

**KERKÜK TÜRKMEN ŞAİRİ HASAN KEYSER'İN
HAYATI VE GÜNEŞ KUŞLARI ŞİİR
KİTABININ İNCELEMESİ**

FATİMAH NAJAT ABDULMAGED
Yüksek Lisans Tezi
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL
2019
Her hakkı saklıdır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANA BİLİM DALI

Fatımah Najat ABDULMAGED

**KERKÜK TÜRKMEN ŞAİRİ HASAN KEVSER'İN HAYATI VE GÜNEŞ
KUŞLARI ŞİİR KİTABININ İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL

Erzurum-2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ KABUL TUTANAĞI

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL danışmanlığında, **Fatima Najat ABDULMAGED** tarafından hazırlanan bu çalışma 06/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları** Ana Bilim Dalı Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL	İmza	:
Jüri Üyesi	: Dr. Öğr. Üyesi Sinan DİNÇ	İmza	:
Jüri Üyesi	: Dr. Öğr. Üyesi Caner SOLAK	İmza	:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir **29.9.2019**

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Rıfat KÜTÜK
Enstitü Müdürü

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

TEZ BEYAN BİLDİRİMİ

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esasları'nın ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum **“Kerkük Türkmen Şairi Hasan Kevser'in Hayatı ve Güneş Kuşları Şiir Kitabının İncelenmesi.”** adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin düzenlenmesini ve erişime açılmasını düzenleyen 5. maddesinin 1. fıkrasına göre [Ulusal Tez Merkezi, enstitü ve fakülteler tarafından Tez Otomasyon Sistemine yüklenen tezlerin bibliyografik bilgilerini kontrol eder, kataloglama kurallarına göre düzenler, konu başlıklarını belirler ve tam metin olarak internet üzerinden erişime açar.] basılı ve elektronik kopyalarına erişim izni verdiğimi onaylarım.

[Tarih ve İmza]

06.09.2019

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Fatihah Najat Abdulmaged

İSTİSNAİ DURUMLAR

Patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle (2 Yıl)*

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 1. fıkrasına göre teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle teze erişim, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 06.../...09/2019.... tarih ve ..... sayılı kararı ile 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Yeni Teknik, Materyal ve Metotların Varlığı (6 ay)*

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 2. fıkrasına göre tezde yeni teknik, materyal ve metotlar kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içerdiği için tez danışmanının önerisi ve ana bilim dalının uygun görüşü üzerine Enstitümüz Yönetim Kurulunun 06.../09.../...2019. tarih ve ..... sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

Ulusal Çıkar ve Güvenlik Durumu (Gizlilik Dereceli Çalışmalar) *

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin gizlilik dereceli tezler bahsini düzenleyen 7. maddesinin 1. fıkrasına göre bu teze erişim, ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendirdiği için Enstitümüzün uygun görüşü üzerine Üniversitemiz Yönetim Kurulunun ...06./...09/...2019. tarih ve ..... sayılı kararı ile Üniversitemiz Yönetim Kurulu aksi karar verinceye kadar engellenmiştir.

* İstisnai durumlar danışmanın yazılı başvurusu ve Enstitü / Üniversite Yönetim Kurulunun onayı ile kabul edilir.

TAE-F83 /30.01.2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖN SÖZ.....	V
GİRİŞ	1
I. IRAK TÜRKMEN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ	1
II. IRAK TÜRKMEN EDEBİYATINA GENEL BİR BAKIŞ	3
BİRİNCİ BÖLÜM HASAN KEVSER'İN HAYATI	7
1.1. HAYATI.....	7
1.3. ÜYE OLDUĞU SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	9
1.4. ESERLERİ	9
1.5. HAKKINDA YAZILANLAR.....	11
İKİNCİ BÖLÜM HASAN KEVSER'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ	13
2.1. EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ŞİİRLERİNDE İŞLEDİĞİ KONULAR	13
2.2. ŞİİRLERİNDEKİ DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ	1
2.3. ŞİİRLERİNDE NAZIM ŞEKİLLERİ	7
2.3.1. Divan Şiiri Nazım Şekilleri	7
2.3.2. Halk Şiiri Nazım Şekilleri	12
2.4. ŞİİRLERİNDE ÖLÇÜ (VEZİN).....	18
2.5. ŞİİRLERİNDE KAFİYE ÇEŞİTLERİ.....	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GÜNEŞ KUŞLARI ADLI ŞİİR KİTABININ TÜRKMENCEDEN TÜRKÇEYE AKTARIMI.....	25
3.1. ŞİİRLERİ.....	25
SONUÇ.....	94

KAYNAKÇA	96
SÖZLÜK	97
EKLER	108
ÖZGEÇMİŞ	226

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****KERKÜK TÜRKMEN ŞAİRİ HASAN KEVSER'İN HAYATI VE GÜNEŞ
KUŞLARI ŞİİR KİTABININ İNCELEMESİ****Fatimah Najat ABDULMAGED****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL****2019, 262 Sayfa****Jüri: Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL****Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Sinan DİNÇ****Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Caner SOLAK**

Türkmen şair Hasan Kevser, Irak Türkmen edebiyatında vatansever kimliği ile tanınan önemli bir şairdir. Hayatı boyunca Türkmen davası için mücadele veren isimlerden biri olmuştur.

Hasan Kevser, edebiyata önemli eserler kazandırmış, şiirleri ile Irak Türkmenlerinin millî mücadele ruhunu ayakta tutmaya gayret göstermiş, şiirlerinde Türkmen milletinin acılarını ve çektiği zulümleri dile getirmiştir.

Hasan Kevser, 1942 yılında Kerkük'ün Tisin semtinde dünya'ya gelmiş, Kerkük Öğretmen Okulu'nu başarıyla tamamlayarak öğretmen olmuştur. Irak Türkmen Edebiyatının önemli bir temsilcisi olan şair, Türkmen eğitimi adına yapılan mücadelelere hem öğretmen hem de şair olarak destek vermiştir.

Bu çalışma Türkmen şair Hasan Kevser'in hayatı ve eserleri hakkında bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Irak, Kerkük, Şiir, Türkmen, Hoyrat, Hasan Kevser.

ABSTRACT**MASTER THESIS****LIFE OF KIRKUK TURKMEN POET HASAN KEVSER AND EXAMINATION
OF HIS POETRY BOOK TITLED
GUNES KUSLARI (SUN BIRDS)****Fatimah Najat ADULMAGED****Thesis Supervisor: Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL****2019, 262 Pages****Jury: Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL****Jury: Dr. Öğr. Üyesi Sinan DİNÇ****Jury: Dr. Öğr. Üyesi Caner SOLAK**

Turkmen poet Hasan Kevser is an important poet in Iraqi Turkmen literature known for his nationalist identity. Throughout his life, he has been one of the fighters for the Turkmen cause.

Hasan Kevser gave important works to our literature and kept the spirit of national struggle of Turkmens alive with his poems. In his poems, he expressed the suffering of the Turkmen nation. In this study, information about the life and works of Turkmen poet.

Hasan Kevser is given. In the introduction chapter, the history of Turkmen literature and the Turkmen poetry which is prominent in Turkmen literature are mentioned. In the first section, the life of Hasan Kevser has been mentioned; in the second section, the literary personality and poems of Hasan Kevser have been examined from various perspectives; in the third section, the translation of the work titled "Gunes Kuslari (Sun Birds) by Hasan Kevser from Turkmen language into Turkish has been examined. In the annexes section, a dictionary consisting of Turkmen words used in the works of Hasan Kevser, the original text of the "Güneşin Kuşları (Sun Birds)" been given. Poetry book and photographs of Hasan Kevser have been given. Hasan Kevser was born in 1942 in Tisin district of Kirkuk. He successfully completed the Kirkuk Teacher Training School and became a teacher.

The poet who is an important representative of the Iraqi Turkmen literature supported the struggles in the name of Turkmen education both as a teacher and as a poet.

Keywords: Iraq, Kirkuk, Poetry, Turkmen, Peasant, Hasan Kevser.

ÖN SÖZ

Irak Türklerinin bu coğrafyaya yerleşmeleri 670’li yıllardan itibaren olmuştur. Orta Asya bozkırlarından kabileler halinde gelerek yerleşen Kerkük Kerkük Türkmenleri, Türklerin Oğuz boyundandır. Kerkük Türkmenleri, bu bölgeye dillerini, edebiyatlarını ve kültürlerini de getirerek bu bölgeleri kadim Türk yurtları haline getirmişlerdir.

Bu bölgede devlet ve beylikler kuran Kerkük Türkmenleri, Türkmen Edebiyatı içinde çok sayıda şair ve yazar yetiştirmiştir. Başta Nesîmi, Fuzûlî ve Bağdatlı Rûhi gibi pek çok önemli şair yetiştiren Kerkük Türkmenleri, Osmanlı Devleti’nin yıkılmasından sonra kurulan Irak Devleti’nin uzun yıllar baskılarına maruz kalsa da edebiyat ve sanat alanında yetiştirdiği sanatçılar sayesinde mücadelelerine devam etmiş ve varlıklarını korumayı başarmışlardır.

Çağdaş Türkmen edebiyatında en çok kullanılan türün şiir olduğunu görülmektedir. Türklerin sözlü geleneğe yatkın oluşları ile baskıcı dönemlerde toplumu birleştirme açısından diğer türlere göre daha çok ön plana çıkarak gelişen şiir, gelişimini hızla devam ettirmiştir. Türkmen milleti için şiir, çektikleri ıstırapları ifade edebilme açısından çok önemli bir yere sahiptir. Kerkük Türkmeni şairleri de bu duyguların canlı tutmayı sağlayan en önemli kişilerdir. İlk dönem şairleri daha çok aruz ölçüsünü kullanırken son dönem şairlerinin çoğu, hece ölçüsünü başarılı bir şekilde şiirlerine uygulamışlardır.

Zengin bir bilgi birikimi ve tarihsel bir kültüre sahip olan Türkmen Edebiyatının son dönem önemli şairlerinden biri de Hasan Kevser’dir. Hasan Kevser, millî duyularıyla ön plana çıkarak Türk edebiyatını ve Türkçenin ifade gücünü şiirlerinde güzel bir şekilde kullanan önemli bir şairdir. Kerkük Türkmenlerinin yıllarca çektikleri ve çekmeye devam ettikleri zulümleri şiirlerinde ele alarak Kerkük Türkmenlerinin duygularına tercüman olmuştur. Hasan Kevser, şiirlerini hem hece hem de aruz vezni ile kaleme almış bir sanatçıdır.

Bu çalışma millî şairlerden olan Hasan Kevser’in hayatı ve eserleri hakkında bilgiler vermektedir. Giriş bölümünde Türkmen tarihi ve Türkmen edebiyatı hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Hasan Kevser’in hayatı, ikinci bölümde edebî şahsiyeti ve şiirlerinin birçok yönden incelenişi, üçüncü bölümde Hasan Kevser’in “Güneş Kuşları” adlı eserinin Kerkük Türkmenlerinden Türkiye Türkçesine aktarımı yer almaktadır.

Tez çalışmasında istifade edilen kaynaklar “Kaynakça” başlığı altında verilmiştir. Şiirlerde geçen ve anlamı bilinmeyen kelimelerden oluşan bir “sözlük” yer almaktadır. Ekler bölümünde ise Hasan Kevser’in “Güneşin Kuşları” şiir kitabının orijinal metni ve Hasan Kevser’in fotoğraflarına yer verilmiştir.

Türkmen şair Hasan Kevser’in hayatını konu edinen bu tezi hazırlarken çalışmalarında desteğini esirgemeyen tez danışmanım Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sedat Adıgüzel’e, çalışmam boyunca bilgileri ile beni aydınlatan eğitimci Ahmet Yanar’a, Kerkük Edebiyatçılar Birliği Başkanı Aydın Kerkük’e, Türkmen Kültür Merkez Müdürü Dr. Mustafa Ziya’ya, Kerküklü araştırmacı yazar Suphi Saatçı’ya, kaynaklara ulaşmama yardımcı olan Hasan Kevser’in oğlu öğretmen Yaşar Kevser’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

I. IRAK TÜRKMEN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti'nin yıkılması ile birlikte Türk ordusu, Irak coğrafyasından çekilmiş, milyonlarca Türkmen kaderine terk edilmiştir. Irak Devleti'ni yüzyıla yakın süredir idare edenler, Kerkük Türkmenlerini baskı altına alarak çeşitli soykırımlara maruz bırakmışlardır. Bu dönemde Irak Kerkük Türkmenleri ile ilgili bilgilerin ve Irak Kerkük Türkmenlerinin tarihi ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğunu görülmektedir.

1918'den Amerika'nın Irak'ı işgal ettiği 2003 yılına kadar bu alanda çalışma yapan birkaç ilim adamının çalışmaları dışında başka akademik çalışmalarının olmadığı tespit edilmiştir. "Bu dönem içerisinde Irak Türkmen tarihi ile ilgili olarak Türkiye'de Prof. Dr. Zeki Velidi Togan ve Prof. Dr. Faruk Sümer'in çalışmalarını; Irak'ta da Şakir Sabır Zabit, Erşet Hürmüzlü, Nefi Demirci, Abdüllatif Benderoğlu, Fazıl Demirci ve Enver Yakubi gibi Türkmen yazarların çalışmalarını görüyoruz." (Küzeci,2007:11)

2003 yılında Irak'ta baskıcı dikta yönetiminin yıkılmasıyla birlikte gelen demokratikleşme süreci dil, tarih ve kültürel alanlarda çalışmalara imkân tanımıştır. Kerkük Türkmenleri varlıklarını hissettirerek daha çok akademik çalışmalar yapmaya yönelmiştir.

Irak'ta Kerkük Türkmenleri 3-4 milyon nüfusa sahip bir topluluktur. Irak Devleti'nin en kalabalık üç etnik ırkından birisidir. "Kerkük Türkmenleri, Arap ve Kürtlerden sonra Irak'ın üçüncü büyük etnik grubudur. Türkçe'nin bir şivesi olan Türkmençe konuşurlar. Türkiye ile yakın bağları vardır ve genellikle Irak'ın orta ve kuzey kesimlerinde yaşarlar." (El-Hasani, 1956: 26)

"Irak coğrafyasında yaklaşık 1400 yıldır varlıklarını hissettiren Türklerin, Türk-Oğuz boyundan olduğunu görüyoruz. İslamiyet'in kabulünden sonra Oğuz boyları 'Türkmen' olarak anılmıştır. Kerkük Türkmenlerinin konuştuğu dil Batı Türkçesidir. Bu dil, Azerbaycan, Türkmenistan, Suriye ve Doğu Anadolu'nun bazı yörelerinde konuşulan Türkçedir. Irak Kerkük Türkmenlerinin yazı dili İstanbul Türkçesidir.

Kerkük Türkmenleri, Miladi 674 yılından sonra akın akın bu coğrafyaya gelerek bu toprakları yurt edinmişler ve birçok devlet kurmuşlardır. Kerkük Türkmenlerinin Türkistan topraklarından bu göçleri yüzlerce yıl devam etmiştir. Küfe Valisi Haccac Bin Yusuf, Irak topraklarına gelerek Basra bölgesine yerleştirilen Kerkük Türkmenlerinden bir ordu kurdurmuştur.

Buharilerden başlayarak, Osmanlıların son günlerine kadar Türkler, Kerkük Türkmenleri değişik dönemlerde ve çeşitli şartlar altında varlıklarını devam ettirmişlerdir.” (Küzeci, 2006: 12)

Abbasiler döneminde, ordunun Türklerden oluşturulduğunu tarihi kaynaklardan öğrenmekteyiz. “Emevilerin ve Abbasilerin, ordularında görev verdikleri Kerkük Türkmenlerinden, çok faydalandıkları bilinmektedir. Özellikle Abbasi döneminde Kerkük Türkmenleri, önemli mevkiiler işgal ederek iktidar dizginlerini ellerinde tutmuşlar, hatta çeşitli devlet ve beylikler kurmuşlardır.” (Bayat, 1975: 17, 78)

Şah İsmail döneminde Azerbaycan bölgesinden getirilerek Basra bölgesine yerleştirilen Türkler, bugün bu bölgelerde varlıklarını devam ettirmektedirler.

Selçuklular döneminde Irak’ın kuzey bölgelerine Türk boylarının yerleştirildiğini, askerî birlikler sevk ettiği görülmektedir. Osmanlılar döneminde Irak’ın tamamen Türk yurdu yapıldığını tarihi kayıtlarda belirtilmiştir. Osmanlılar, Anadolu’dan buraya Türkmen boylarını iskân ederek başta Musul, Kerkük, Erbil ve Bağdat bölgelerini iyice Türkleştirmiş ve Türk yurdu haline getirmiştir.

Kerkük Türkmenleri, 674 yılından itibaren bu toprakları vatan edinmeye başlamış, Büyük Selçuklu Hakanı Tuğrul Bey adına 1055 yılında Bağdat’ta hutbe okunmasıyla başlayan Türkmen hâkimiyeti yaklaşık 900 yıl devam ettirmişlerdir.

“Tarih içinde Kerkük Türkmenleri, bu coğrafyada devletler ve beylikler kurmuştur. Selçukların bir kolu olan Celayirliler Erbil’de, Atabeyler Musul’da, Kıpçakoğulları Kerkük’te beylikler kurmuşlardır. Kerkük Türkmenleri yine bu topraklarda Akkoyunlular ve Karakoyunlular adında Türk devletleri kurmuşlardır.” (Hürmüzlü, 2006: 13)

İngilizler, 1918 yılında 400 yıllık Osmanlı varlığına son vererek Irak topraklarını işgal edip kendi güdümlerinde kurdurdukları devlet ile Irak’taki Türkmen varlığını tanımamışlardır.

1918'den itibaren Kerkük Türkmenleri, birçok soykırıma maruz kalmıştır. Kerkük Türkmenleri, 1918 yılından günümüze kadar 30'a yakın katliamla karşı karşıya gelmiştir. Bu katliamların bel başlıları, "1924 yılında İngilizlerin kontrolündeki Levi katliamı, 14 Temmuz 1959 tarihindeki Kerkük katliamı, 28 Mart 1991 Kerkük'e bağlı Altunköprü ve Tazehurmatu kasabalarındaki Türkmen katliamı ve 23 Ocak 2013 Tuzhurmatu katliamıdır. 16 Ocak 1980 tarihinde Türkmen liderler Doç. Dr. Necdet Koçak, Albay Abdullah Abdurrahman, Dr. Rıza Demirci ve İş Adamı Adil Şerif'in katledilişleri Kerkük Türkmenlerindeki mücadele azmini artırmıştır." (Küzeci, 2017:57) Bu katliamlarda binlerce Türkmen işkencelere maruz bırakılmış ve katledilmiştir. Bu baskı ve zulümlerle Kerkük Türkmenleri yurtlarından göçe zorlanmış, arazileri ellerinden alınmaya çalışılmıştır.

Her türlü baskı ve zulme direnen Kerkük Türkmenlerinin bugün Irak'ta dört milyonun üzerinde nüfusu vardır. Kültürel, siyasi ve sosyal haklarını almak için mücadelelerini devam ettirmektedirler. Irak'ta Telafer'den Mendeli'ye kadar olan bölge Türkmen yurdudur. Kerkük, Erbil, Musul, Telafer, Süleymaniye, Altunköprü, Tuzhurmatu gibi nice Türkmen kentleri buram buram Türklük kokmaktadır. Bugün Kerkük Türkmenlerinin yaşadıkları bölgeye "Türkmeneli" adı verilmiştir.

II. IRAK TÜRKMEN EDEBİYATINA GENEL BİR BAKIŞ

Irak Türkmen Edebiyatının tarihi gelişimi hakkında, edebiyat tarihimizde belirsizlikler olmasına rağmen Türk edebiyatından da ayrı tutulamayacağı bir gerçektir. İslami dönem Türk edebiyatının başlangıcı sayılan eserlerin ortak ürünler oluşu, Kerkük Türkmen edebiyatının, genel Türk edebiyatının güney kolu olduğunu söylenebilir.

Bilinen eserlerden hareketle İslamiyet öncesi dönem ile İslami dönem Türk edebiyatı ürünlerinin esas alınması Irak Türkmen Edebiyatının Türk edebiyatından ayrı olmadığını göstermektedir.

Miladi 674 yılından itibaren Orta Asya ve Azerbaycan'dan Irak'a kabileler halinde gelerek yerleşen Kerkük Türkmenleri, beraberlerinde dillerini, edebiyatlarını ve kültürlerini de getirmişlerdir. Kerkük Türkmenlerinin edebiyat ve dillerinin kökleri Orta Asya'ya ve Oğuz boylarına uzanmaktadır.

Edebiyat tarihi, Nesimi'nin yaşadığı döneme kadar (1370–1417), Irak'ta hiçbir Türkmen şair ve yazarının varlığından bahsetmez. Nesimi'nin eserleri, eserlerindeki yaratıcılığı ve kullandığı dildeki ustalığı incelendiğinde kendisinden önce de birçok Türkmen şair ve yazarın varlığına işaret etmektedir. Ancak bunların kimler olduğu ve edebiyatımızdaki yerleri konusunda akademik çalışmalar yapılarak gün yüzüne çıkarılamamıştır.

11. yüzyılda Arapça ve Farsçaya hâkim olan dil bilginlerinden olan Kaşgarlı Mahmud, İslam öncesi Türk Edebiyatı, tarihi, coğrafyası, mitolojisi, gelenek ve görenekleriyle ilgili günümüze ışık tutan ve ilk Türkçe sözlük sayılan “Divân-ı Lûgat’it-Türk” adlı ünlü eserini 1072-1073 yılları arasında Bağdat'ta yazarak Abbasi halifesine armağan etmiştir. “Kaşgarlı Mahmut’un Divan-u Lûgat-ı Türk adlı kitabındaki birçok edebiyat ürünleri hariç ilk dönem edebiyatının ürünleri bize yetişmemiştir. Bize yetişen ise ancak Osmanlı devrine ait olan edebiyattan özellikle şiir türünden olan numunelerdir.” (Bayat, 1984: 80)

“Irak Türkmen Edebiyatının yazılı ilk ürünleri olarak Nesimi'nin şiirleri kabul edilmektedir. Türkmen edebiyatımızın zirve şairleri Nesimi ve Fuzûlî'nin şiir dili Türkçedir. Yine ilk ürünlerimizden sayılan Dede Korkut Hikâyelerinin de dili Türkmence idi. Bu dilin Azerbaycan ve Doğu Anadolu'da konuşulan dilden hiçbir farkı yoktur.” (Küzeci, 2006: 15)

Irak'ta Osmanlı hâkimiyeti ile Irak Türkmen Edebiyatı yazı diline Osmanlıca hâkim olmuştur. Ancak Türkmen halkı Kerkük Türkmencesini ve Azerbaycan Türkçesini esas alarak Halk edebiyatı çerçevesinde harmanlayarak eserler vermiştir.

Safevi ve Osmanlı dönemlerinde Türk edebiyatının en güçlü şairlerinden olan Fuzûlî, bu bölgede yetişmiştir. Yaşadığı dönemin edebiyatına hâkim olan Fuzûlî, klasik şiirimizin bütün inceliklerine sahip büyük bir şairdir.

“Fuzûlî'nin 1563 yılında yazdığı ‘Gülşen-i Şuarâ’ tezkiresi, lirik şairimiz olarak bilinen Ahdi'nin tezkiresi, Türkçe yazar Şemsî (Ahdi'nin babası) ve Rendî'nin şiirleri, üç dilde (Türkçe, Arapça ve Farsça) şiirler yazan Fazlî'nin (Fuzûlî'nin oğlu) şiirleri Irak Türkmen Edebiyatı tarihi için önemli belgelerdir. Fazlî, Irak Türkmen Edebiyatında ilk müstezat şiir yazarı olarak bilinmektedir.

Ahdi, tezkiresinde Bağdat ve çevresinde yaşayan Türkmen şairlerinden bahseder. O dönemin şairlerinden Hazanî, ‘Esirî’ mahlasıyla yazdığı şiirlerle tanınmıştır. Zamirî adlı şair, ‘Leyla ve Mecnun’ efsanesi hakkında yazdığı destanla meşhur olmuştur. Bağdat ve çevresinde yetişen İlmî, Zaidî, Cevherî, Hakikî ve Hadîmî gibi Türkmen şairler, Fuzûlî’den etkilenerek onun izinde giden önemli şairlerimizdendir.” (Küzeci, 2006: 16)

“16. yüzyılda, yazdığı ‘Terkîb-i Bend’ ile ünlenen Bağdatlı Ruhî klasik (divan) edebiyatımızın usta şairlerinden sayılır. Yine 16. yüzyılın sonlarında Bağdat’ta yaşayan Türkmen şair ve hattat Kavsi, Fuzûlî’den etkilenen önemli şairlerimiz arasındadır.” (Küzeci, 2007: 17)

18. yüzyılda Kerkük’te yaşamış olan Nevres El-Kadim ile 19. yüzyılda Sâfi Abdullah, Türkmen Edebiyatının önemli şairleri olarak kabul edilmektedir.

20. yüzyılın başlangıcında Osmanlının çekilmesi ve İngiliz işgaliyle birlikte Irak’ta Kerkük Türkmenleri birçok soykırımla baş başa kalmış, sürgünler yaşamışlardır. Irak Devleti’nin baskıcı rejimi karşısında şair ve yazarlar sembolik imgelerle eserlerini ortaya koymak zorunda kalmışlardır. Ayrıca vatanlarında baskı altında yaşayan ve dünyanın çeşitli yerlerine dağılmak zorunda kalan aydın insanlar, sürgünde edebiyat ve kültürlerinden vazgeçmemiş, adeta bir “Sürgün Edebiyatı” ortaya koyarak Türkmen halkını irşat etmeye çalışmışlardır.

Kerkük Türkmenleri, 1990’lı yıllardaki Körfez krizinden ve 2003 yılındaki Amerika’nın işgalinden sonra birtakım haklar elde etmeye başlamışlardır. Bu çerçevede eğitim ve kültür alanında etkili çalışmalar yaptıkları, 300’ün üzerinde Türkmence eğitim veren Türkmen okullarının açıldığı, şair ve yazarların serbestçe yazmaya başladıkları, kültür ve sanat çalışmalarının hız kazandığı, Türkçe yayın yapan dergi ve gazeteler çıkarıldığını görülmektedir.

20. yüzyılda Türkmen edebiyatı içerisinde Muhyettin Kabil, Mehri, Eset Naip, Hıdır Lütfü, Hicri Dede, Reşit Akif Hürmüzlü, Mehmet Sadık, Celal Rıza Efendi, Felekoğlu, Hasan Görem, Osman Mazlum, Ata Terzibaşı, Nazım Refik Koçak, Ali Marufoğlu, Mehmet İzzet Hattat, Abdullatif Benderoğlu, Salah Nevres, Nesrin Erbil, Hasan Kevser ve Ekrem Tuzlu gibi sanatçılar yetişmiştir. Bunların yanında daha nice şair ve yazar da eserleri ile Türkmen edebiyatına katkılar sunmaktadır.

Çağdaş Türkmen Edebiyatı içinde en çok şiir türünün geliştiği görülmektedir. Düzyazı (nesir) ile ilgili türler hep şiirin gölgesinde kalmıştır. Birkaç yazarın dışında roman, hikâye, tenkit, tiyatro gibi türlerde eser ortaya koyan sanatçılar kayda değer olmayacak kadar azdır. “Reşit Kâzım tarafından yazılıp, birkaç bölümü Kardeşlik dergisinde yayımlanan “Tanrı’nın Adaleti” (eğer roman sayılırsa) adlı roman hariç hiçbir yazar romanı denememiştir.” (Bayat, 1984: 26) Roman türünde Jelal Polat’ın yazdığı ve Türkiye’de basılan Kerkük Türkmenlerinin dramını anlatan “Kemik Çiftliği” adlı roman son yıllarda yazılmış en güzel romanlardandır.

Türkmen şiirinin, Divan şiirinin etkisinden kurtuluşu 1950’li yıllardan sonradır. Bu dönemde şairlerin büyük bir bölümü hece ile şiir yazmaya yönelmişlerdir. “Hece ölçüsü ile şiir, 14 Temmuz 1958 tarihinde cumhuriyetin ilanından sonra baş göstermiş ve klasik şiirin yerini alarak hâkimiyeti kendine mal etmiştir. Bu şiiri, genç kuşağın şiiri saymak gerekir. Onların harcadıkları emek sonucunda gelişmiştir. Gerçekten Türkmen edebiyatında en güzel şiir parçaları, yeni şiirimizle verilmiştir. Bu tür şiirde aruz vezni kaldırılmış yerini milli veznimiz olan hece ölçüsü almıştır.” (Yurdakul, 10 yıl: 7, 8)

Son yüzyılda Kerkük Türkmenleri, yurt içi ve yurtdışında yüzlerce gazete ve dergi çıkararak seslerini duyurmaya çalışmışlardır. Türkmen kültür ve edebiyatının gelişmesine önemli katkılar sunan bu dergi ve gazetelerin bazıları şunlardır:

“Kardaşlık”, “Birlik Sesi” ve “Türkmen Yazarı”, “Türkmeneli”, “Fener”, “Pınar”, “Mizan”, “Muharip”, “Gökbörü”, “Fuzûlî”, “Baştabiya”, “Yeni Kuşak”, “Birlik Yolu”, “Doğru Düşünce”, “Çiçek”, “Sanat Dünyası”, “Biz Kadınlar”, “Altunköprü”, “Türkmen Bohçesi”, “Gurgurbaba” dergileri; “Yurt”, “Kerkük”, “Gavurbağı”, “Afak”, “Beşir”, “Havadis”, “Türkmeneli”, “Türkmen”, “Bağımsız”, “Doğuş”, “Aksu”, “İnci”, “Şafak” gazeteleri. (Küzeci, 2005: 26-27)

Bu dergiler içerisinde “Kardaşlık” dergisinin Kerkük Türkmenlerinin nazarında apayrı bir yeri vardır. “İlk sayısı 1 Mayıs 1961 yılında Türkmen Kardeşlik Ocağı tarafından Bağdat’ta çıkarılan Kardeşlik dergisinin Türkmen edebiyatının ve kültürünün gelişmesinde ve ilerlemesinde büyük bir rolü olmuştur.” (Bayat, 1984: 10)

BİRİNCİ BÖLÜM

HASAN KEVSER'İN HAYATI

1.1. HAYATI

Hasan Kevser 1942 yılında Kerkük'te, beş çocuklu bir ailenin üçüncü çocuğu olarak doğmuştur. Babası Kevser Rıza Abbas Bey, annesi Heybet Veli Semin Hanımdır.

Hasan Kevser “Yarına Selam” şiirinde soyu ile ilgili bilgileri dile getirmiştir:

“Biz Hüsey'n askeriyiz, şahımız Şah-ı Merdan,

Kerbela'da kanımız, pınar coşar yer yerden,

Adımız Türkmen bizim, Oğuz adlı bir erden;

Bu yurdun her karışı bir şehidim taşıyor;

Binlerce kalıtımız hâlâ burda yaşıyor...”

“Balım Babaya Selam” şiirinde ise oğuzların Bayat boyundan olduğunu dile getirir:

“Altunköprü yol üstünde dinçelim,

Karatepe, Kifri Bayat'tır dilim...”

Annesi Heybet Hanım'ın evlatlarını Oğuz soyundan olduklarını hatırlatan ninniler okuyarak büyüttüğünü şu dörtlükten anlıyoruz:

“Uyu yavrum, uyu sen,

Oğuzların soyu san.

Türkmen gayretli olur.

Terk etme huyu sen.”

Hasan Kevser 1956 yılında Tisin İlkokulunu, 1960 yılında Kerkük Garbiye Ortaokulunu 1963 yılında Kerkük Öğretmen Okulunu bitirmiş, öğretmen olarak göreve başlamıştır. 32 yıllık öğretmenlik hayatını 1995 yılında sonlandırarak emekliye ayrılıp ölünceye kadar Kerkük'te yaşamıştır. 1965 Kerkük'te Şükriye Ali Muhammed Hanım'la evlenmiş, Hasan Kevser'in bu evlilikten Eyat, Betül, Yaşar Sevinç adında dört çocuğu olmuştur. Çocuklarından Eyat, Petrol mühendisi olmuş, ancak dönemindeki idarecilerin

herkesi “Arap soyundan” kabul etmesine karşı çıkması yüzünden Saddam rejimi yıkılana kadar iş bulamamıştır. Betül ve Yaşar ise babalarının yolundan giderek şiirler yazıp kitaplar çıkarmışlardır.

Sevinç adındaki çocuğunu küçük yaşta kaybeden Hasan Kevser acısını şiirlerinde dile getirmiştir.

“Layle Sevinç’im layle, layle kara toprakta,
Adın bir hıçkırıkla boğuluyor dudakta,
Bahçemizde üzüntü, bir boşluk dal budakta;
Öten Bülbül sen idin, uçtu boş kaldı yerin,
Ciğerim parçalanır, yaram derindi derin...”

Küskün mü gittin yavrum, yoksa bizden usandın?
Salıncağın boş koyup kara yere dayandın,
Bir taş mı sandın bizi, yoksa bilmem ne sandın;
Yavru, ana babasın böyle koyup gider mi?
Nasıl bir can, cananın bağrını kan eder mi?”

Hasan Kevser, 32 yıl öğretmenlik yapıp 1995 yılında emekli olmuştur. Geniş bir Türkmen Edebiyatı kültürüne sahip olan ve onlarca edebi eser yazan Hasan Kevser, 2014 yılı içerisinde kansere yakalanmış, Türkiye ve İran’da tedaviler görmüştür. Bu hastalıktan kurtulamayarak 8 Nisan 2015 tarihinde Kerkük’te vefat etmiş, vasiyeti üzerine Necef’te toprağa verilmiştir.

1.2. ÜYE OLDUĞU SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Kerkük'te 2004 ile 2013 yılları arasında Türkmen Edebiyatçılar Birliğinin başkanlığını yapan Hasan Kevser'in üye olduğu kuruluşlar şunlardır:

1. Türkmen Edebiyatçılar Birliği, Başkan.
2. Arap Edebiyatçılar ve Yazarlar Birliği.
3. Gazeteciler Sendikası.
4. Azerbaycan Dünya Genç Edebiyatçılar Birliği.
5. Uluslararası Sınırsız Yazarlar Birliği.
6. Tisin İstişare Meclisi, Başkan Yardımcısı.

1.3. ESERLERİ

Hasan Kevser, şiir dışında hikâye, fıkra, makale, bilmece ve destan gibi türlerde de eserler yazmıştır. Eserleri hem Türkçe hem de Arapça gazete ve dergilerde her zaman yer bulmuştur. Yazı ve şiirleri Irak'ta Türkçe yayın yapan “Türkmeneli Dergisi”, “Kardaşlık Dergisi”, “Birlik Sesi Dergisi” ile “Türkmeneli Gazetesi” ve “Yurt Gazetesi” gibi yayın organlarında yayınlanmıştır.

Hasan Kevser, uzun yıllar “Türkmeneli Gazetesi”nin Genel Yayın Müdürlüğünü yapmış, aynı zamanda da “Kerkük” adlı kültür ve sanat dergisinin yayın sekreterliğini yürütmüştür.

Hasan Kevser, 2000 ve 2001 yıllarında, Bağdat Radyosu Türkmence Bölümü'nde, “Haftanın Kitabı” adlı programı sunarak, Arap coğrafyasında Türk dilinin inceliğini, güzelliğini ortaya koymuştur.

Hasan Kevser, 2003 yılında Latin alfabesine geçerek eğitim-öğretim yapan Türkmen okullarında okutulacak Türkçe alfabeyi hazırlayan ortak komisyonun içerisinde yer alarak “Alfabe” kitabını hazırlamıştır.

Hasan Kevser, şiir dışında hikâye, deneme, makale ve folklor incelemeleri tarzında da eserler verdi. Arapçaya ana dili kadar hâkim olan Hasan Kevser, zaman zaman Arapça eserler de vermiştir.

Hasan Kevser, ölümüne kadar dördü şiir kitabı olmak üzere, araştırma, inceleme, hikâye ve halk bilimi alanında 16 eseri edebiyat ve ilim dünyasına kazandırmıştır. Bu eserlerin 14 tanesi Türkçe yazılmış, iki tanesi de Arapça olarak Arap edebiyatı için yazılmıştır. Türk kültür hayatına kazandırdığı 14 eser şunlardır:

1. Düşen Yapraklar (şiir), Türkmen Edebiyatçılar Birliği Yayınları, Bağdat, 1971
2. Balım Baba'ya Selam (manzum destan), I. Cilt, Bağdat Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları, Bağdat, 1995.
3. Balım Baba'ya Selam (manzum destan), II. Cilt, Bağdat Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları, Bağdat, 1999.
4. Kerbela Türküleri (şiir), Kerkük, 2000
5. Şair Celal Rıza Efendi ve Şiirlerinden Seçmeler (biyografik inceleme), Bağdat Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları, Bağdat, 2000.
6. Tisin Folklorundan Seçmeler (halk bilimi), Kerkük, 2002
7. Çırağ, Hikâye, Latife ve Bilmeceler (halk bilimi) Delil El Matbuat El Kerkükiye, Kerkük, 2003. (Kerkük'te basılan gazete, dergi, mecmua ve kitapların tarihçesi)
9. Elfaba (İlkokul ders kitabı, ortak komisyon), Kerkük, 2003
10. Temel Okul Sözlüğü, (dört okul kitabı için sözlük, yardımcı ders kitabı, ortak komisyon) Kerkük, 2004
11. El Karip, Arapça Hikâyeler (hikâye), Kerkük, 2008.
12. Güneş Kuşları (şiir), Kerkük, 2013.
13. El Cedid fi Usul'il İlka'e Kava'id el Tecvid, Kerkük, 2005. (Kuran'ı Kerim Tecvidi)
14. Irak'ta Türk Edebiyat Tarihi/ Tarih Ül Edeb İt-Türkî Fi'l Irak, Kerkük, 2012. (Yazar Necat Kevser ile birlikte hazırladı)

Hasan Kevser'in yazdığı bu eserlerin dışında 2000 yılında hazırlayıp da maddî imkânsızlıklardan dolayı bastıramadığı iki bölümlük "Kerbela Türküleri ve Peygamberler Sultanı'nın Doğumu" adlı bir kitabı daha vardır. Bu eser, Irak'ta Kerkük Türkmenleri tarafından yazılan ilk "Mevlit" sayılmaktadır. Eserin ilk bölümünde Hazreti Peygamber, Hazreti Ali ve oğulları Hasan ile Hüseyin hakkında yazılan şiirler yer almaktadır. İkinci bölümde Allah'ın birliği, Peygamberler Sultanı Resulullah'ın doğumu, peygamberliği, yaşayışı, mucizeleri ve miraca çıkışını ele alan 320 mısralık "Mevlit" yer almaktadır.

1.4. HAKKINDA YAZILANLAR

1960'lı yıllardan itibaren şair ve yazar olarak yürüdüğü sanat ve edebiyat dünyasına yüzlerce şiir, hoyrat, makale, hikâye, folklor araştırmaları kazandıran ve kitaplar yazan Hasan Kevser, birçok antolojide kendisine yer bulmuştur Hakkında kitaplar, makaleler yazılmış, gazete ve dergilerde sanatı, şiiri ve biyografisi yayınlanmıştır. Bu tür kitap ve makaleler:

1. Edebiyatçı Hasan Kevser Altıncı Sezgidir, Kahtan Hürmüzlü (Irak Türkmen Edebiyatçıları Birliği Başkanı), Türkmeneli Gazetesi, Sayı 955, Mart 2009.
2. Edebiyatçı Hasan Kevser ve Güneş Kuşları, Araştırma Yolculuğu, İbrahim Koryalı, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Sayı 36, Kerkük, Ocak 2011.
3. El Mülemmat Fi Eşşair, Dr. Faruk Köprülü.
4. Güneş Kuşları, Aydın Kerkük, Kardeşlik Dergisi, Sayı 285-286, Temmuz-Ağustos 2013, Kerkük.
5. Hasan Kevser ile Bir Sohbet, Nermin Tahir Baba, Kardeşlik Dergisi, Sayı 285-286, Temmuz-Ağustos 2013, Kerkük.
6. Hasan Kevser ile Ebedî Dostluğum, Fevzi Nuri Abdullah, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Sayı 45, Kerkük, 2011.
7. Hasan Kevser Kültürel Gurur Kaynağıdır, Emekli Albay Hayrullah Abdullah Bayatlı, Yakılan Bir Kitap, 2010.
8. Hasan Kevser Türkmen Edebiyatının Sembolüdür, Mehmet Kuloğlu, Kardeşlik Dergisi, Sayı 253-254, Kerkük, 2010.
9. Hasan Kevser Türkmen ve Arap Edebiyatında Örnekti, Nezar Selami (Eleştirmen, Arap Yazarı), Nebe Gazetesi, 2012.
10. Hasan Kevser ve Derinden Araştırmalar, Dr. Mehmet Merdan, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Şubat 2010.
11. Hasan Kevser ve Sözcükler Öyküsü, Muşi Polis Muşi, Irak Yarım Gazetesi, Sayı 350, Haziran 2010.
12. Hasan Kevser, Çoban Uluhan, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Yıl 6, Sayı 72, Kerkük, 2014.
13. Hasan Kevser'i Tanıyalım, Mühendis Abbas Ahmet, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Sayı 52, Kerkük, 2012.

14. Hasan Kevser'in Balım Baba'ya Selam Destanı, Hüseyin Yıldırım-İmat Semin Bayatlı, Kerkük, 2016.
15. Hasan Kevser'in Öyküsü, Abdülcebbar Derviş (Öğretmen).
16. Hasan Kevser'in Şiir ve Yazılarında Saykoloji Yönler, Muhannet Kahveci, Türkmeneli Gazetesi, Sayı 970, Mayıs 2009.
17. Hasan Kevser'in Yelkeni Bir Hançer Misalidir, Dr. Nusret Merdan, 2008.
18. Irak Türk Edebiyatı Tarihi, Kasım Sarıkahya, Kerkük, 1977.
19. Irak Türkmen Edebiyatı Tarihine Bir Bakış, Abdullatif Benderoğlu, II. Cilt, Kerkük, 1989.
20. Kıyılara Doğru Hasan Kevser, Mehmet Kuloğlu, Kerkük, 2011.
21. Meçhul Kıyılarda Hasan Kevser, Adnan Abu Endelis (Arap yazar)
22. Türkmen Şair Hasan Kevser, Ahmet Yanar-İmat Semin Bayatlı, Kerkük, 2016.
23. Türkmen Şairleri, Dr. Faruk Köprülü, Kerkük.
24. Üstat Hasan Kevser Ufuklara Yelken Açarken, Macit Sadun Fayyaz (Arap yazar), Türkmeneli Gazetesi, Sayı 960, Nisan 2009.
25. Üstat Hasan Kevser ve Bana Edebî Etkisi, Meryem Vijdan, Fener Dergisi.
26. Yeni Yayınlanan Şahane Üç Eser, Ata Terzibaşı, Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, Yıl 5, Sayı 56, Eylül 2012, Kerkük.

İKİNCİ BÖLÜM

HASAN KEVSER'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ

2.1. EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ŞİİRLERİNDE İŞLEDİĞİ KONULAR

Hasan Kevser, Kerkük'te Bektaşî yatağı olarak da bilinen Tisin semtinde, Türk kültürünün içinde büyümüş hem babasından hem çevresindeki Üstatlardan aldığı derslerle tasavvuf ve divan kültürünü geliştirmiştir. Bu kültürle barışseverlik, yurtseverlik, yardımseverlik, cömertlik gibi duyguları öğrenip bunları şiirine taşımıştır.

1960 yılında başladığı şiir hayatına ölünceye kadar devam ettirmiş ve hemen her konuda şiir yazmıştır: hürriyet, bayrak dil ve Türkçe sevgisi, vatan, aile, aşk, sevgi, peygamber sevgisi, gurbet, hasret, umut, ölüm...

Hasan Kevser, dil uğruna büyük mücadeleler vermiştir. Irak'taki rejimin tüm baskılarına rağmen Türkçülük sevdasından vazgeçmemiştir. Türkçenin zenginliğini inceliğini şiirlerinde ustaca kullanmıştır. Şiirlerinde özelde Kerkük'ü, genelde ise bütün Türkmenelini dile getirir, ondaki vatan sevgisi şiirlerinde de açıkça görülür: "Yol Bizim" şiirinden:

*"Kanaryalar ötüşünün özeli,
Fuzûliler, Nesîmiler gazeli,
Demiyorum bütün dilin güzeli,
Amma derim, öğünmeye dilim var!..*

*"Şeker dilim kılavuzdur bülbüle,
Binlerce can kurban gitti bu dile,
Bahçemizde ayna olur gül güle,
Bahçe bizim, ayna bizim, gül bizim."*

Güzel Dilim" şiirinden:

*Yâr dili özel dilim,
Okuru gazel dilim,
Ulu Tanrı korusun
Seni ey güzel dilim.*

“Yirmi Dört Ocak” şiirinden:

*Dul kalan her gecenin gündüzü var,
Bir bahar olmak için yüz gözü var,
Ferlere göz gerenin ak yüzü var;
Mumları yaktı, ocak yazdı emel,
Dilimin varlığına oldu temel.”*

Dörtlük ve hoyratlarından:

*“Nem arttı
Sular geçti nem arttı
Sen toptan men bu dilden
Geri dönen namertti”*

*“Daş atma güle deger
Güle bülbüle deger
Nenenin sıcak sütü
İlk defa dile deger”*

*“Türkmen yeri kaladı
Gülü beyaz aladı
Kerkük’ü kible saysak
Tisin de Kerbela’dı”*

Hasan Kevser, eserlerini kaleme alırken, özellikle de şiirler yazarken değişik bir ruh âlemine girdiğini şu sözleri ile ifade etmektedir:

“Değişik konularda şiirler yazdım, yazarken tüm harflerle... bütün sözcüklerle kaynaşıp tıpkı can ile canan gibi olmaz isem bir dizeyi yazamam. Yazdığım cümleler, baştan tırnağa kadar damla damla damarlarımda dolaşan kanımdan sızar.”

Hasan Kevser, “Ülkem” şiirinde, mezarda bile insanın kendi öz diliyle sorguya çekileceğine dikkatleri çeker:

*“Göğsümüz gönlü gibi açmışız her ecele,
Bizi kahretmeyecek Melek’ül Mevt’ti bile,
Baş eğip son busemiz olacaktır bu dile,
Gökteki yırtıcı kuş, bağlıdır öz diline.”*

Hasan Kevser, Türkmeneli’nin harap olmuş bir köşesini bile bütün dünyaya değişmeyeceğini, yine “Ülkem” şiirinde dillendirir ki bu durum ondaki yüksek vatan sevgisini gösterir:

*“Reva görmüş bizlere Tanrı bu güç kaderi,
Erlerin sözlüğünde ülkemin başta yeri,
Bakire iffeti tek çok bahadır değeri,
Bir yıkık viranesi değer tüm el eline.”*

Hasan Kevser, vatan sevgisi, memleket hasreti ve Kerkük sevgisi ile dolu bir şairdir. “Size Selam Getirmişim” adlı şiirinde bu duygularını dile getirmiştir. Kerkük ve Türkmeneli’ndeki yerlerin özelliklerini sıralarken adeta tarihe yolculuk yaparak vatan sevgisini ortaya koymuştur. Hece ölçüsüyle yazılan bu şiiri 8 dördlükten oluşmaktadır. Şair bu parçasında Türkmenelini tasvir ederken memleketinden uzak kaldığı yerde, memleketini simgeleri ile anlatmıştır. Irak’ta Kerkük Türkmenlerinin yaşadığı yerleri tasvir ederken, vatan ile halk arasındaki sevgi bağını da ortaya koymuştur. Kerkük’ü anlatmak için şehirde bulunan simgeleri kullanmış, bu simgelerin başında halkın “Babagürgür” dediği bütün dünyanın göz diktiği Irak’taki petrol kuyuları; Kerkük’ü ortadan ikiye ayıran Hasa Çayı, kale ise Osmanlıdan kalma güzel mimarisıyla Kerkük Kalesi’ne yer vermiştir. Hasan Kevser, bu şiirinde ehli beyt sevgisini dile getirirken Kербela’yı, Hz. Hüseyin’in şehit düştüğü şehri ve buralarda yaşanan zulmü hatırlatmıştır. Daha sonra kadim Türkmen şehri Erbil’i, kalesini ve etrafındaki pazarı tasvir etmiş, Erbil’i dile getirirken halkın konuştuğu Türkçeyi, “Mişko” ve bezirgân kelimeleri ile anlatmıştır. Mişko, Erbilli sanatçılar tarafından özel bir sazla söylenen uzun havadır. Hasan Kevser yine bu şiirinde Türkmen şehri Telafer’in kızlarının güzelliğinden ve Telafer’in dil özelliklerinden bahsetmiş, Türkmen bölgelerini anlatırken Kerkük Türkmenlerinin savaşçı ve yiğit oluşlarını ve de Türkmeneli’nde yaşayan Türklerin Oğuz torunları oluşunu hatırlatmıştır:

*“Kerkük’ün tüm yerlerinden,
Size selam getirmişim.
Kadın, çocuk erlerinden,
Size selam getirmişim.*

*Babagür gür ateşinden,
Hasa Kale’nin taşından,
Bütün Türkmen kardeşinden,
Size selam getirmişim.*

*Hazret’Ali civarından,
Kerbela’nın öz yârinden,
Türkmeneli diyarından,
Size selam getirmişim.*

*Erbil’in dört çevresinden,
Mişko, Bezirgân sesinden,
Dimdik Divan Kalesi’nden,
Size selam getirmişim.*

*Güzel kızların süsünden,
Anne, yavru kuzusundan,
Telafer’in humusundan,
Size selam getirmişim.*

*Teze, Dakuk, Hurmatı var,
Kılıç, kalkan, kıratı var,
Oğuzların Bayat’ı var,
Ordan selam getirmişim.*

*Güne kardeş gecemizden,
Hoyratımız, hecemizden,*

*Her kapı, her bacamızdan,
Size selam getirmişim.*

*Size dua eyler diller,
Öten bülbül, açan güller,
Bin saygıyla Hasan söyler,
Size selam getirmişim.”*

Hasan Kevser’e vatan sevgisinin annesi tarafından beşikte aşılandığını görülmektedir. Annesi Heybet Hanım’ın çocuklarını uyuturken söylediği ninnilerde Kerkük sevgisi, vatan sevgisi vardır. “Uyu” adlı şiirinde annesinin söylediği ninnilerle büyüdüğünü, vatan sevgisini annelerin ve kadınların nasıl aşıladıklarını ortaya koymuştur. Kadınların çocuklarını büyütürken özel bir ruh hali içinde söyledikleri bu ninnilerde, çocuklara kim oldukları nereden geldikleri ve nasıl bir hayat yaşamaları gerektiği vurgulanır. Anneler bu ninnileri ile kulaklarımıza Türk’ün güçlü, cesaretli ve mert olması gerektiğini, milletine ve memleketine sahip çıkması gerektiğini fısıldarlar:

*“Uyu yavrum, uyu sen,
Oğuzların soyusan.
Türkmen gayretli olur,
Terk etme bu huyu sen.*

*Uyu yavrum, Hasan yat,
Bahçelerde sevsen yat,
Türkmen kolu bükülmez,
Aslan gibi esen yat.*

*Yat göziin süze süze,
Gece döndü gündüze,
Bütün Türkmen göz dikip
Gökte aydan yıldıza...*

*Uyu, sen güle güle,
Kurban ollam bu dile,*

*Dök kanın Türkmen için,
Sütümü helal eyle.*

*Uyu sen, dalma daha,
Kerkük'üm kandan paha,
İki şeye sen baş eğ,
Bir Hakk'a bir Allah'a...*

*Güçtür yavrum ezilsin,
Merde kuyu kazılsın,
Türkmen'e hain olsan
Ömrün yere yazılsın.*

*Yavrum, sözüm taşa yaz,
Millet adın başa yaz,
Kerkük altın yüzüktü
Tisin'i de kaşa yaz!..”*

Hasan Kevser, “Yarına Selam” şiirinde kişiliğini de ortaya koymuştur. O, hayat boyu sevgi dolu ve barışsever bir kişiliğe sahip olduğunu; aileye, vatana, millete, bayrağa ve Allah'a bağlılığını; milletini her şeyden üstün tuttuğunu ortaya koyarken zalimlere de karşı konulması gerektiğini hatırlatır:

*“Yaşam şen esen ile geçerse tatlı geçer,
Üzüntüler bürünür, tasalar mutlu geçer,
Kimi yaya yol alır, kimi de atlı geçer;
Bu ince uzun yolda, sevgi doldur gönlüne,
Kafa tut azgınlara, bir mum ol sevgiline.”*

*“Üç şeye ben bağıyım Tanrı, millet, toprağa,
Üç şeye baş eğerim anne, baba, bayrağa,
Üç şeye ben koşarım barış, yârim, çırağa;
Yatarken her düşümde, zeytin dalları biter,
Denizleri talh eden acılar kalpten yiter.”*

*“Milletimin varlığın tüm cihana satmarım,
Bülbülüm susmayacak, bağa pasvan yatmarım,
Güzelim şarkı sızan sazım elden atmarım;
İnsanlığın matemi tapınırsam dileğe,
Sefalette o ömür baş eğersem feleğe.”*

Hasan Kevser, “Yaşam Felsefem” şiirinde ruhunda taşıdığı hasletleri hepimize hatırlatmaktadır. Hasan Kevser, düşmanlar karşısında her zaman uyanık olmamızı, çalışmamızı, dedikodulara kulak tıkamamızı, haksızlık karşısında eğilmememizi, cahillerle düşüp kalkmamamızı, arkadaş ve dost seçimlerini iyi yapmamızı, komşuluk hakkını gözetmemizi, olaylar karşısında tedbirli olmamızı isterken adeta kendi kişiliğini bizlere özetlemektedir:

*“Ayık ol, sakın her dem ormanda yaşıyorken,
Elde maşa gerekir, sen ateş taşıyorken,
Havlayan ite boş ver, yolları aşyorken;
Beş günlük yaşam için, çekme namert nazını,
İste ulu Tanrı’dan, arama çok, azını.”*

*Bulutlara kafa tut, öpme eller etekler,
Yolunu keserse de keskin sıyrık köpekler,
Boşaltma içindekin, söz anlamaz eşekler;
Diz bükme her kadere, Hakk’ın önünde eğil,
Cihanda her abide çoğun kahraman değil.*

*Bir yola baş salmadan, sına, seç arkadaşın,
Komşuluğu göze al, azarlama dinç başın,
Yakından taş baş kırar, yine sakın, al taşın;
Kuşkulu çatlaklara uzatma parmağını,
Adımların atarken gözet avcı ağını.”*

Hasan Kevser, “Yalvarma” (Bayatlı, 2016: 152) adlı şiirinde adeta kendi karakterini ortaya koyar. Her derdin çaresinin insanın kendisi olduğuna; vefasızlara, dosta, düşmana yalvarmanın iyi bir davranış olmadığına dikkatleri çeker:

*“Nefsinin izzeti var bunca biçare yalvarma,
Yalvarmak zillet demek, dosta ağyara yalvarma.*

*Çekme minnet kimseden, ezerse canını dertler,
Timar et kendi yaren, Lokman’a çare yalvarma.*

*Geceler göğsüne bas, yastığı canan yerine,
Bir lahza lezzet için vefasız yâre yalvarma.*

*Ayna al bak yüzüne, yâr tutmak istersen eğer,
Erlığın lazım gerek, işve satara yalvarma.*

*Her gelen bir gün geçer, dünyada döz mihnetlere,
Kara kışta ateşe, yaz günü kara yalvarma.”*

Hasan Kevser ana dili olan Türkçe ile her zaman gurur duymuştur. Türkçe üzerindeki baskıların kalkmasını her zaman arzu etmiş ve bu uğurda da mücadele etmiş olduğunu görüyoruz. Bu duygu ve düşüncelerini “Elim Var” şiirinde dile getirir:

*“Kanaryalar ötüşünün özeli,
Fuzuliler, Nesîmiler gazeli,
Demiyorum bütün dilin güzeli,
Amma derim, ögünmeye dilim var!..*

*Bir elimde ay yıldızlar ağarsa,
Bir elimde eğer güneş doğarsa,
Çelik pençem karanlıklar boğarsa,
Barışmaya demet demet gülüm var.”*

Hasan Kevser, 5 bölümü Saddam rejimi tarafından sansürlenmiş “İzdiraplı Bir Gece” adlı şiirinde çekilen eziyetlerin bir gün mutlaka sona ereceğine inandığını, ümitlerin yitirilmemesi gerektiğini Kerkük Türkmenlerle aşlamaya çalıştı. Milletine ihanet edenlere hatırlatmalarda bulunur, Kerkük Türkmenlerle gelip geçici olan bu dünyada korkmadan onurlu yaşamalarını ve düşmanlara kanmamalarını ister:

*“Gece bir ızdırapla sersem gibi uyandım,
Gözyaşlı, kalp çırpıyor içimde, oda yandım,*

*Geçer mihnetle günler, hayatımdan usandım;
Ne yaman bir gecedir, bir yıl olmuş bitmiyor,
Gördüğüm yalan rüya, hayalimden gitmiyor...*

*Dinleme ey kardeşim, yalan sözün yadın sen,
Beş günlük bu dünyada yaman etme adın sen,
Yeter gaflet, aç gözün, dinle vicdan dadın sen;
Parçalandı yüreğim, şu zamanın zehrinde,
Yar aşkımı satıyor, yad illerin şehrinde..."*

Hasan Kevser, "Yirmi Dört Ocak" şiirinde işgal edilen cennet vatan topraklarında, asla ümitsizliğe kapılmadığını, kurtuluşun ve hürriyetin yakın olduğunu terennüm eder:

*"Bir zaman cansız toyuydu bülbülüm,
Bir zaman soluk fidanlarda gülüm,
Bir zaman sanki kefindeydi dilim;
Özliyordu bir güneş gölgesini,
Serin etsin ülkemin bölgesini."*

*Evliya mahfeli, cennet vatanım,
Korumak'çin ona kalkan bedenim,
Kanıtım var, bu değirmen, bu denim;
Tanrı'dan başkaya baş eğmemişiz,
Dosta yâr, mert yada biz değmemişiz."*

Hasan Kevser, "Ümit" şiirinde bu karanlık günlerin geçeceğine dair ümitlerini dillendirirken, yüzlerin güleceğini de terennüm eder:

*Geceler gebelense mayası sütlü kandır,
Bebeği beslenecek gündüzün beşiğinde.
Çelikten metin canı, yüz binlere bir candır,
Müzelerin kalıtı evinde, eşiğinde..."*

Hasan Kevser'e göre kurtuluş günleri yakındır, çekilen sıkıntılar geçecektir, sığınılacak yer ana yurt Türkmeneli'dir, gök bayraktır. "Yarına Selam" şiirinde toplumuna ümitler aşlamaya çalışmaktadır:

“Kanımız kan rengidir, ne siyahtır, ne sarı,
Gönlümüz gök semadır, ay yıldız onun yârı,
Kucağımız açarken sarar bütün diyarı;
Bir yürüyüş şarkısı yankılanır dilimde,
Gönlümün çarpıntısı tokalaşan elimde...”

Hasan Kevser’de doğduğu yer olan Tisin çok önemli bir yer tutar. “Eski rejim tarafından, ‘Hem Türkmendir hem de Ehl-i Beyt’e mensuptur’ diye yıktırılan Tisin semtinin acısı Hasan Kevser’in gölünde büyük yaralar açmıştır.” (Kerkük: 2013: 285-286)

Hasan Kevser, Tisin’e düşkünlüğünü “Tisin’im” (Bayatlı,2016: 147) şiirinde dile getirir:

“Aşkın öldürdü beni, can sana kurban Tisin’im,
Çok çetindir, bu yanan âteş-i hicran Tisin’im.

Boylanıp hey bakıram viran olan bağlarına,
Ey benim harman olan derdime derman Tisin’im.

Hasretinden yanar odlar, kül olur gökyüzüne,
Ana Kerkük’te olup hüsnüne hayran Tisin’im.

Gazel olmuş şi’ri aşkın, gamlı bülbüller okur,
Belli olmaz o avazdır, yoksa efgan Tisin’im.

Aslan evlatlarının sesleri gelsin yüceden,
Okusun zalimlere merdice meydan Tisin’im.

Mert dedemden yadigâr, elden ele kaldın bize,
Ne revâ vîran ola öyle gülistan Tisin’im.

Senin uğruna geçen arzularım gitti yele,

Az kalıp parçalıyım sînemi her an Tisin'im.
 Dalgalandır, kanatın tellerine bağla bizi,
 Kan edip gönlümü, çehrenden akan kan Tisin'im.

Hak yolunda ey Hasan, ölmek Hüseyin'den bize irs,
 Seni âzat edecek bizdeki îman Tisin'im.”

Hasan Kevser, “Serbest Yaşa” (Bayatlı, 2016; 153) adlı şiirinde çalışmanın önemini ve namertlere el açılmasının utanç verici bir durum olduğunu, çalışmanın bir şeref olduğunu hatırlatır. En kötü şartlarda bile insanların haktan, doğruluktan ayrılmamasını ister:

“Atıl meydana sen, durma doğru say et bu dünyada,
 Rezalettir hünersizlik, çalışmaksa şerafettir.

Yaşa serbest, güven her dem, zelillik hiç kabul etme,
 Hak uğrunda canın versen, senin'çin o şecaettir.

Düz gecenin zulmetine her gecenin gündüzü var,
 Elin açma namertlere, bu iş sana melâmettir.”

Hasan Kevser, Ehl-i Beyt sevgisi ile dolu, inanan samimi bir Müslüman'dır. Şiirlerinde, Allah'a ulaşma arzusunu samimi bir dille ortaya koyar. “Hasan Kevser'in büyük başarısı bir Ehl-i Beyt âşığı olarak dinî kültürünü geliştirmesinde olmuştur. Makale ve şiirlerinde başta Peygamber Efendimiz olmak üzere Ehl-i Beyt-i Kiram için güzel şiirler terennüm etmiş ve yazılar kaleme almıştır. Yazdığı şiirlerin bir kısmı aşure merasimlerinde sinezenler tarafından okunmaktadır.” (Kerkük: 2013: 285-286)

Hasan Kevser, dünyanın gelip geçici olduğunu ve aldanılmaması gereğini “Olur” ve “Bu” redifli gazellerinde ortaya koyarken hem kendine ağıtlar yakar hem de ailenin önemine vurgu yapar:

“Kim dalar zail olan beş gün bu dünya vârina,
 Âkıbet bir gün gelir, hasret çekip pişmân olur.

Mal ile mülkten geçip geldin hesap divanına,
Zühd-ü takva, hayr amel varsa işin asan olur.

Ağıtın yazdı Hasan, Hak evine göç etmeden,
Bir dua etsen eğer lütfun ona ihsan olur.”

“Canım sen zevk-i dünyaya gönül verme fenadır bu,
Yürü düş fikr-i ukbaya bekâdır bu, bekâdır bu.

Yürü, bul, iyi bir yoldaş, adı yoldaş ama kardeş,
Bulunsa dünyada sırdaş, atadır bu, atadır bu.”

Hasan Kevser, çocuklar ve gençler için yazdığı “Hürriyet” (Bayatlı, 2016: 109) şiirinde, hürriyete kavuşmanın zorluklarından bahseder. O, çalışarak hürriyete kavuşabileceğimizi, hürriyet sevdasından vazgeçmememizi ortaya koyar.

“Ara hakkın azimetle, aslan gibi hüner göster,
Hürriyete kavuşmaya demirden bir gönül ister.

Bütün zincirler kollardan azimetle kırılmıştır,
Çalışkan milletin hükmü hürriyetle kurulmuştur.

Hürriyet hakkın uğrunda malından geç, canından geç,
Saadetle yaşamak’çın ya hürriyet ya ölmek seç.

Hürriyet sevgisin bir dem gel çıkartma hayalinden,
Bu sevgi uğrunda daim geç bütün aşku yârinden.”

Hasan Kevser’in Türk dünyasındaki gelişmelerden ve sanat faaliyetlerinden haberdar olan, kültür zenginliği geniş, Türk kültürüne hâkim bir şair olduğunu görüyoruz. Kevser, zaman zaman uluslararası şiir ve edebiyat şenliklerine katılmış ve Kerkük Türkmenlerii temsil etmiştir.

İranlı Türk şair Muhammed Hüseyin Şehriyar’ın yazdığı ve 76 dile çevrilen ‘Haydar Baba’ya Selam’ şiirine nazireler yazan şairlerden biri de Hasan Kevser’dir.

Hasan Kevser'in 1995-1999 yılları arasında birinci bölümü 210, ikinci bölümü 150 beşlikten oluşan ve Şehriyar'a nazire olarak yazdığı 'Balım Baba'ya Selâm' adlı şiiri Irak Kerkük Türkmenleri arasında yankı bulmuştur. Hasan Kevser, bu destansı şiirinde bütün Türkmeneli'ni dolaşır, vatan sevgisini ve memleketine duyduğu sevgiyi, geçmişte kalan şaşalı günlere özlemine, çekilen ıstırapları ve geleceğe dair ümitlerini dile getirir. Bu şiirden birkaç beşlik örnek olarak şöyledir:

Selâm olsun canınıza yatanlar,
Aşk demini sürüp kadeh atanlar,
Ufkumuzdan bir bir akıp bakanlar;
Hasret çeker şimdi gönül o güne,
Şaş kalmışız açılmaz bir düğüne...

Dünya boyu biz tarihin şanıyız,
Irmak gibi daim akan kanıyız,
Aslan huylu dedeler nişanıyız;
Bizler ile tarih tapmış dümüğün,
Müzedede gör aslan dedem kemigin..."

Balım Baba, neler gördün sen neler,
Ben gizlerim, ama kalbim dert deler,
Layle sahte, beşigimi yad beler;
Dedelerden sensin bize yadigâr,
Dünyada yok yurdum gibi bir diyar...

Balım Baba, her bahçenin barı var,
Her sürenin ona uygun yarı var,
Köyümüzün bir nice muhtarı var;
Merdan Çavuş muhtarlığın örneği,
Toprak yedi, sultan, ağa, kul, begi...

Balım Baba, bahtım yatıp uyanmaz,
Kapkaranlık çırağım, birçe yanmaz,

Dertlerime Hazret Eyüp dayanmaz;
 Sabrım bitti, imanım küfr olacak,
 Bağım viran, gül açmadan solacak...

Balım Baba, yine geldim dergâha,
 Darda kalsa sığınacak kul şaha,
 İkimiz de el açanın Allah'a;
 Geçen çağın günleri dönsün geri,
 İnciden de kıymatlıdı değeri...

Balım Baba, kuşlar uçtu bağlardan,
 Bırak çağın konuş eski çağlardan,
 Hastadan geç, Lokman şaşmış sağlardan;
 Göğsüm üste felek kurdu pazarın,
 Canım yanar, ama gizler azarın...

Balım Baba, bir az düşün halimiz,
 Şahin uçmuş, karga sarmış yalımız,
 Ekmeğimiz tuzsuz, acı balımız,
 Başlarımız yine dimdik kalacak,
 Tanrı demiş, "haklı hakkın alacak.

Affet beni, çok ağırttım başını,
 Yağmur gibi göze saldım yaşını,
 Bu sohbetin burda atak taşını;
 Sözlerimi bir bir düşün, otur, dal,
 Balım Baba, gidiyorum hoşça kal...

Hasan Kevser, pek çok şiirinde Leyla ile Mecnun hikayesini dile getirir, yer yer sevgilinin Leyla gibi kendini. Bazen de kendini Mecnun'dan beter görür.

GAZEL/ OLMASA

Dilde Leyla'dır sebep, Mecnun'u divane eden,
Ağrumaz bir lahza, can orda vebalin olmasa.

GAZEL/ İSTERİM

Sanma dad etse dilim, derdime çâr isterim,
Çöller olmuş meskenim, Leyla'yı yâr isterim.

GAZEL/ GETİR

Kur şarap bezmin, yine gelsin her yerden teşneler,
Davet et Mecnun'u da meclise Leyla'nı getir.

GAZEL/ İMİŞ

Leyla'dan el çekmeden Mecnun düşüp çöller gezer,
Var ki Leyla görmeden ondan beter rusva imiş.

Hasan Kevser, şiirlerinin bazılarında Hz. Ali'ye ve Hz. Hasan'a olan bağlılığını ve sevgisini dile getirir.

GAZEL/ GETİR

Kalsa müşkülde işin batmayasan gam gölüne,
Çek gönülden ya Ali, ol şah-i merdanı getir.
Küme dert, türlü bela etmiş, hayatım zirzeber,
Bu gazel'çin ey Hasan, en gamlı invanı getir.

Hasan Kevser, yine pek çok şiirinde Allah'a olan sevgisini, bağlılığını dile getirir.
Yalnızca Allah'a boyun eğeceğini söyler;

AŞTAR MISIN?

Çam dalı rengindeki gözlerinde kaderim,
Gider gelmez yolunda, ben yolculuk ederim,
Dönmeyi özlemeden yol gittikçe giderim;
Cemalinden ayrılmaz, benim bir an hayalim,
Namazda diz bükerken seninle hasbıhalim.

Hasan Kevser kökenini şiirleri aracılığıyla dile getirir ve oraları sahiplenir;

YOL BİZİM

Şah-ı Necef, Şah Kerbela belimiz,
Irak yurdum, Türkmeneli elimiz,
Hazar, Baykal, Kızılırmak gölümüz,
Tarih bizim, ülkü bizim, il bizim.

Hasan Kevser bazı şiirlerinde bu dünyadaki her şeyin temelini aşk ve sevgi olması gerektiğini de dile getirir;

AŞK

Tanrı bizi bu aşk için yarattı,
Acısına tatlı tatlı bal kattı,
Kurban ona, ne güzel nakış attı,
Ördek bile aşkla konar gölüne.

Hasan Kevser birçok şiirinde de Yusuf ile Züleyha hikayesinden yararlanmış, bazen kendisini Yusuf peygamber'e benzetmiştir;

GAZEL / KOY

Ger Zeliha Yusuf'u mahbus etti bir zaman,
Taksir etme sen de gel, hep günüm zindane koy

2.2. ŞİİRLERİNDEKİ DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Hasan Kevser, sanatı toplum yararına kullanan bir şair olduğu için halk edebiyatı tarzındaki şiirlerde halkın konuştuğu sade bir Türkçeyi kullanmaya dikkat etmiştir. Halk şiirinde Arapça asıllı kelimeler yok denilecek kadar azdır. Yazdığı şiirlerde akıcı bir dil ve üslup kullandığı için şiirleri okuyucular tarafından zevkle okunmaktadır.

Hasan Kevser'in divan tarzında yazdığı şiirlerinde Arapça tamlamalara çokça rastlanır. Bu tarz şiirlerinde konu bütünlüğüne dikkat etmiştir. Hasan Kevser, şiirlerinde ahenk unsurlarına önem vererek kafiyeli, secili ve redifli söyleyişlerle anlatımını güçlendirmiştir.

Hasan Kevser'in şairliğinin en büyük özelliklerinden birisi de az sözle çok şeyleri ifade etme sanatını ustaca şiirlerinde kullanmasıdır.

Hasan Kevser, ömür boyu yaptığı mücadelede çizgisinden asla taviz vermemiştir. Sanatı toplum yararına kullanmıştır. Mısralarındaki duygu coşkunluğuna göre sanatı, sanat için kullanan bir şair olduğu düşünülmektedir. Ancak şiirlerindeki sembolik anlatımlardan dolayı toplumcu bir sanatçıdır.

1959 yılındaki Kerkük Katliamı'ndan sonra Irak'ı yönetenler 2003 yılına kadar Kerkük Türkmenlerine ağır baskı ve işkenceler yapmış, Kerkük Türkmenlerine ana dilleri ile konuşmak, Türkçe isimler vermek yasaklanmıştır. Dönemin sanatçıları eserlerinde çekilen acıları sembollerle ortaya koymaya çalışsalar da yine sansür ve yasaklar gelmiştir. Bu dönemde Hasan Kevser de birçok şiirinde çekilen bu acıları sembollerle ifade etmeye çalışmıştır.

Hasan Kevser'in yakın dostu ve kendisinden sonra Türkmen Edebiyatçılar Birliği Başkanı olan Aydın Kerkük, bu sıkıntılı dönemde Hasan Kevser hakkında şunları kaydeder:

Hasan Kevser'in şiirlerinde anlatım zengindir. “Yirmi Dört Ocak” şiirinde sembolik ve simgesel anlatımlar ve benzetmeler zirve yapar. Gecenin dul kalması, emelin ocak yazması, mumlar yakması gibi:

“Dul kalan her gecenin gündüzü var,
Bir bahar olmak için yüz gözü var,

Ferlere göz gerenin ak yüzü var;
Mumları yaktı, ocak yazdı emel,
Dilimin varlığına oldu temel.”

Hasan Kevser, şiir ve hoyratlarında Saddam rejimi döneminde soydaşlarına yapılan zulüm ve işkenceleri sembollerle dile getirmiştir. Kerkük Türkmenlerinin çektiği acıları “kumru, bağ, bülbül, kuş” gibi kavramlar altında işlemiştir. Bu tür şiirlerden birkaç dörtlük:

“Kumru” şiirinden:

“Gel baş başa bir çatalım,
Derdi hasrete katalım,
Ninni söyle bir yatalım,
Terse döner devran kumru...”

Gökte turna, katar geçer,
Bugün, dünden beter geçer,
Hayat böyle biter geçer,
Var mı ibret alan kumru?

Suyun kesen el kırılınsın,
Hayat boyu pek yorulsun,
Hakk’ın divanı kurulsun,
Gelsin adil mizan kumru...”

“Bülbülüm” şiirinden:

“Ne zalimdir bu ağyarın,
Göğe yükseltmiş âh zarın,
Bugün biter, gelir yarın,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Yavruların küskün göçmüş,
Yoksa başka bağa uçmuş,
Bu yoldan kaç kervan geçmiş?

Neden ağlarsın bülbülüm?

Gül çevresin diken sarar,
Gece gündüz bağrın yarar,
Kim miskin hâlin sorar?
Neden ağlarsın bülbülüm?"

“Virane Bağ” şiirinden:

“Bir gün bir bağa uğradım,
Gülden, dikenden duvarı...
Acı, tatlıdan seçilmez,
Bozulmuş gül, bülbül barı..."

Suyu sehba ile al kan,
Ne can mesttir, ne de canan,
İçen içmeyen perişan
Herkes ağlar zarı zarı.

Bağ kimler girdi, çıktı,
Kimi pişman, kimi bıktı,
Gülü, bülbülü, yer sıktı,
Bildin mi sen bu diyarı?"

Hasan Kevser, benzetme ve sembollerle dolu olan “Biz Güneş Kuşlarıyız” adlı şiirinde, sabırlı olunması gereğini, bu acı ve ıstırap dolu günlerin geçeceğine ve güneşin Türk yurtları üzerine doğacağına dair ümit var olduğunu ortaya koyarken mazideki o güzel de günlerin arayışı içerisinde:

“Biz Türkmen, Türk kaynağı, varlığımız öncesiz,
Güneşe müjde veren, göğe yükselen kuşlar.
Gündüzümüz bir gerçek, dünyamız da gecesiz,
Bize ilham kaynağı, uykumuzdaki düşler,
Yücelmek bizden başlar!..

Gür yankılı sesim var, beni sanma çağırım,
Değerde elmas gibi terazide ağırım
Benim sabrım aşırı, bekleme hiç bağırım,
Haykırmadan sakınır, kızgın kızgın savaşılar,
Hoşa gelir, bi hoşlar...

Ne güçlü kahramanlar yaltanırdı bizlere,
Biz tarihin kıvancı, şan vermişiz izlere,
Kıvılcımım yakardı, değseydi denizlere,
Saygı sunardı bize, elâ gözde bakışlar,
Kalpten kopan alkışlar...

Budur benim kimliğim, güneş kuşu soyadım,
Cihanı aydınlatan altın başaktır zadım,
Ayla yıldız doğarken yatanları uyadım,
Desin bu ben, bu dedem, yok ayıklar sarhoşlar,
Hak çağırın dervişler,
Kanat çırpır barışlar,
Destan yeniden başlar..."

Hasan Kevser, zaman zaman Saddam rejimi döneminin zulmünü açıkça dile getiren hoyrat ve şiirler yazmaktan çekinmemiştir. Türkçenin yasaklandığı dönemlerde bile Türkçeden vazgeçmeyeceğini korkusuzca ifade etmiştir:

“Nene göze nem geldi
Gam üstüne gam geldi
Bir yaram sağalmağtan
Elli yara zam geldi”

“Nem arttı
Sular geçti nem arttı
Sen toptan men bu dilden
Geri dönen namertti”

Hasan Kevser'in şiir ve hoyratlarında, atasözü ve deyimlerimizi de sıkça kullandığı görülmektedir:

“Geçme kavim kardeşten
Oynama kor ateşten
Akkıl insan ki vurur
İki kuşu bir taştan”

“Sular dağdan akırı
Duran hayran bakırı
Doğru demişler boklar
Bir dana bir nahırı”

“Bakın su cerresine
Düştü gam deresine
Lanet olsun yılanın
Ağına karasına”

Hasan Kevser, “Doğru Söz” adlı gazelinde toplumun dedikoducu oluşuna, insanların arkasından konuşulmasına göndermelerde bulunarak, fakir fukara insanlarımıza dil uzatanları eleştirir:

“Başa kuyruk bulamak bizlere âdet gibidir,
Hakkı tezvîr etmeye elde bir adet gibidir.

Yoksula dil çıkaran varlı, düşüp mal vayına,
Her ne yoldan toplamak olsa ibadet gibidir.

Hasan Kevser, maddeleşerek değer yargılarından uzaklaşan toplumu eleştirmekten bir an geri durmamıştır. “Geçer” redifli gazelinde, dinlerini üç beş paraya satarak, din iman diyen herkese isyan etmiştir. Yine dini, inançları, şahsi çıkarlarına alet edenlere “Doğru Söz” adlı gazelinde karşı çıkmış, “Eylemiş” adlı gazelinde de inançlarımızı çalan ve bizleri aldatanlara dikkatleri çekerek, bunlara inanılmamasını istemiştir:

“Tabına uymaz saha feyz-i Huda’yı bilmeyen,

Dini dinara satıp bir şahı Mevla'dan geçer.”

“Bizdeki din-u iman perde olur üstümüze,
Kınama çünkü bu iş aynı siyaset gibidir.”

“Aldı bir hırsız elimden, Hakk'a karşı dinimi,
Şimdi gelmiş bemürüvvet kast-ı iman eylemiş.”

Hasan Kevser, “Doğru Söz” adlı gazelinde cahil toplumlarda ilimden irfandan bahsetmenin fayda vermeyeceğini belirterek, onların maddeci oluşunu ve “Geçer” redifli gazelinde, sağır olanların bülbül sesinden, güzellikten anlayamayacağını eleştirir:

“Akl-u hikmet olsa da ama onun al satı yok,
İlm-u irfan hateri bizce cehalet gibidir.”

“Cahil oldur ki dalar baykuşun şom nalasına,
Anlamaz sağır olan, bülbül-ü şeydadan geçer.”

Hasan Kevser, sanat anlayışının gereği olarak şiirlerinde toplumsal konuları, millet meselelerini çocukların ilgisini çekmek üzere konu edinmiştir. Gençleri ve çocukları daha gayretli kılmak için yazdığı birçok şiiri bestelenerek marş haline getirilmiştir. “Tisin Marşı”, “Türkmen Marşı”, “İman Marşı”, “Seçim Marşı” ve “Şeker Dilim” marş haline getirilen şiirlerinden birkaç tanesidir. Bestelenen “Şeker Dilim” adlı şiirinde çocuklara Türkçe yazma ve konuşmalarının önemine dikkatleri çeker:

“Okullarda şeker dilim,
Dilim benim hak sevgilim,
Biz gönülden bağlı dile,
Anne, baba bütün elim.

Bayrağımız mavi beyaz,
Yavrum adın Türkmence yaz,
Geleceğin parlak senin,
Şen, esenlik sana niyaz.

Sen bu yurdun ortağsın
 Hem fitili, hem yağsın,
 Alış, güzel Türkmenceye
 Çünkü millet çırağsın.”

2.3. ŞİİRLERİNDE NAZIM ŞEKİLLERİ

Hasan Kevser, nazım şekilleri bakımından değişik türlerde şiirler yazmıştır. Hem halk edebiyatı tarzında hem de divan edebiyatı tarzında şiirler yazmıştır, ancak zirveyi divan tarzı şiirlerle yakaladığını görülmektedir. Divan tarzı şiirlerinde “gazel” en çok kullandığı nazım şeklidir.

2.3.1. Divan Şiiri Nazım Şekilleri

Hasan Kevser’in divan tarzı şiirlerinde, gazel ve müemmma gibi nazım şekillerini ustalıkla kullandığını görülmektedir.

2.3.1.1. Gazel

Güzel, hoş, yumuşak nazik anlamına gelen gazel, Araplardan İranlılara oradan da Türk edebiyatına geçen ve divan şairleri tarafından çokça sevilen bir nazım şeklidir. Gazellerin beyit sayısı 5 ile 15 beyit arasında değişmektedir. Gazelin birinci beyiti kendi arasında kafiyeli, diğer beyitlerin ikinci mısraları birinci beyitle kafiyelidir. aa, ba, ca, da, ea şeklindedir. Gazellerde lirik bir anlatımla güzellikler dile getirilmektedir. Irak Türkmen edebiyatında Hasan Kevser, en güzel gazel yazan şairlerdendir. Gazellerin son beyitinde şairlerin kendi adlarını veya mahlaslarını kullandıkları gibi Hasan Kevser de son beyitte kendi adını ustalıkla kullanmıştır. Hasan Kevser’in gazel tarzı ile yazdığı şiirlerine iki örnek:

GAZEL/ GELMESİN

Meclis-i has etmişiz ağyare söylen gelmesin,
 Mestiler yığnağıdır huşyâre söylen gelmesin.

Bilmeyen Hallac’ımız dârda “Enel Hak” söylüyor,
 Onu Mansur etmişiz bîdâre söylen gelmesin.

Olmayan bülbül gibi Şeyda gl glzride,
Terk-i baĒ etsin gerek gülzâra söylen gelmesin.

AŞk yolunda canını nakt eylesin cananına,
Vermeyen kalmış durur, ol yre söylen gelmesin.

Çok güzel bir meclis ettin, sohbet oldu can ile
Gizlemezsse srrımız eŐkre söylen gelmesin.

Can veren canana yetti, dil verenler kaldı dur,
Dil ile mahrum olur, dildâre söylen gelmesin.

Bezmimiz bezmi ezel, hem de Ali'dir Şahımız,
Bir bölük merdaneyiz, eŐrre söylen gelmesin.

Sen el attın ey Hasan çun hubların damnına,
Hlimiz fark etmeyen aĒyre söylen gelmesin.

GAZEL/ GEL

Ârif isen tâlip ol, meclis-i irfne gel,
Tut hakkat rhini, mürşit ol erkâna gel.

İçmeden pr aşkına, salike yol baĒlıdır,
Neylesin ayık demin, elde cam mestâne gel.

Meclise bir mum gerek, her gece bir can yanar,
Ol o mum yoksa ona bir adak pervâne gel.

ÂŞık isen canını dergâha vakfeyle sen,
At gönülden korkuyu, baĒla bel divâne gel.

Havz-ı Kevser suyumuz, can ile canan biziz,

Çek gözünden perdeyi, mevc vuran ummâna gel.

Bağımız gül dağıdır, orda var türlü çiçek,
Bülbül-ü şeyda gibi sen de bir seyrâna gel.

Sen Hasan tek başını, hazır ol top etmeye,
Her müsemâdan çek el, er gibi meydâne gel.

2.3.1.2. Mülemma

Sözlükte “renk renk, amaçlı olan” anlamındaki “mülemma” kelimesi, terim olarak özellikle Fars ve Türk edebiyatlarında Türkçe, Arapça ve Farsça söylenmiş beyit ve mısraların oluşturduğu şiirler için kullanılmaktadır. Şairin farklı dilde şiir söyleyebildiklerini ortaya koymak ve sanat göstermek için yazdıkları bu manzumeler zamanla usta şairlerce de itibar görmüştür. Bu tarz şiirlerde iki dilin ustalıkla kullanıldığını görülmektedir. Mülemmalarda mısranın yarısı Arapça yarısı Farsça veya yarısı Türkçe yarısı Arapça şeklindedir. Farsça şairler, iki dile hatta bazen üç ayrı dile anlam bütünlüğünü ustalıkla sağlarlar. Mülemma nazım şeklinde kafiye örgüsü gazelde olduğu gibidir. (aa, ba, ca, da, ea...şeklindedir)

Bugün Irak Türkmen edebiyatı içerisinde “mülemma” tarzı şiir yazan şairlere pek rastlanmamaktadır. Arapça ve Farsça’ya ana dili gibi hâkim olan Hasan Kevser, “Mülemma” tarzı şiirleri yazan ender şairlerden birisidir. Hasan Kevser’in bir bölümü Türkçe, bir bölümünü de Arapça olarak yazdığı mülemma tarzı şiirinden biri şöyledir:

MELME MÜNÂCÂT

Cemalin gizlidir elbet liğâyetin minel’ayni
Fakat sen kalbimi görsen tecit za’e binureyni

Seni görmek eğer imkân ve haza manefeliman
Bırak kalsın beşer hayran ve yabka el’hücbü filbeyni

Kapında bir gideyim ben, dua-i daimen (âmmen)
Beni ordan eger sürsen izen ukva binareyni

Günahımdan çıkar âfgan münacât-ı lekerrahman
Ona cennet gibi zindan limen fahe (bilaeyni)

Senden gayri yok bir penah zalle men şekke fil ilâh
Azizim yüz olur siyah ve tuhrem min visaleyni

Her illette senden deva el kalb-u yahvaker hava
Aşkında öldüysem reva likey uska şerabeyni

Hasan bir aşk niyaz eyle ki aşk-ı Kays li Leylâ
Bunu dilde her an söyle felem e'bud ilaheyni

“Melme Münâcât” şiirinin günümüz Türkçesine aktarımı:

1. Senin kalbin bir gaye için elbet gözlerden gizlidir. Fakat kalbimi görsen içinde iki nur olduğunu görürsün, biri Allah'ın nuru, diğeri İslam'ın nuru.
2. Allah'ım, senin müsaaden olmazsa seni görmek ne mümkün. Allah'ım, beşerin hayranlığı için bırak ara yerdeki görünmez perde kalsın.
3. Ben, senin kapında bir kulam ve sana dua ederim. Sen, beni kapından kovarsan, ben hicran ateşlerinde yanarım.
4. Allah'ım, niyazım sanadır, günahımdan feryatlar çıkar. Allah'a şahadet verirken ona zindanlar cennet olur.
5. Allah'ım, sana şirk koşan yoldan sapar, iflah olmaz. Hem Allah'ın rahmetine, cennetine kavuşmaktan mahrum olur.
6. Kalbim sana âşıktı; her illetin devası sendedir. Senin aşkından ölürsem cennette havz-ı kevserden içerim. (Bayatlı, 2016: 159)
7. Hasan, Mecnun'un Leyla'ya aşkı gibi bir aşk niyaz eyle. Ben, iki Allah'a iman etmemiş, tek bir Allah'a inanmış ve ibadet etmişim. Bunu her zaman dilde söylemişim.

2.3.1.3. Mesnevî

Sözlükte “ikişer ikişer” anlamında belirtilen mesnevi, edebiyat terimi ve nazım şekli olarak ilk defa Fars edebiyatında kullanılmıştır. Fars edebiyatından Türk edebiyatına

geçmiştir. Genellikle dini, tasavvufi, destani, tarihi, mizahi ve öğretici konuların anlatılmasında, çeşitli aşk hikâyelerinde kullanılmıştır.

Beyitler halinde yazılır, her beyit kendi arasında kafiyelidir. aa, bb, cc, dd, şeklinde kafiyelidir. Hasan Kevser'in aa, bb, cc, dd şeklinde kafiyeli yazdığı "Kerbela Türküleri ve Peygamberler Sultanı'nın Doğumu" adlı eserin ikinci bölümünde mesnevî şeklindeki 320 beyitlik mevlitten birkaç beyit şöyledir:

"Yüce Allah adıyla
Güç veren imdadıyla

Bismillah söyler dilim
Dile beni sevgilim

Allah birdir ezeldir
Hikmeti çok güzeldir

Rahmeti pek geniştir
İşi tartılı iştir

Yeri göğü yarattı
Dünyaya çok renk kattı

Halkı yoktan var etti
Birbirine yâr etti

Verdi lütf-i ile çaba
Yarattı ana baba

Peygamberler sıraydan
Geldi geçti saraydan

Allah indirdi Kitap
Ta ki olmasın itap

Zebur Tevrat İncil'i
Her kavme kendi dili

Göstersin doğru yolu
Sonucu rahmet yolu

Üç kitapta işaret
Ahmet size beşaret

Nurdu arşın sağında
Gök kubbe çırağında

Mustafa'dır bir adı
Allah onun imdadı

İki dünya nedeni
Hem canı hem bedeni

Risalet Padişahı
O bağışlar günahı”

2.3.2. Halk Şiiri Nazım Şekilleri

Hasan Kevser, halk şiiri tarzındaki şiirlerini dördlükler ve beşlikler halinde yazmıştır. Beşlikler halinde yazdığı şiirlerinde, genellikle düşüncelerini dile getirdiği didaktik konulara yer vermektedir. Hoyrat, koşma ve türkü Hasan Kevser'in en çok kullandığı halk şiiri nazım şekillerindedir.

2.3.2.1. Koşma

Konusu genellikle aşk, güzellik, yiğitlik, kahramanlık ve ağıt olan koşmalar, Türk halk şiirinde halk şairlerinin en çok sevdikleri ve kullandıkları nazım şekillerinden birisidir. Dördlük sayısı en az üç en fazla 10 dördlük arasındadır. Çoğunlukla 11'li hece

ölçüsü ile yazılır. 8’li hece ölçüsü de kullanılmaktadır. Kafiye örgüsü abab, cccb, dddb... Şeklinde olduğu gibi xaxa, bbba, ccca, ddda... Şeklinde olanları da vardır. Halk şairleri son dörtlüklerde kendi adlarını veya mahlaslarını söylerler.

Kerkük Türkmen edebiyatında da şairler koşma nazım şeklini çokça kullanmaktadırlar. Divan şiirinde zirve yapan Hasan Kevser, halk şiirinden de asla vazgeçmemiştir. Hasan Kevser de hem 11’li hem de 8’li hece ölçüsü ile koşmalar yazmıştır. Hasan Kevser’in koşma tarzı şiirlerine iki örnek:

BÜLBÜLÜM

İşte hayat ezelden bu,
Gelen söyler, tadın bilim,
Çoklar ermez muradına,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Sırrın gizle, yada deme,
Onun bunun gamın yeme,
Her yerde dert köme köme,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Ne zalimdir bu ağyarın,
Göge yükseltmiş âh zarın,
Bugün biter, gelir yarın,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Göçenler’çin yaş mı döktün?
Benzin solmuş, böyle çöktün,
Eski yaram bir de söktün,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Kimler için bu özlemler?
Gözündeki sıcak nemler,
Geçen gibi gelen demler,

Neden ağlarsın bülbülüm?

Yavruların küskün göçmüş,
Yoksa başka bağa uçmuş,
Bu yoldan kaç kervan geçmiş?
Neden ağlarsın bülbülüm?

Gül çevresin diken sarar,
Gece gündüz bağrın yarar,
Kim miskin hâlin sorar?
Neden ağlarsın bülbülüm?

Ağır yükler aldın bele,
Amaçların gitti yele,
Bekle bahar gelsin ile
Neden ağlarsın bülbülüm?

Derin yaralar bağısan,
Yanan fitiller yağısan,
Kara günler ortağısan,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Hasan'da bin yara açtın,
Ötüşünle keder saçtın,
Ne bir sustun ne de kaçtın,
Neden ağlarsın bülbülüm?

YOL BİZİM

Efkârlanma kan kardeşim yellere,
Tarla bizim, pınar bizim, sel bizim.
Kartal gibi kanat açtık illere,
Saray bizim, kervan bizim, yol bizim.

Efkârlanma dünya durak duraktı,
 Han sultanlar geçti, tahtın bıraktı,
 Hak yolunda ölmek bizde meraktı,
 Gayret bizim, kılıç bizim, kol bizim.

Yel eserken bulut ilde dolanır,
 Sular akar, ancak biraz bulanır,
 Yeşil gözler coşar, yanak sulanır,
 Rüzgâr bizim, saba bizim, yel bizim.

Şeker dilim kılavuzdur bülbüle,
 Binlerce can kurban gitti bu dile,
 Bahçemizde ayna olur gül güle,
 Bahçe bizim, ayna bizim, gül bizim.

Ay yıldız takılıptır gözümüz,
 Dalgalanır, çiçeklenir yüzümüz,
 Düğün olsun şarkılansın sözümüz,
 Parmak bizim, cümbüş bizim, tel bizim.

Şah-ı Necef, Şah Kerbela belimiz,
 Irak yurdum, Türkmeneli elimiz,
 Hazar, Baykal, Kızılırmak gölümüz,
 Tarih bizim, ülkü bizim, il bizim.

2.3.2.2. Hoyrat

Türk edebiyatının en sevilen nazım şekillerinden olan hoyrat, Doğu Anadolu’da “cinaslı mâni”, Irak Kerkük Türkmenlerinde “horyat”, Azerbaycan’da “Bayatı” olarak Türk halkının gönlünde yer etmiş olan Türk’e has bir halk şiiri nazım şeklidir. Bugün Anadolu’da Urfa, Diyarbakır, Elâzığ, Erzurum ve Kars yörelerinde yaygın olarak hoyratlar söylendiğini görülmektedir.

Manilere benzeyen hoyratların konusu genellikle ümit, aşk, ahlak, gurbet, ayrılık, hasret, kıskançlık, kırgınlık, tabiat, dini duygular, vatan, dil sevgisi, insan sevgisi, dostluk, düşmanlık, ölüm gibi sosyal yaşayışımızdan çeşitli konulardır. Hoyratlarda birinci, ikinci ve dördüncü mısralar kendi arasında kafiyeli olup üçüncü mısrası serbesttir. (aaba şeklindedir.) Hoyratlarda ilk mısra çoğunlukla üç veya dört heceli olup cinas amaçlı söylenir. Ancak ilk mısrası yedi heceli olanları da vardır. Hoyratlar, çoğunlukla yedi heceli ve dört mısralıdır. Ancak daha fazla mısralı olan hoyratlar da vardır. Hoyratlarda, az sözle, yalın bir şekilde duygular dile getirilir. Hoyratlar, sade bir şekilde halk diliyle yazıldığı için halkın ruhunu okşar ve dilden dile de dolaştırılır.

Hoyratlar, Irak Kerkük Türkmenlerinin çok sevdikleri ve vazgeçemedikleri nazım şekillerinden birisidir. Irak Türkmen Edebiyatında hoyrat yazmayan şair yoktur diyebiliriz. Usta şairimiz Hasan Kevser de hoyrattan bir an uzak durmamış ve güçlü hoyratlar yazmıştır. Hasan Kevser'in hoyrat ve dörtlük tarzı şiirlerine birkaç örnek:

Başımda ne bele var
Kalbimde velvele var
Bin mihnete tuş oldum
Bin onca da hele var

***

Felek miskini avlar
Avlar çakmağın kavlar
Kalbimde bir ateş var
Tandır kimin halavlar

***

Nene göze nem geldi
Gam üstüne gam geldi
Bir yaram sağalmadan
Elli yara zam geldi

***

Ağ aydı
Ağ yıldızdı ağ aydı
Dili bağlı bu yiğit
Bir gün bağda ağaydı

***

Nem arttı
Sular geçti nem arttı
Sen toptan men bu dilden
Geri dönen namertti

2.3.2.3. Türkü

Türk kelimesinden türetilen “türkü” Türklere has şarkı anlamına gelmektedir. Çoğunlukla anonim özellik taşısa da söyleyeni belli olan türkülerimiz de vardır. Özel bir ezgi ile söylenir. Halk şairlerimizin şiirleri bazıları zaman zaman türkü yapılıdır. Türkülerin şekli sınırlı olmadığı için kafiyeye örgüsü de farklı olabilmektedir. Türkülerde nakarat mısraları vardır.

Hasan Kevser’in yazdığı şiirlerin bazıları türkü formatına getirilmiştir. İşte o şiirlerinden birkaç tanesi:

GÜLÜM

Ben bir dal idim, sen orda bir gül,
Yanardağ idim, kül oldum ah kül,
Ağlar bu yıl’çın, ahla geçen yıl;
Güzel elinden acı ayılmaz,
Sensiz geçen gün, ömür sayılmaz.

Fettan gözlerin, cana can ekler,
Hüsnünü gören, düşer imekler,
Her akşam gözüm yolunu bekler;
Yanarsam bile aşktan cayılmaz,
Sensiz geçen gün ömür sayılmaz.

Sen bir denizsin, ben orda gemi,
Dalgalarının gözümde nemi,
Bin Arz-ı Kamber, aşkın her demi;
Nuş eyler zehri, yine bayılmaz,
Sensiz geçen gün ömür sayılmaz.

YAZIK

Ufkum saran kara duman,
 Dağılmıyor zaman zaman,
 Zaman vermez bize aman;
 Ah yazıkla bitti ömür,
 Bomboş yere gitti ömür.

Yollar uzun, yükler ağır,
 Diller tutkun, kulak sağır,
 Nafiledir çağır bağır;
 Ah yazıkla bitti ömür,
 Bomboş yere gitti ömür.

Yıldızlarla akan günler,
 Yasa benzer toy düğünler,
 Hasta gibi sağlar inler;
 Ah yazıkla bitti ömür,
 Bomboş yere gitti ömür.

Hünkürmeye benzer gülüş,
 Oldu hayat, korkulu düş,
 Ne yaz biter, ne kara kış;
 Ah yazıkla bitti ömür,
 Bomboş yere gitti ömür.

2.4. ŞİİRLERİNDE ÖLÇÜ (VEZİN)

Hasan Kevser, bugün Irak Çağdaş Türkmen Edebiyatında hem aruz hem de hece ölçüsü ile şiirler yazan ender şairlerdendir.

Hasan Kevser, hece ölçüsü ile de şiir yazmada ustadır. Irak'ta hece ölçüsünü en iyi kullanan şair olarak bilinir. Halk edebiyatı şiirlerinde hecenin 7, 8, 11'li kalıplarını çok

kullandığı görülmektedir.. Didaktik tarzda yazdığı şiirlerde 14, 15 ve 16'lı hece kalıplarını kullanmıştır.

Türkmen edebiyatında hoyrat ve dörtlüklerde genellikle 7'li hece ölçüsünü kullanılır. Hoyratlarda birinci mısra genellikle 3 veya 4 hecelidir, diğer mısralar 7 hecedir.

“Ne ne gö ze / nem gel di

Gam üs tü ne / gam gel di

Bir ya ram sağ al ma dan

El li ya ra / zam gel di”

(4+3 7'li hece ölçüsü, bazı mısralar duraksız)

“Ağ ay dı

Ağ yıl dız dı / ağ ay dı

Dili bağlı bu yiğit

Bir gün bağda ağaydı”

(4+3 7'li hece ölçüsü, birinci mısra 3 heceli)

“Ye ter bun ca / fi gan kum ru,

Dün ya ya lan, / ya lan kum ru.

Yükle derdin derdim üzre,

Biz can ile canan kumru.”

(4+4 8'li hece ölçüsü)

“Ba lım Ba ba, / bir az dü şün / ha li miz,

Şahin uçmuş, karga sarmış yalımız,

Ek me ği miz tuz suz, / a cı ba lı mız,

Başlarımız yine dimdik kalacak,

Tanrı demiş, “haklı hakkın alacak.”

(11'li hece ölçüsü, bazı mısralar 4+4+3, bazı mısralar da 6+5 11'li kalıplarla yazılmış)

“Re va gör müş biz le re / Tan rı bu güç ka de ri,

Er ler in söz lü ğün de / ül ke min baş ta ye ri,

(7+7 14'lü hece ölçüsü)

2.5. ŞİİRLERİNDE KAFİYE ÇEŞİTLERİ

Hasan Kevser’de bir ahenk unsuru olarak kafiyeli söyleyişlerin de öne çıktığını görülmektedir. Hasan Kevser, kafiyenin her çeşidini ve redifi şiirlerinde ustalıkla kullanmıştır. Kafiye şeması olarak çoğunlukla düz kafiyeyi tercih etmiştir. Bazen de çapraz kafiyeye de rastlanmaktadır. Hasan Kevser, özellikle halk şiiri türünde yazdığı şiirlerde ana kafiyeyi kullanmaya özen göstermiştir. Hasan Kevser’in şiirlerinde kullandığı kafiye çeşitlerine örnekler:

Kafiye Örgüsü Bakımından

Düz kafiye

SEVİNÇ’İME

Layle Sevinç’im layle, layle kara toprakta, a

Adın bir hıçkırıkla boğuluyor dudakta, a

Bahçemizde üzüntü, bir boşluk dal budakta; a

Öten bülbül sen idin, uçtu boş kaldı yerin, b

Ciğirim parçalanır, yaram derindi derin... b

Kırılıydı o kalem, bozulaydı bu yazı, c

Söndürdü neşemizi, bozdu nameyi, sazı, c

Gitti ömrüm baharı, gitti parlak ayazı; c

Kara yazmış yazımı, bir parça baştanbaşa, d

Hayatımdan usandım, çaparken yalçın taş... d

Sanmamıştım bu felek seni benden alacak, e

Bir ümitsiz ayrılık aramıza salacak, e

Bir de seni görmeye gözüm hasret kalacak; e

Her derde düzebilsen, sensiz nasıl yaşıyım? f

Bir gönülde bin derdi, bilmem nece taşıyım... f

Küskün mü gittin yavrum, yoksa bizden usandın? g

Salıncağın boş koyup kara yere dayandın, g

Bir taş mı sandın bizi, yoksa bilmem ne sandın; g

Yavru, ana babasın böyle koyup gider mi? h
Nasıl bir can, cananın bağırını kan eder mi? h

Düz kafiye

AYKIRILAR

Benim geçer günlerim, ister yâr ol ya ağyâr, a
Mutluluk gam sızarsa yüz dönderir yardan yâr. a

İster et ye, ya arpa, sancıda fark edilmez, b
Karın değirmen gibi ne tartıyor ki bilmez. b

Koşanlardan yatanlar, bir han yolun döğerler, c
Burnu göğe değenler, toprağa baş eğerler. c

İpeklere bürünmüş bir can yaşarsa nazdan, d
Çıplağa kurban olsun övünürse çok azdan. d

Aktörlüğün biterse sahnede kalmak olmaz, e
İnip binen bin bindir, ne hikmet sahne dolmaz. e

Siyah gözle yeşil göz, görürken aynı renkler, f
Sorarsan usuldan sor, aymaz bunu debenkler. f

Sâki şarap getirse, işte içmek gerektir, g
Gölge yerinde kalır, ondan geçmek gerektir. g

Çapraz Kafiye

ÜMİT

Hülya bahrinde gönül gâh düşer, gâh sürünür, a
Özlemler çoğaldıkça içimde güçlük doğar. b
Zulmatlar ışıklara çulğanıp bürünür, a
Pembe renk, iyimserlik, siyah renkleri boğar. b

Geçmişin tasaları şimdi mutlu anılır, c
 Mazideki hıçkırık, bugün bir gülüş taşır. d
 Şafağın kan tek yüzü, doğuşa yol sanılır, c
 Her âşıkta bir hayal, ümit gölünü aşır. d

Davut'un ney yankısı rüzgârların sesinde, e
 Açılsın pencereler, açılsın da kapılar. f
 Belirsiz bir sarsıntı, kafalarda esende e
 Gelecektir bir mimar, yükselecek yapılar. f

Geceler gebelense mayası sütlü kandır, g
 Bebeği beslenecek gündüzün beşiğinde. h
 Çelikten metin canı, yüz binlere bir candır, g
 Müzelerin kalıtı evinde, eşiğinde... h

Kafiye çeşitleri:

Benim yurdum uygarlıklar bölgesi
 Yükselere tırmanmaya el - im var. - el Tam kafiye
 Başım üzre evliyalar gölgesi, - im var, -si Redif
 Şah-ı Necef, Şah Kербela bel - im var

Bulutlara tokat atan dağ - lardan - lardan Redif
 Cennetlere ödül veren bağ – lardan - ağ Tam kafiye
 Yok, hastalar daha metin sağ - lardan
 Aslanların bebeğinde ilim var

AYKIRILAR

Benim geçer günlerim, ister yâr ol ya ağ- yâr,- yâr Zengin kafiye
 Mutluluk gam sızarsa yüz dönderir yardan yâr.

İster et ye, ya arpa, sancıda fark edil - mez, - mez, Redif
Karın değirmen gibi ne tartıyor ki bil- mez. - il Tam kafiye

Koşanlardan yatanlar, bir han yolun döğ - erler, - erler Redif
Burnu göğe değenler, toprağa baş eğ - erler. - ğ Yarım kafiye

Aktörlüğün biterse sahnede kalmak ol maz, ol Tam kafiye
İnip binen bin bindir, ne hikmet sahne dol maz. maz Redif

(olmaz kelimesi olduğu gibi dolmaz kelimesi içinde yer aldığı için bu tür kafiyelere tunç kafiye denir.).

Siyah gözle yeşil göz, görürken aynı renk - ler, - ler Redif
Sorarsan usuldan sor, aymaz bunu debenk - ler. - enk Zengin kafiye

Sâki şarap getirse, işte iç-mek gerektir, - mek gerektir Redif
Gölge yerinde kalır, ondan geç-mek gerektir. - ç Yarım kafiye

Ana kafiye: Bir şiirde bir plan dâhilinde tekrarlanan kafiyelerdir. Hasan Kevser'in "Yol Bizim" adlı şiirinde, birinci dördlüğün 2. ve 4. mısraları ile her dördlüğün son mısrası birbirleri ile kafiyelidir.

Efkârlanma kan kardeşim yel lere – l Yarım kafiye
Tarla bizim, pınar bizim, sel bizim.
Kartal gibi kanat açtık il lere, - lere , - bizim Redif
Saray bizim, kervan bizim, yol bizim.

Efkârlanma dünya durak duraktı, - rak Zengin kafiye
Han sultanlar geçti, tahtın bıraktı
Hak yolunda ölmek bizde meraktı,
Gayret bizim, kılıç bizim, kol bizim. b

Yel eserken bulut ilde dolanır, -nır Redif
Sular akar, ancak biraz bula nır, -la Tam kafiye

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÜNEŞ KUŞLARI ADLI ŞİİR KİTABININ TÜRKMENCEDEN TÜRKÇEYE
AKTARIMI

3.1. ŞİİRLERİ

KUMRU

Yeter bunca figan kumru,
Dünya yalan, yalan kumru.
Yükle derdin derdim üzre,
Biz can ile canan kumru.

Arşa çıkar hayın huyun
Kimler çalmış denin suyun?
Kendin güzel, temiz huyun,
Var mı sana düşman kumru?

Kimin ölmüş, yasta başın?
Seller gibi akar yaşın,
Gönlündeki kor ateşin
Çıksa yanar, cihan kumru...

Bin belaya olduk duçar,
Hayal gibi hayat geçer,
Sen de naçar, ben de naçar,
Ömre düşmüş talan kumru...

Gel baş başa bir çatalım,
Derdi hasrete katalım,
Ninni söyle bir yatalım,
Terse döner devran kumru...

Gökte turna, katar geçer,

Bugün, dünden beter geçer,
Hayat böyle biter geçer,
Var mı ibret alan kumru?

Sırtında ki ağır yükü,
Kara bulut ufka çöktü,
Yaprağımız birden döktü,
Bir gül gibi solan kumru...

Yuvan dalda yele bağlı,
Derelerde sele bağlı,
Sen gönülde eyle bağlı,
Temizliğe invan kumru...

Gizli bir sır yaşayışın,
Göğse vurma yadın taşın,
Siyah boynun, kumral başın,
Bu sır kaldı pinhan kumru...

Kumru yavrun kanat çalar,
Üzgün üzgün, uçar dalar,
Su, su diyer, can parçalar,
Gel bu hale dayan kumru...

Yaralısın uçuyorsun,
Yamanlardan kaçuyorsun,
Eski yaram açıyorsun
Gönül sızar, al kan kumru...

Suyun kesen el kırılınsın,
Hayat boyu pek yorulsun,

Hakk'ın divanı kurulsun,
Gelsin adil mizan kumru...

Bağırmaktan bir hoş oldun,
Çöller gezen derviş oldun,
Yuvası yok berduş oldun,
Bir mum gibi yanan kumru...

Yadın günü zinhar olsun,
Ona hayat pek dar olsun,
İlim bütün gülzâr olsun,
İşte o an seyran kumru.

Hayatımız bomboş yere,
Hem talihsiz, hem baht kara,
Bu yol bilmem gider nere?
Yükü gam, dert, kervan kumru...

Yad Elif'i dal olaydı,
Kara renkler al olaydı,
O dem canda hal olaydı,
Hasan yazar, destan kumru...

SEVİNÇ'İME

-Minicik kızım Sevinç'imi, 06.10.1972 tarihinde ebediyyen kayıp ederken
gözümün kan yaşıyla şu ağıtı yazdım...-

Layle Sevinç'im layle, layle kara toprakta,
Adın bir hıçkırıkla boğuluyor dudakta,
Bahçemizde üzüntü, bir boşluk dal budakta;
Öten bülbül sen idin, uçtu boş kaldı yerin,
Ciğerim parçalanır, yaram derindi derin...

Kırılıydı o kalem, bozulaydı bu yazı,
 Söndürdü neşemizi, bozdu nameyi, sazı,
 Gitti ömrüm baharı, gitti parlak ayazı;
 Kara yazmış yazımı, bir parça baştanbaşa,
 Hayatımdan usandım, çaparken yalçın taşa...

Sanmamıştım bu felek seni benden alacak,
 Bir ümitsiz ayrılık aramıza salacak,
 Bir de seni görmeye gözüm hasret kalacak;
 Her derde düzebilsem, sensiz nasıl yaşayım?
 Bir gönülde bin derdi, bilmem nece taşıyım...

Küskün mü gittin yavrum, yoksa bizden usandın?
 Salıncağın boş koyup kara yere dayandın,
 Bir taş mı sandın bizi, yoksa bilmem ne sandın;
 Yavru, ana babasın böyle koyup gider mi?
 Nasıl bir can, cananın bağırını kan eder mi?

BÜLBÜLÜM

İşte hayat ezelden bu,
 Gelen söyler, tadın bilim,
 Çoklar ermez muradına,
 Neden ağlarsın bülbülüm?

Sırrın gizle, yada deme,
 Onun bunun gamın yeme,
 Her yerde dert köme köme,
 Neden ağlarsın bülbülüm?

Ne zalimdir bu ağyarın,
 Göğe yükseltmiş âh zarın,
 Bugün biter, gelir yarın,

Neden ağlarsın bülbülüm?

Göçenler'çin yaş mı döktün?
Benzin solmuş, böyle çöktün,
Eski yaram bir de söktün,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Kimler için bu özlemler?
Gözündeki sıcak nemler,
Geçen gibi gelen demler,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Yavruların küskün göçmüş,
Yoksa başka bağa uçmuş,
Bu yoldan kaç kervan geçmiş?
Neden ağlarsın bülbülüm?

Gül çevresin diken sarar,
Gece gündüz bağrın yarar,
Kim miskin hâlin sorar?
Neden ağlarsın bülbülüm?

Ağır yükler aldın bele,
Amaçların gitti yele,
Bekle bahar gelsin ile
Neden ağlarsın bülbülüm?

Derin yaralar bağısan,
Yanan fitiller yağısan,
Kara günler ortağısan,
Neden ağlarsın bülbülüm?

Hasan'da bin yara açtın,
 Ötüşünle keder saçtın,
 Ne bir sustun ne de kaçtın,
 Neden ağlarsın bülbülüm?

VİRANE BAĞ

Bir gün bir bağa uğradım,
 Gülden, dikenden duvarı...
 Acı, tatlıdan seçilmez,
 Bozulmuş gül, bülbül barı...

Gül çiçeği, kırmızı ak,
 Durmaz biçer onu orak,
 Belli değil kimindir bağ
 Solmuş fidan gülüzârı...

Bağa giren sıra bekler,
 Cefa üzere cefa ekler,
 Serap olur hep emekler,
 Sahte, çarşısı pazarı...

Konukları çeşit çeşit,
 Hıçkırıkla gülüş işit,
 Her adımda havlar beş it,
 Hırpalarlar dost, ağyarı...

Suyu sehpa ile al kan,
 Ne can mesttir, ne de canan,
 İçen içmeyen perişan,
 Herkes ağlar zarı zarı.

Bülbülleri türlü renkti,

Her biri bir dertle denkti,
 Var salaktır, var debenkti,
 Devam etmez yoku varı...

İçinde gül beş paraya,
 Bırakırlar tuz yaraya,
 Hep batar bir gün karaya,
 Bir hâl üzere yok kararı...

Acısından usanan yok,
 Herkes obur, bir kanan yok,
 Göçmek demin hiç sanan yok,
 Viran bir gün bu gülzârı...

Güldendi bağın dibegi,
 Durmaz döğer kulu, beği,
 Kan çanağı göz bebeği,
 Perişandır tutkun yâri.

Bağa kimler girdi, çıktı?
 Kimi pişman, kimi bıktı,
 Gülü, bülbülü, yer sıktı,
 Bildin mi sen bu diyarı?

ELİM VAR

Benim yurdum uygarlıklar bölgesi,
 Yükseklerle tırmanmaya elim var.
 Başım üzre evliyalar gölgesi,
 Şah-ı Necef, Şah Kербela belim var.

Bulutlara tokat atan dağlardan,
 Cennetlere ödül veren bağlardan,
 Yok, hastalar daha metin sağlardan,

Aslanların bebeğinde ilim var.

Kanaryalar ötüşünün özeli,
Fuzuliler, Nesîmîler gazeli,
Demiyorum bütün dilin güzeli,
Amma derim, ögünmeye dilim var!..

Bir elimde ay yıldızlar ağarsa,
Bir elimde eğer güneş doğarsa,
Çelik pençem karanlıklar boğarsa,
Barışmaya demet demet gülüm var.

Ölümsüzlük için ölüp yaşarım,
Mert düşmana sevgi güder, koşarım,
Amma! Onur meydanında aşarım,
Aşarken de dağ deviren selim var.

Dedem demiş, gayret her an yoldaşın,
Ocağında sönmeyecek ateşin,
Yüksel, yüksel gök kubbeye çal başın,
Ülkerlere ayak basan yolum var...

ÜMİT

Hülya bahrinde gönül gâh düşer, gâh sürünür,
Özlemler çoğaldıkça içimde güçlük doğar.
Zulmatlar ışıklara çulğanıp bürünür,
Pembe renk, iyimserlik, siyah renkleri boğar.

Geçmişin tasaları şimdi mutlu anılır,
Mazideki hıçkırık, bugün bir gülüş taşır.
Şafağın kan tek yüzü, doğuşa yol sanılır,
Her âşıkta bir hayal, ümit gölünü aşır.

Davut'un ney yankısı rüzgârların sesinde,
 Açılışın pencereler, açılışın da kapılar.
 Belirsiz bir sarsıntı, kafalarda esende
 Gelecektir bir mimar, yükselecek yapılar.

Geceler gebelense mayası sütlü kandır,
 Bebeği beslenecek gündüzün beşiğinde.
 Çelikten metin canı, yüz binlere bir candır,
 Müzelerin kalıtı evinde, eşğinde...

ÇİLELİ ŞİİRİM

Kervanim durakladı bir hüzün konağında,
 Buz tutuyor her soluk, genç kızın yanağında,
 Gölgeler bulut sızar, hancının çanağında;
 Alaca bir karanlık gönüle sokuluyor,
 Bir keder kırışığı yüzlerde okunuyor.

Dul kalan bağ ağaçlar, sulu sepken bekliyor,
 Fırtınalar son dalı kırıp uzak tekliyor,
 Sarsıntılı korkuyu baş hayale ekliyor;
 Gözlerde uyku izi, bakışlar da dumanlı,
 Kahkahalar hıçkırık, gülümseme gümanlı.

Bağlanmışız gurbete, zincirlenen dağ gibi,
 Mevsimler kış doğuyor bu çağda, o çağ gibi,
 Kimi dönmez yolcuya, yol yanıyor yağ gibi;
 Zamanın bir fırçası siler yâri, diyarı
 Gönül sıkın kış eder, çiçekli bir baharı.

Rüzgârların saçına ellerim takılaydı,
 Şi'rimdeki çileler, çağlıyıp akılaydı,
 Özlemler kızgınında ocaklar yakılaydı;
 Yaş kum gibi dalaydım denizlerin sesine,

Köpüklü dalgaların öfkeli sesine...

BİZ GÜNEŞ KUŞLARIYIZ

Biz Türkmen, Türk kaynağı, varlığımız öncesiz,
Güneşe müjde veren, göğe yükselen kuşlar.
Gündüzümüz bir gerçek, dünyamız da gecesiz,
Bize ilham kaynağı, uykumuzdaki düşler,
Yücelmek bizden başlar!..

Yüce dağlardan yüce, denizlerden de derin,
Ateşlerden de sıcak esen rüzgârdan serin,
Bulursun sözlüğümde her mert yiğidin yerin,
Bizi taşır göz bebek, ya gönüller ya başlar
Güzelde çatma kaşlar...

Bir ağaç budağyım, kökleri kan içinde,
Bakma yaprak sararmış, gül açmış can içinde,
Sen de sarıl bedene, yansa da yan içinde,
Altını parlak eder, yezi yakan ateşler,
Altına degen taşlar...

Gür yankılı sesim var, beni sanma sağırım,
Değerde elmas gibi terazide ağırım
Benim sabrım aşırı, bekleme hiç bağırım,
Haykırmadan sakınır, kızgın kızgın savaşlar,
Hoşa gelir, bîhoşlar...

Sert çelikten güçlüyüm, dağdan metin temelim,
Ben Özgür'le ikizim, taş altından çek elim,
Uygarlıklar yaratan gel müzeler gezelim,
Kalıtımız sayısız, yaşamlar boyu işler,
Ne yüz, ne on, ne beşler...

Hak derken parmağımız dikeriz el gözüne,
 Kesintili kanıtlar, kültürlü il gözüne,
 Şahlanırken basarız biz ayak, sel gözüne,
 Tutmayacak yolumuz dere, tepe, yokuşlar,
 Sıcak yaz, kara kışlar...

Atlarımız kişnerdi erlerin meydanında,
 Kalpler yakan korkumuz tüm cihanın canında,
 Kılıçların ucunda, onurun vicdanında,
 Gölgemizde dinlenir, yuvasızlar, berduşlar,
 Gözde kalmaz, kan yaşlar...

Ne güçlü kahramanlar yaltanırdı bizlere,
 Biz tarihin kıvancı, şan vermişiz izlere,
 Kıvılcımım yakardı, değseydi denizlere,
 Saygı sunardı bize, elâ gözde bakışlar,
 Kalpten kopan alkışlar...

Budur benim kimliğim, “Güneş Kuşu” soyadım,
 Cihanı aydınlatan altın başaktır zadım,
 Ayla yıldız doğarken yatanları uyadım,
 Desin bu ben, bu dedem, yok ayıklar sarhoşlar,
 Hak çağırın dervişler,
 Kanat çırpar barışlar,
 Destan yeniden başlar...

AYKIRILAR

Benim geçer günlerim, ister yâr ol ya ağyâr,
 Mutluluk gam sızarsa yüz dönderir yardan yâr.

İster et ye, ya arpa, sancıda fark edilmez,
 Karın değirmen gibi ne tartıyor ki bilmez.

Koşanlardan yatanlar, bir han yolun döğerler,
Burnu göğe değenler, toprağa baş eğerler.

İpeklere bürünmüş bir can yaşarsa nazdan,
Çıplağa kurban olsun övünürse çok azdan.

Aktörlüğün biterse sahnede kalmak olmaz,
İnip binen bin bindir, ne hikmet sahne dolmaz.

Siyah gözle yeşil göz, görürken aynı renkler,
Sorarsan usuldan sor, ayamaz bunu debenkler.

Sâki şarap getirse, işte içmek gerektir,
Gölge yerinde kalır, ondan geçmek gerektir.

GÜZEL DİLİM

Halce buhav buhavım,
Bu çakmağım, bu kavum,
Dağı, taşı dolandım,
Bir ceylan oldu avum.

Avum dağlar meralı,
Günden güne saralı
Melül melül ağlıyor,
Yaralıdır yaralı.

Yaralı gezen yârim,
Gam derde düzen yârim,
Bu ilde bayram olsun
Sen de bir bezen yârim.

Yârim yârim badalar,
Dertten çıkar sadalar,

Sevdası baştan aşan
Ya çöl gezer, ya dalar.

Dalar gam deryahına,
Bel bağlar Allah'ına,
Ben miskin, o da miskin,
Ah çekerim ahına.

Ahım eritir karı,
Ta bulunca yâr yârı,
Bir bağ duvarsız olsa
Ellere kısmet barı.

Barı on iki aydı,
Sanki akar bir çaydı,
Avcı kendini vurdu,
Bu ne bilek, ne yaydı?

Bilekler, sert bilekler,
Şan üstüne şan ekler,
Gül gibi açıversin
Gönüldeki dilekler.

Dilekler gerçek olsun,
Çiçek açıp har solsun,
Boşalt özlem badasın,
İçine sevgi dolsun.

Sevgi kanat açarken,
Bol bol neş'e saçarken,
Teraziler eğilir

Zalim Hak'tan kaçarken...

Terazinin miline,
Kurbanam yâr diline,
O gün olsun kavuşsun
Sevgili sevgiline.

Yâr dili özel dilim,
Okuru gazel dilim,
Ulu Tanrı korusun
Seni ey güzel dilim.

YOL BİZİM

Efkârlanma kan kardeşim yellere,
Tarla bizim, pınar bizim, sel bizim.
Kartal gibi kanat açtık illere,
Saray bizim, kervan bizim, yol bizim.

Efkârlanma dünya durak duraktı,
Han sultanlar geçti, tahtın bıraktı,
Hak yolunda ölmek bizde meraklı,
Gayret bizim, kılıç bizim, kol bizim.

Yel eserken bulut ilde dolanır,
Sular akar, ancak biraz bulanır,
Yeşil gözler coşar, yanak sulanır,
Rüzgâr bizim, saba bizim, yel bizim.

Şeker dilim kılavuzdur bülbüle,
Binlerce can kurban gitti bu dile,
Bahçemizde ayna olur gül güle,
Bahçe bizim, ayna bizim, gül bizim.

Ay yıldıza takılıptır gözümüz,
 Dalgaları, çiçeklenir yüzümüz,
 Düğün olsun şarkılansın sözümüz,
 Parmak bizim, cümbüş bizim, tel bizim.

Şah-ı Necef, Şah Kerbela belimiz,
 Irak yurdum, Türkmeneli elimiz,
 Hazar, Baykal, Kızılırmak gölümüz,
 Tarih bizim, ülkü bizim, il bizim.

YARINA SELAM

Yaşam şen esen ile geçerse tatlı geçer,
 Üzüntüler bürünür, tasalar mutlu geçer,
 Kimi yaya yol alır, kimi de atlı geçer;
 Bu ince uzun yolda, sevgi doldur gönlüne,
 Kafa tut azgınlara, bir mum ol sevgiline.

Elde mendil sallayan, yarına bin bin olsun,
 Yoldaşına yan bakan hain göze kum dolsun,
 Kan gölünde biten dal bırakma, elde solsun;
 Açılırsa görürsün, güller açmış içimde,
 Altın başaklar rengi güneş doğar, suçumda.

Üç şeye ben bağıyım Tanrı, millet, toprağa,
 Üç şeye baş eğerim anne, baba, bayrağa,
 Üç şeye ben koşarım barış, yârim, çırağa;
 Yatarken her düşümde, zeytin dalları biter,
 Denizleri talh eden acılar kalpten yiter.

Milletimin varlığın tüm cihana satmarım,
 Bülbülüm susmayacak, bağa pasvan yatmarım,
 Güzelim şarkı sızan sazım elden atmarım;
 İnsanlığın matemi tapınırsam dileğe,

Sefalette o ömür baş eğersem feleğe.

Onurun sütü ile dudağımız süslenmiş,
Uygarlık beşiğinde tarihimiz beslenmiş,
Ninnilerin içinde annem gayret seslenmiş;
Hülyalarım da bile güvercin kanat çalar,
Can sıkkan dalgalarım ötüşüyle parçalar.

Bizi bir demet bağla, ben sen çıksın aradan,
Kaynağımız bir sudan, Yaradan bir Yaradan,
Aydınlığın doğuşun yaratalım karadan,
Bu cihana sığmayan ümidi sık gözüne,
Sana kucak açanın bir buse at yüzüne.

Kanımız kan rengidir, ne siyahtır, ne sarı,
Gönlümüz gök semadır, ay yıldız onun yârı,
Kucağımız açarken sarar bütün diyarı;
Bir yürüyüş şarkısı yankılanır dilimde,
Gönlümün çarpıntısı tokalaşan elimde...

Biz Hüsey'n askeriyiz, şahımız Şah-ı Merdan,
Kerbela'da kanımız, pınar coşar yer yerden,
Adımız Türkmen bizim, Oğuz adlı bir erden;
Bu yurdun her karışı bir şehidim taşıyor;
Binlerce kalıtımız hâlâ burda yaşıyor...

SOR

Varlığıma kuşku varsa,
Var kökümü topraktan sor.
Başın kara duman sarsa
Sabahımı şafaktan sor.

Atlı güvey savaşlarda,

Fırtınalar yavaşlarda,
Gezen dalga sert başlarda,
Gecelerim uyaktan sor.

Güneşlerin ülkesinde,
Sevgilerin bölgesinde,
Müzelerin gölgesinde,
Sanım parlak yapraktan sor.

Şarkılarda şen avazlar,
Bize kardeş çoklar azlar,
Renklerimiz gök beyazlar,
Neden? Bunu meraktan sor.

Serin rüzgâr sıcaklarda,
Sönmez ateş ocaklarda,
Ayla yıldız kucaklarda,
Yüksek esen bayraktan sor.

GAZEL / HAZAN OLMUŞ

Neden susmuş öten bülbül, sesi bağda nihan olmuş,
Yoksa göçmüş bahardan gül, bütün mevsim hazan olmuş.

Açan güller solgun açar, kelebekler bağdan kaçar,
Bülbül naçar, konca naçar, hasbîhaller figan olmuş.

Rüzgârların havası bu, bin bir derdin devası bu,
Bize Hakk'ın revâsı bu, kurt sürümüz yayan olmuş.

Sorma hasta neden inler, yastan beter şen düğünler,
Ömür boyu kara günler, ufkum serap duman olmuş.

Kumrum uçar daldan dala, amacı bir murat ala,

Felek kattı zehri bala, neşaz sesler meyan olmuş.

Demet demet gül arada, kanlı hançer var yarada,
Zağ gibi kaldık karada, cananından can yan olmuş.

El elinde bahçem barım, gözbebeğim gönül varım,
Gitti sevda, gitti yârim, aşkı canımda can olmuş.

Sağ âşığın gözde nemi, Nuh yaşamı her bir demi,
Dizi dizi geçen gamı, sanma tümü ayan olmuş.

Yeter Hasan feryat yeter, gönülde dert, derdi yiter,
Acı tatlı hayat biter, görürsün hep viran olmuş.

BİLİR

Tokuşlar acısın bilmek istersen,
Dünyanın yolunu dögenler bilir.
Gözünden dumanı silmek istersen,
Hakikat sırrını görenler bilir.

Aldana aldana yaşamlar geçer,
Kör kader, terzimiz fistanlar biçer,
Alçaklar sefalet, mert güçlük seçer,
Sonuç sarayına varanlar bilir.

Hülyalar gerçekten çok çok geniştir,
Her şeyim sönmeye mum tek iniştir,
Canlılarda ölü bilmem ne iştir,
Kapalı bu sırrı erenler bilir.

Yükün ağırdır ama çok paha,
Belin bağladım büyük bir şaha,
Neden korkun var, bilmerem daha,

Halvet kıymetin giyenler bilir.

Bir ömür destanın efsane sanma,
Bu kısa sohbetin, üç payın anma,
Kalanı mutludur derseler kanma,
Sözün içyüzün bilenler bilir.

YAŞAM FELSEFEM

Ayık ol, sakın her dem ormanda yaşıyorken,
Elde maşa gerekir, sen ateş taşıyorken,
Havlayan ite boş ver, yolları aşılıyorken;
Beş günlük yaşam için, çekme namert nazını,
İste ulu Tanrı'dan, arama çok, azını.

Yüzün uğur aynası, gönlünü dök diline,
Sırt çevir haydutlara, çiçeklen sevgiline,
Özle yüce yıldızı, tan doğmadan iline;
Ağzında şarkılanan hıçkırık, gülüş olsun,
Sancılanan karnına güçlü teselli dolsun.

Bulutlara kafa tut, öpme eller etekler,
Yolunu keserse de keskin sıyrık köpekler,
Boşaltma içindekin, söz anlamaz eşekler;
Diz bükme her kadere, Hakk'ın önünde eğil,
Cihanda her abide çoğun kahraman değil.

İpeklenmiş yumuşak nesneyi yaygı sanma,
Geçmiş kaygı demlerin, şen demlerinde anma,
Bir damla kan görürken sinirlenip çok yanma;
Göğsün kilitli sandık, depo olsun sırrına,
Salıversen o deve, sen girersin yerine.

Bir yola baş salmadan, sına, seç arkadaşın,

Komşuluğu göze al, azarlama dinç başın,
Yakından taş baş kırar, yine sakın, al taşın;
Kuşkulu çatlaklara uzatma parmağını,
Adımların atarken gözet avcı ağını.

YİRMİ DÖRT OCAK

Bir zaman cansız tüyüdü bülbülüm,
Bir zaman soluk fidanlarda gülüm,
Bir zaman sanki kefendeydi dilim;
Özlüyordu bir güneş gölgesini,
Serin etsin ülkemin bölgesini.

Bir pınar coştı, o dem aktı suyu,
Al çanak nûş et, sudan dünya boyu,
Milletim mert milletim, özdür huyu;
Bahçenin gülleri renk renk açılır,
Bir demet bağlansa o can saçılır.

Dul kalan her gecenin gündüzü var,
Bir bahar olmak için yüz gözü var,
Ferlere göz gerenin ak yüzü var;
Mumları yaktı, ocak yazdı emel,
Dilimin varlığına oldu temel.

Uçuver gökyüzüne, sevgiyi saç,
Dostuna saygı ile aç kucak, aç,
Mutluluk açtı kanat, kalpte amaç;
Duygular kızgın olup sevda dolu,
Neşeler baştan aşıp döğdü yolu.

Evliya mahfili, cennet vatanım,
Korumak'çin ona kalkan bedenim,
Kantım var, bu değirmen, bu denim;

Tanrı'dan başkaya baş eğmemişiz,
Dosta yâr, mert yada biz değmemişiz.

GÖZLÜYORUM

Zamanın eleğinde, çürük ömrüm elenir,
Elendikçe tuz gibi ayaklara savrulur.
Bedbahtlık müzesinde, dertlerim sergilenir,
Göğsümde çırpıntılar, tunç alevle kavrulur.

Kalbimde bir fırtına, yankısı yırtıcı kuş,
Hoplaması benziyor, şuh kadın memesine.
Dalgalarım koşarken yalçın taşlarla yokuş,
Sığınmış şen günlerim, bir öksüz nefesine.

Geçer diye bu sıtma, yıllardır özlüyorum,
Almadım bir ilaç mı, gitmedim yer mi kaldı...
Serap perdesin aşan hâkimi gözlüyorum,
Ne ömür sona yetti, ne gönül murat aldı.

Göklere el açarken şimşekler kımıldanır,
Yakarışım suç gibi sanki küfür parçası.
Ayaklarım yollara, çok zamanlar aldanır,
Şenlikli düğünlerim, bir yoksul cenazesini.

ÜLKEM

Değerde inci feda, ülkemin çim taşına,
Takarım bin dönümün, saçımın bir teline,
Bağlıdır her akşamı, bir sabahın başına,
Dicle nehri kol açar, çayının kış seline.

Dünyanın çırağına, fer takan yağ yeridir,
Darmadağın kalıtı, gör nice çağ yeridir,
Perisiyle cenneti kapsayan bağ yeridir,

Şiir okur, destan sunar, yüz aşk bir gülüne.

İçimiz titremeden sebil olmuş kanımız,
Bir yanda Gürgürbaba, Kala'dır bir yanımız,
Gerilen yollarını göğe bağlar canımız,
Yükselir adlarımız, evliya mahfiline.

Göğsümüz gönlü gibi açmışız her ecele,
Bizi kahretmeyecek Melek'ül Mevt'ti bile,
Baş eğip son busemiz olacaktır bu dile,
Gökteki yırtıcı kuş, bağlıdır öz diline.

Başımız çılgın eder, onun işkenceleri,
Gömülürse etine kurtların pençeleri,
Genç koşar, yaşlı koşar, bir adak tek ileri,
Feda verir canını, durmadan sevgiline.

Revâ görmüş bizlere Tanrı bu güç kaderi,
Erlerin sözlüğünde ülkemin başta yeri,
Bakire iffeti tek çok bahadır değeri,
Bir yıkık viranesi değer tüm el eline.

Esen ölüm meltemi, bize hiçbir vız itmez.
Günü kaplarsa bulut, ferî gözlerde yitmez,
Dedelerim demiştir, "haklının hakkı gitmez"
Dolanır çarh-ı felek burcu, gelir eline.

ZENGİN İLE YOKSUL

İki insanoğlu sergi sözümde,
Biri zengin, biri yoksul perişan.
Kırık, kopuk anılardır gözümde,
Akçasız mert, Lokman olsa vermez şan.

Zenginlerin dilin açar akçası,
 Yoksulun da zillet taşır bohçası,
 Viran olsun böyle zaman bahçası,
 Barı acı, gülü kan, yaşa nişan.

Yoksul bulsa ayran ekmek, toy düğün,
 Zengin de ekmeği ay, şamı gün,
 Biri tamu, biri uçmaktır bugün,
 Sonu toprak ömrün, yılların aşan...

Zenginlerin her âhına bin adak,
 Yoksulun bin hasretin gizler dudak,
 Bir ağaçtan uluvermiş dal budak,
 Dağdan ağır çelişmeye dur dayan.

Zenginlerin sövüşü de nağmeli,
 Yoksulların hünkürmesi gülmeli,
 Zengin hırsız, kesilir yoksul eli,
 Bu gerçeğe ister baş eğ, ister yan.

Yoksul yüzü buzdan soğuk, her yerde,
 Zengin de akça ayıbına perde,
 Zengin yüzde, yoksul duçar bin derde,
 Dünya budur, ya kazançtır ya ziyan.

UYU

-Rahmetli annemin diliyle ninniler...-

Uyu yavrum, uyu sen,
 Oğuzların soyusan.
 Türkmen gayretli olur,
 Terk etme bu huyu sen.

Uyu yavrum, Hasan yat,
Bahçelerde sevsen yat,
Türkmen kolu bükülmez,
Aslan gibi esen yat.

Yat gözün süze süze,
Gece döndü gündüze,
Bütün Türkmen göz dikip
Gökte aydan yıldıza...

Uyu, sen güle güle,
Kurban ollam bu dile,
Dök kanın Türkmen için,
Sütümü helal eyle.

Uyu sen, dalma daha,
Kerkük'üm kandan paha,
İki şeye sen baş eğ,
Bir Hakk'a bir Allah'a...

Güçtür yavrum ezilsin,
Merde kuyu kazılsın,
Türkmen'e hain olsan
Ömrün yere yazılsın.

Yavrum, sözüm taşa yaz,
Millet adın başa yaz,
Kerkük altın yüzüktü
Tisin'i de kaşa yaz!..

ACI BİR HATIRA

Boğulan bir hıçkırık, bükülen dudaklarda,
Bir solgunluk görünür, o elma yanaklarda,
Amaçlar bomboş oldu, serap tek uzaklarda;
Boğazımda feryatlar boğulup kavruluyor,
Dağlarca aşk harmanı, kül olup savruluyor.

Dünyalara sığmayan sevinçler yalan oldu,
Bahçemizde kara kış, dal kurudu, gül soldu,
Kalpten sevinçler gidip keder, üzüntü doldu;
Mezarlık görünüyor gözünün arasında,
Gecelerin zulmeti o kuyu karasında.

İçime bir isyanlık doluyor kucak kucak,
Viran olmuş gönülde korku taşır her bucak,
Baharım yaz çilesi, rüzgâr ateşten sıcak;
Çırpıntılar gönülde, bir bire karışıptır,
Bedbahtlık ikizimdir, boynuma sarışıptır.

Duman gibi başımdan dağılıyor hayalin,
Hıyanet çirkin etmiş, o sandığın cemalin,
Vefasızlar yanında yaz bu aşkın masalın;
Seninle geçen ömre, gönül hasret ediyor,
Düşte bile görmeye senden nefret ediyor.

Gönlümün defterinde kırık dökük hatıram,
Çetindi sağalmağım, çok çok derindi yaram,
Ver gam yükün sırtıma, yoldaşımdı naçaram;
Zulmete akıyorum, kışın yıldızı gibi
Kayıp olurum gözlerden, o yıldız izi gibi.

GELİNDEN KIZ

Bir gelinden bir kız gördüm,
 Yanakları elma alı.
 Gelinin dudağı şeker,
 Kızın dili petek balı.

Gelin güler, ne havastan,
 Kızın bakışları destan,
 Gelin giymiş beyaz fistan,
 Altın sırma kızın şalı.

Gelinin neşeli toyu,
 Kızın güzeldir şen huyu,
 Gelinin var çınar boyu,
 Kara amber kızın halı.

Gelinin güldendi tacı
 Dertlerimin kız ilacı,
 Kızdan gelin billâh bacı,
 Biri nergis, biri dalı...

AŞTAR MISIN?

Bahçelerde açan gül, senin resmin taşıyor,
 Sana bağlanan gönül, aygın baygın yaşıyor,
 Dalgaların başımda sel tek coşup aşıyor;
 Denizlerde çarpışan fırtınalar gam taşır,
 Güzele yoldaş olan gözbebeği nem taşır.

Serpilmiş altın tozu, saçlarının rengine,
 Gülüşlerin benziyor, çalgılar ahengine,
 Bu derin sükûnetin rüya müphemliğine;
 Mehtabım bile dersem sana ihanet taşı,

Sen dünyam, sen düşüncem, sen gönlümün ateşi...

Gül renginde bir duman başımı sarmaktadır,
Can sıkkan dalgaları dağıtıp yarmaktadır,
Gönlümün dargınlığın bir bir koparmaktadır;
Git gide kalmayacak gözümün nemli yaşı,
Esen rüzgârdan sıcak, sevdamızın ateşi...

Dilde ezgili şarkım, hem bir tatlı masalsın,
Benimle yaşıyorken sanıyorum hayalsin,
Efsanelerde geçen perilere misalsin;
Divane sanma beni, ben aşkının dengiyim,
Gözlerine dalarken debenkler debengiyim...

Sevdalar mihrabında denilen aştar mısın?
Kollarım saran zincir, yoksa bana yâr mısın?
Şaştım çözebilmedim, acaba esrar mısın?
Ayaklarım yan gider, perişanım, tut beni,
Süt emer çocuk gibi bas göğse, avut beni.

Çam dalı rengindeki gözlerinde kaderim,
Gider gelmez yolunda, ben yolculuk ederim,
Dönmeyi özlemeden yol gittikçe giderim;
Cemalinden ayrılmaz, benim bir an hayalim,
Namazda diz bükerken seninle hasbıhalim.

ALTIN SAÇLIM

Sallanırken can titreşer,
Kırma yeriş gönlüm işer,
Seni gören baygın düşer;
Şakır şakır kahkahalar,
Deprem gibi beni beler.

Kâfir güzel, kalles olma,
 Altın saçı yüze salma,
 Yeşil gözden aklım alma;
 Bakışların gönlüm deler,
 Deprem gibi beni beler.

Kristal mi beyaz beden?
 Onu örtmüş mavi seten,
 Dilsiz oldu, şakrak öten;
 Ben ağlarım durar güler,
 Şakır şakır kahkahalar.

Dudak kaytan, dişler inci,
 Abdal ettin yaşlı genci,
 Seni tutsun bir kör sancı,
 Neler ettin bana, neler,
 Ahım bir gün göğsün deler...

DİLEK

Bu karakış artık gitsin,
 Bahar olsun, çiçek bitsin,
 Çileli yâr yâre yetsin,
 Çalınsın Hak aşkın sazı.

Yakın olsun uzak yollar,
 Yâr koluna geçsin kollar,
 Çayır çimen, sağlar sollar,
 Güzel kızlar etsin nazı.

Açıyorsun bağlarda gül,
 Bağa gelsin, saçı sümbül,
 Yine ötsün küskün bülbül,
 Gönül açsın şen avazı.

Gül yüzünden gitsin bu nem,
 Yeter olsun, üzüntü, gam,
 Mutlu geçsin yaşam, o dem,
 Silinsin bu kara yazı.

Budur arzu, budur dilek,
 Ah vayına kalsın felek,
 Zaman olsa bana bilek,
 Göze almam, çoğu azı.

AŞK

Bu aşkın her şeyine kanmışım,
 Çok mutluyum, ateşinde yanmışım,
 Can cananın, hayat budur, sanmışım,
 Aman değme bu aşkımın teline.

Tanrı bizi bu aşk için yarattı,
 Acısına tatlı tatlı bal kattı,
 Kurban ona, ne güzel nakış attı,
 Ördek bile aşkla konar gölüne.

Aşk olmasa bülbül ötmez bağlarda,
 Aşk olmasa ceylan gezmez dağlarda,
 Kerem, Ferhat, Mecnun geçen çağlarda,
 Düştüler bu çılgın aşkın seline.

Bilmiyorum abdal mıyım, virane,
 Ateş miyim, yoksa yanan pervane,
 Aşkımın ver yüzde birin canana,
 Bir kul gibi ben düşmüşüm eline...

Cana yaygın aşkım, derindi derin,

Kor ateşi sudan, serindi serin,
 Ey âşıklar, aşkın hakkını verin,
 Cilve nazlar oyar kızdan geline.

SİZE SELAM GETİRMİŞİM

Kerkük'ün tüm yerlerinden,
 Size selam getirmişim.
 Kadın, çocuk erlerinden,
 Size selam getirmişim.

Babagürgür ateşinden,
 Hasa Kale'nin taşından,
 Bütün Türkmen kardeşinden,
 Size selam getirmişim.

Hazret'Ali civarından,
 Kerbela'nın öz yârinden,
 Türkmeneli diyarından,
 Size selam getirmişim.

Erbil'in dört çevresinden,
 Mişko, Bezirgân sesinden,
 Dimdik Divan Kalesi'nden,
 Size selam getirmişim.

Güzel kızların süsünden,
 Anne, yavru kuzusundan,
 Telafer'in humusundan,
 Size selam getirmişim.

Teze, Dakuk, Hurmatı var,
 Kılıç, kalkan, kıratı var,
 Oğuzların Bayat'ı var,

Ordan selam getirmişim.

Güne kardeş gecemizden,
Hoyratımız, hecemizden,
Her kapı, her bacamızdan,
Size selam getirmişim.

Size dua eyler diller,
Öten bülbül, açan güller,
Bin saygıyla Hasan söyler,
Size selam getirmişim.

SEVGİ HAYAT İKİZİDİR

Kınamayın sarhoşu siz, içmiş ise aşk içiptir,
Değmeyin abdal gönlüne, o dünyadan vazgeçiptir,
Gelip geçen han sultanlar, her biri bir ad seçiptir;
Sevgi, hayat ikizidir, suya, ekmeğe bedeldir,
Aşk kadehten önce varmış, gündün havadan ezeldir.

Perişan sanma aşkı, duymaz incik azarını,
Sakin kırma şişe gönlün, gizlemiş orda yârini
Gözden kaşın arasında, âşık görür diyarını;
Ateşlerden ateşlere, koşmayan pervane değil,
Her post giyip, hu hu çeken, bir mecnun divane değil.

Limanlara koşan dalga, konuşması aşk sesidir,
Kum üstünde kalan köpük, iki âşık nefesidir,
Bir güzelin şakırtısı, bütün çalgı nağmesidir;
Unutsa âşık adını, ama yârini unutmaz,
Ömre bedel bir gülüşü, gönül varını unutmaz.

FALCI

Rakiplerin inadına,
 Genç kızların muradına,
 Bütün aşklar adına;
 Falcı, bana bir kitap aç,
 Bak bu derde var mı ilaç?

Dağım doğum at taşını,
 Yak, alevle ateşini,
 Sağ sola oynat başını;
 Gerçek olur mu bak amaç?
 Falcı kardeş, bir kitap aç.

Zaferana bas kalemi,
 Kes gönülden dert, elemi,
 Koyma batsın aşk belemi;
 Sana güç olmaz, dağ yamaç,
 Falcı, bana bir kitap aç.

Yaz, birleştir yıldızları,
 Yolda bırakma gözleri,
 Fırlat o müphem sözleri;
 Şeytanlara olsun kırbaç,
 Falcı kardeş, bir kitap aç.

Al akçeyi, bakma çok az,
 Cinnilere eyle niyaz,
 Kara bahtım olsun beyaz;
 Sen de muhtaç, ben de muhtaç,
 Falcı, bana bir kitap aç.

SENİ SORDUM

Seni sordum almalardan, dedi, “yanaklarındayım”
 Seni sordum lalelerden, dedi, “dudaklarındayım”
 Seni sordum petek baldan, dedi, “çanaklarındayım”
 Ver ver dudaklarından su, sönsün bu aşkın ateşi,
 Sönmez ise yakar elbet yeri göğü, kuru yaşı.

Seni sordum mevsimlerden, dedi, “bekle bahar olsun”
 Seni sordum baharlardan, dedi, “bahçeler gül dolsun”
 Seni sordum rüzgârlardan, dedi, “bırak hazan olsun”
 Yaşım gibi kalacaksın, kirpriğimin arasında,
 Elemlere bir teselli, ümit gönlüm yarasında...

Seni sordum doğan günden, dedi, “ikizimdi güzel”
 Seni sordum toy düğünden, dedi, “dinle beste gazel”
 Seni sordum yüzden binden, dedi, “huri ama özel”
 Cemalim on dört gecelik nur saçan mehtaplar tanır,
 Resmini gören aynalar, döner hüsnünden utanır.

Seni sordum aşarlardan, dedi, “uğra mihraba bak”
 Seni sordum dergâhlardan, dedi, “keskin şaraba bak”
 Seni sordum amaçlardan, dedi, “çölde seraba bak”
 Nerelerden sorum seni bilmiyorum, şaştım aman...
 Rüya gibi müphem misin yoksa ufku sarı duman?

ÖTÜŞ

Eğer dersin bel bükülmüş,
 Derim, dünya belim gibi.
 Dersin, yer var, gül dökülmüş,
 Derim, olmaz ilim gibi.

Eğer dersin saçın beyaz,

Derim, ayın rengine bak.
Eğer dersin nedir muraz?
Derim nazar omuza tak.

Eğer dersin yaş ne kadar?
Derim, henüz doğulmadım,
Dersin, giden nere gider?
Derim, içtim boğulmadım.

Eğer dersin ne seversin?
Derim, kızlar yanağını.
Dersin, sana gök ne versin?
Derim, sevgi çanağını.

Eğer dersin susmuyorsun?
Derim, dilim bala çalar.
Dersin, bağdan küsmüyorsun?
Derim, gülüm şivan salar.

ÇILDIRMIŞIM

Sızım sızım yandır beni,
Ah çekmeye aman verme.
Bir gülüşle kandır beni,
Hicrana çok zaman verme.

Ver aşk meyın çanak çanak,
Yanağıma daya yanak,
Aslı ile Kerem yolun
Gel keselim konak konak.

Fırtınalar sarsın başım,
Çaya döndersin gözyaşım,
Ne mutlu ben pervane tek,

Kor ateşinle uğraşım...

Çıldırılmışım ya tut beni,
Bas göğsüne avut beni,
Yusuf gibi çarşılarda
Bir kul diye sen sat beni.

Bir mum gibi erit canım,
Koyma bu düştten uyanım,
O ahenkli sözlerine
Günde bin defa kurbanım.

GÜLÜM

Ben bir dal idim, sen orda bir gül,
Yanardağ idim, kül oldum ah kül,
Ağlar bu yıl'çın, ahla geçen yıl;
Güzel elinden acı ayılmaz,
Sensiz geçen gün, ömür sayılmaz.

Fettan gözlerin, cana can ekler,
Hüsnünü gören, düşer imekler,
Her akşam gözüm yolunu bekler;
Yanarsam bile aşktan cayılmaz,
Sensiz geçen gün ömür sayılmaz.

Sen bir denizsin, ben orda gemi,
Dalgalarının gözümde nemi,
Bin Arz-ı Kamber, aşkın her demi;
Nuş eyler zehri, yine bayılmaz,
Sensiz geçen gün ömür sayılmaz.

YAZIK

Ufkum saran kara duman,
Dağılmıyor zaman zaman,
Zaman vermez bize aman;
Ah yazıkla bitti ömür,
Bomboş yere gitti ömür.

Yollar uzun, yükler ağır,
Diller tutkun, kulak sağır,
Nafiledir çağır bağır;
Ah yazıkla bitti ömür,
Bomboş yere gitti ömür.

Yıldızlarla akan günler,
Yasa benzer toy düğünler,
Hasta gibi sağlar inler;
Ah yazıkla bitti ömür,
Bomboş yere gitti ömür.

Hünkürmeye benzer gülüş,
Oldu hayat, korkulu düş,
Ne yaz biter, ne kara kış;
Ah yazıkla bitti ömür,
Bomboş yere gitti ömür.

SON AYRILIK

Son ayrılık, ah ne acı,
Anıları sızar gider.
Taşa vurdu tüm amacı,
Çelikten güçlüdür kader.

Titriyordu dilim o an,

Canımda kalmamıştı can,
Ayaklarım yan gider yan,
Yalan hülya buna ne der?

Duygularım yağma ettin,
Çöl kuşu tek uçup gittin,
Gurbetlerde kalıp yittin,
Ömür boyu özlem gider.

Bin öpücük sana yetmez,
Bin beyit şiir desem bitmez,
Bundan fazla gücüm getmez,
Susarım dil afgan eder.

BİR AKŞAM

Bir akşam geziyorken gözlerim çattı sana,
Deli gönlüm, canımı yadıva sattı sana...

Her yerim gözyaşımla ne çiçeklendi güzel,
Ateşin kızgın ateş, sen özel, aşkın özel...

Sanıyordum, başına altın güneş doğuyor,
Denize rengi veren gözlerin nem boğuyor...

Tılsım tek çözdü gönül gözünün çağrısını,
Deli sarhoş başımın giderip ağrısını...

İki gencin ruhları, içlenip kaynaşıyor,
Sanmadan kör kaderi çocuk tek oynuyor...

Sarışın kız dağıtıp sıtmalılı can azarın,
Hülyalar pembeleşip, sildi hüznün, mezarın...

Kız uzaklaştı o dem, bir gece çöktü yere,
Sel gibi akıverip bilmedim gitti nere?..

HACLA BIHAVIM

-Çocuk tekerlemelerinden...-

Hacla bıhav bıhavım,
Bu çakmağım, bu kavım;
Çakmağımın taşı var,
Mavi renk ateşi var,
Ateşinin lehbesi,
Babagürgür'ün sesi,
Babagürgür'ün adı,
Suyu derde devadı.
Suyunun tadı kükürt,
Hem iç, hem de cana sür,
Her gelen miraz ister,
Miraz da niyaz ister;
Mirazı bir oğlandı,
Fatma yüz yer dolandı,
Fatma'nın te'besi var,
Bilmem daha nesi var?
Te'besin kesmek ister,
Falcı bir hüner göster;
Falcı yazdı bir bezbent,
Al koluya eyle bent,
Biri kola bağlandı,
Biri altında yandı.
Yandı göğe savruldu,
Düşmanları kavruldu,
Düşmanlar kara dağa,
Fatma kaldı uşağa.
Karnı kalkar maşallah,

Oğlan doğar inşallah,
 Bir oğlan doğdu, Fatma,
 Fatma, hiç gama batma.
 Fatma, oğlan nenesi,
 Olmasa da bu besi,
 Yaşa Fatma, çok yaşa,
 Bu işi apar başa.
 Adın bıraktı Ali,
 Allah'a bağlı beli,
 Allah Muhammet adın,
 Çağır Ali imdadın,
 Allah verdi mırazı.
 Sen, kısmete ol razı,
 Kısmetin Hac olaydı,
 Kalbim nurdan dolaydı,
 Nur Muhammet, nur idi,
 Muhip daim diridi,
 Gece sele annan yat,
 Muhammet'e salâvat...

BİR YILDIZ YİNE KAYDI

-Cennet mekân, rahmetli şair Sami Tütüncü'nün ruhuna ithaf...-

Dökülen yaprakların dalları çırpınıyor,
 Esecektir yerinde, elbette kara yeller.
 Bahçemizden ağaçlar kırılıp kırpınıyor,
 Göze kan sıratıyor yaş yerine gönüller...

Başımın üzerinde duydum baykuş sesini,
 Parçaladı şom haber, hülyamın perdesini,
 Yırtıcı fırtınaya çevirdi şen esini,
 Hıçkırıkla inilti, ağıza döker diller...

Hancıya etti veda, Tütüncü imdadımız,
 Kızıl dudaklar, soluk boğuyor feryadımız,
 Gam yükü sırtımızda bekliyoruz adımız,
 Yarın toprağa kısmet, bugün koklanan güller...

Yükselse gözden yiter, yıldızlar gökyüzünde,
 Fakat ışık bırakır, kan sızdıkça izinde,
 Doğacaktır güneş tek, her sabahın gözünde,
 Yaşayacak bir örnek, geçerse aylar, yıllar...

BİZ

Gönlümüz sevda dolu, bahçeye gülşâneyiz,
 Öncelik bizden, buyur varlığa nişâneyiz.

Biz var iken var olur, ikimiz bir tümcede,
 Er vuruptur mayemiz, bir bölük merdâneyiz.

Lal-i mercan olsa da bahrimizden kâm alır,
 Saf sedefte beslenen çok güzel dürdâneyiz.

Hak cemalin görmüşüz, neyleriz sâkî şarap?
 Dupduru Kevser suyu sahib-i meyhâneyiz.

Gözde ger avvâreyiz, gizlidir ahvalimiz,
 Kaf dağından dem vuran sanki bir efsâneyiz.

Olma gafil, umma sen bizden özge cavidan,
 Biz çırağı izleyen, yanmağa pervâneyiz.

Pir yanında gizlidir, tespih-i seccademiz,
 Abidemiz bellidir, sanma biz puthâneyiz.

Dilde hu, dergâha kul, bilmeyiz laf-ı kezaf,

Arife kardeş gibi cahile bigâneyiz.

Rah-ı Hakk'ı sık tutan, türlü derde müptela,
Ol sebepten daima derbeder virâneyiz.

Etme faş göğünde sır, bir muammadır Hasan,
Tüm cihan kılsa yakın, deliyiz, divâneyiz...

İSTEMEM

-Azerbeycan'ın büyük şairi Süleyman Rüstem'e...-

Sen benim cananıma bin canı versen istemem,
İki damla yaşıma, ummânı versen istemem.

Dil kesik, baş da kesik, zincire bağlı kollarım,
Kapkaranlık dünyama cihanı versen istemem.

Doğru dilden her zaman türlü cefalar görmüşüm,
Ama sen her harfine devranı versen istemem.

Ateş-i kahrındaki güçler, kuru yaş yandırır,
Dört karış bir postuma, sultanı versen istemem.

Yıllar oldu bülbülüm susmuş, gülüm solgun yaşar,
Bu kuru gülzârıma cinanı versen istemem.

İki günlük bir hayat, değmez düşüm ben zillate,
Lokman olsan derdime, dermanı versen istemem.

At binip meydan senin, cevlan edersen katlime,
Mertliğimden el çekim, meydanı versen istemem.

Derdini yazdı Hasan, doldu divan baştanbaşa,

Hakkı yaz, yoksa bana divanı versen istemem.

REHBER

-Şair ve yazar Abdüllatif Benderoğlu'na...-

Ey efendim, üdebâ kervanının dik başısın,
Mutlak üstad, şi'ride inci sedef nakkaşısın.

Gün be gün bu yükselen şi'r-i edep mahfiline,
Bir temel mimarısın, hem temelin çim taşısın.

Hulkuna, ahlakına bin aferin ey rehberim,
Ak sudan nûş eyleyip mert insanın yoldaşısın.

Hak yolun tenvir için pervanesen, meşalesen,
Ateş-i zulme düzüp mazlumların gözyaşısın.

Sen, Fuzûlî bahçesinde kök süren barlı ağaç,
Safi'yi canlandıran Hikmetlerin kardeşisin.

Dergâha revnak veren pîr-i muganı andıran,
Aşk meyinden mest olan sen, ben gibi Bektaşî'sin.

Benderoğlu sen bize remz-i vefa söyler Hasan,
Milletim altın yüzük, sen süsleyen dür kaşısın.

EY FELEK

Ey felek, sıkma elin gizlidir orda bedenim,
Ben sana tuş olmuşum, kan ter olur gor kefenim.

Kast-i can etsen eğer ben ona mâlik değilim,
Can senin, canan senin, yalnız temennalar benim.

Savacak dolmuş sudan, taşlar dolanır yel gibi
Bu değirmenin felek yandırdı kül etti benim.

Beklemekten yorulup tırnağı ger, pençeyi aç,
İçme hicran çöküp gönlüme benzer vatanım.

Susurum kalp yanıyor, dert açarım, dil kabarıyor,
Altmış yıl gitti yele, ne hastayım, ne esenim.

Ben acep âfet miyim, çevreme bu çember nedir?
Kaderim suçlu mudur, yoksa günahım, nedenim?

Her ocaktan bir duman tütse, ateş sönmeyecek,
Yayılr ufka sesim, Hakk'a adak ben Hasan'ım.

GAZEL/ AŞK

Dert çeken her âşğın, ben perişan canıyım,
Yükselip arşa çıkan ah ile afganıyım.

Toplasan tüm aşkın aşkını bir canda ger,
Ben o canda bir gönül, hem gönülde kanıyım.

Saz çalar gamlı neva, bülbülün afganına,
Dilde bir dertli gazel, ben onun invanıyım.

Hakkı yok, aşk tacını iddia etse Kerem,
Sahra ben, divane ben, ben Kerem sultanıyım.

Dilberim bir buse ver bana, Allah yoluna,
Say zekâttan gelmişim, hem kul hem mihmanıyım.

Kâbe'sin kible, yüzün gel edim say-ı tavaf,
Her menasık sendedir, ben Muna kurbanıyım.

Aşkı halk ettin Huda, ta olum ben müptela,
Ferhat'ın üstadı ben, Kamber'in destanıyım.

Sıdk ile söyler Hasan, başka cennet istemem,
Firdevs'im sensin, melek ben, senin rızvanıyım.

HASRET

Dâneler yokluk yüzünden züht edip halvet çeker,
Rendiler hayvan gibi peymânedan lezzet çeker.

Çare ne, elde ne var, bu hikmete kanmaz fakir,
Yazılan başa gelir, cümlesini kısmet çeker.

Geceler supha kadar, karnın oğup feryat eder,
Gündüzü kör yarasa, çıplak yatıp zulmet çeker.

Arsız gam gölüne atsan yine neşelenir,
Ârife dünya kafes, azad demin zillet çeker.

Cahile kâr eylemez, zindan olursa bu hayat,
Akili koysan eğer, cennette de mihnet çeker.

Ben gibi talihi şom altın, elinde yez olur,
Sanma her dağdan düşen avcı, yatıp gaflet çeker.

Şiirini yazdı Hasan, gönlünde bin bir dileği,
Eli yetmez birine, ancak bakar hasret çeker.

GAZEL

Mey meydir, sâki kadeh ya gözümün yaşıdır!
Yandıran sürme dağın gönlümün ateşidir.

Sevk edip bahtım beni, gam cefa sohbetine,
Derd-u mihnet, dem be dem ömrümün yoldaşdır.

Aşk hususunda bana dönmeğin vakti geçip,
Can dese nasih eğer o melâmet taşıdır.

Doğru aşk, hiç zaman kendine mâlik değil,
Darda ya Hallaç başı, ya Nesîmî başıdır.

Ne kadar görse bela, inciyp ar eylemez,
Bilmirem taşı gönül, yoksa dert oynaşdır.

Salık olmuşsun Hasan, hubların dergâhına,
Aşkını ta'n eyleyen, anlamazdır naşdır.

GAZEL / KOY

Seyr-i deryâ istesen gözyaşım ummâna koy,
Ol kadar cevri eyle ki ömrümü talana koy.

Aşkımın has olmağın anlamak olsa gerek,
Tut Halilullahı tek, bir azim nirâne koy.

Ger Zeliha Yusuf'u mahbus etti bir zaman,
Taksir etme sen de gel, hep günüm zindane koy.

Ne gerektir âşıkın, akli fikri büsbütün,
Post giyit abdal eyle, hu çeken divane koy.

Tutuşuptur can evim, mum gibi içten yanar,
Sal ateş, sen de yazdan, iki yandan yana koy.

Cümle canım baş başa meskenindir meskenin,
İstisen tamir eyle, istisen virane koy.

Canımı nezr etmişim, bir kuzu kurbanı tek,
Kes şeker beyramı'çın, ya ister kurbane koy.

Ey Huda'm, var ne kadar aşk gamından usanan,
Al onun derd-u gamın, bu perişan cana koy.

Üstad oldun aferin sen bütün âşıklara,
Aşk kitabında Hasan adını invane koy.

GAZEL/ OLMASA

Gökyüzü çirkin olur, kavs hilalin olmasa,
Aşk kitabında eğer vasf-ı cemalin olmasa.

Dilde Leyla'dır sebep, Mecnun'u divane eden,
Ağrumaz bir lahza, can orda vebalin olmasa.

Süzülüp şişede mey, rengin dudağından alıp,
Şöhrete şayan değil, lâlede alın olmasa.

Periler çok utanır, bir an cemalin görseler,
Belkıs'ın şanı batar, kırmızı şalın olmasa.

Gönlümün ateşini söndüremez Dicle, Fırat,
Yanacak haşre kadar, ab-ı zülâlin olmasa.

Dünyalar zinhar olur, bin derde düşmüş gibiyim,
Geceler rüyamdasin, gündüz hayâlin olmasa.

Âşıkın şanıdadır, canan için candan geçe,
Düşme bu nâra, eğer yanmaya hâlin olmasa.

Ey Hasan bitti ömür, bir an meserret görmeden,

Tarumar olsun hayat, sonda visalin olmasa.

GAZEL/ DİYİM

Koyma ey nazlı güzel, bu kadar afgan diyim,
Bu ezik canda senin, söyle ver ben can diyim.

Kurbanın bir vakti var, kesilir vakti geçer,
Gel sana her lahza ben, bin kere kurban diyim,

Gözlerin süzdür melek, rakısız sarhoş olum,
Dilimin bendin kırıp, her şeyim viran diyim.

Aşkımız dilden dile söylenen efsanedir,
Gamzenin vakti geçip, aç kucak destan diyim.

Yanağın gül alıdır, saçların kış gecesi,
Dudağın pembe şeker, gözlerin ceylan diyim.

Aşkının hastasıyım, bana doktor neylesin,
Leblerin koy ağzıma, işte bu derman diyim.

Vakf'ı can ettim yâre, ne eder öz mülküdür,
Ger dese ver gözlerin, gözlerim asan diyim.

Mey içip mest olmayan, anlamaz meyden Hasan,
Altını sarraf tanır, atlını meydan diyim.

GAZEL/ İSTERİM

Sanma dad etse dilim, derdime çâr isterim,
Çöller olmuş meskenim, Leyla'yı yâr isterim.

Okşa gönlüm ey meral, ta ki şek olsun yekin,
Bir bakış olsa yeter, senden ikrâr isterim.

Ateş-i aşkın bana can veren doktor gibi,
Daima can kavuran orda bir nâr isterim.

Katlime ferman gelip bir sözüm yoktur ona,
Dilberim, mevtim, hayatım, zülfünü dâr isterim.

Bülbülüm bir gül için, bağda bağbanlık eder,
O güle olsa zeval, sanma gülzâr isterim.

Cümle candan kan gider, göz göz olmuş yaralar,
Allah Allah bir ilaç, ona tımâr isterim.

Âşık uymaz Hasan, ne sükûnet, ne ilaç,
Gündüzüm ah u figan, gecemi zâr isterim.

GAZEL/ OLMADAN

Ey gönül, dad eyleme, derde giriftar olmadan,
Bir yalan aşka dalıp bir güzele yâr olmadan?

Biz atom çağındayız, el çek temennadan gönül,
Tut sefalar damenin, dünya ki zinhâr olmadan.

Dur, dayan her mihnete, bir halde kalmaz bu hayat,
Üşüme geldiyse kış, yer gök beyaz kar olmadan.

Her şeyin aksi ile rengi, ya tadı anlaşır,
Bir gülün kıymeti, ne canlar sıkın hâr olmadan.

Ya bağın zevki nedir fasl-ı hazan girse ora?
Yanmaya layık ağaç, meyve tutup bar olmadan.

Çark-ı devran her zaman dosdoğru dönmez ey gönül,

Kahkahaydan sen boğul, hulkun kaçıp dar olmadan.

Sen gönül'çün saydığın aynı temennadır Hasan,
El uzatma bir kaba, elma, erik, nar olmadan.

GAZEL/ GETİR

Sakıya, yandı içim, bade-i sahbani getir,
Bas gözüm üste ayak, derdime dermanı getir.

Kur şarap bezmin, yine gelsin her yerden teşneler,
Davet et Mecnun'u da meclise Leyla'nı getir.

Dil çalıp titrer beden, sanma ki mahmur olmuşum,
Canı od tek kavuran başıma sevdanı getir.

Bu Züleyha mı böyle cilvelenip işve satar?
İleallah yoluna Yusuf Kenan'ı getir.

Yükümüz sıdk-u vefa, has satarız hublara biz,
Taşımız hak taşıdır, sen adl-u mizanı getir.

Kalsa müşkülde işin batmayasan gam gölüne,
Çek gönülden ya Ali, ol şah-i merdanı getir.

Üstü çıplak, gözde yaş, elma yiyip indi yere,
Ey Hüdâvendi aziz, Âdem'e Havva'nı getir.

Küme dert, türlü bela etmiş, hayatım zirzeber,
Bu gazel'çin ey Hasan, en gamlı invanı getir.

GAZEL/ EYLEDİ

Ey güzel zülfün, benim gönlüm perişan eyledi,
Suret-i hüsnü cemalin dilde çok şan eyledi.

Ben hayal ettikçe hüsnün, canda hâlim kalmıyor,
Akli idrakim gedip rüsvayı devran eyledi.

Sende bu hüsn-ü melahat dilberim afet midir?
Gemze-i çeşmin senin, her lahza yüz kan eyledi.

Hikmet-i irfanda üstad, dehrinde oldur hekim,
İçti sehba-yi muhabbet aşka iman eyledi.

Aşkıdır bildim, cihanda her hayatın noktası,
Hak revâ kıldı bu aşkı, sırr-ı peyman eyledi.

Olma nadan, eğme baş, aşk derdine derman için,
Hangi Mecnun derdine Lokman ki derman eyledi?

Kime ne, can razıdır bu aşkımın azarına,
Ne Hasan tek ağlıyıp, ne ah-u afgan eyledi.

GAZEL/ DEĞİL

Gördüğün bu heykelin kuru bedendir, can değil,
Sahte âşık ol, herif cananına kurban değil.

Bir usanç kaplar beni, canımdan ollam bin bizâr,
Her demi bir dehr olur, hangi günüm Afgan değil.

Bir muammadır bunun manasını ârif bilir,
Her mürettep gördüğün efsaneler destan değil.

Bu senin mülkün peri, aşk köşkünü yıkma güzel,
Senden özge kimse hiç arşında bil sultan değil.

Aşkın esrarı faş olmak gerek bu dünyaya,
Hangi Mecnun, gel görüm rüsvalığa invan değil.

Yoklama canım tabip gizlenmiş orda bir melek,
Sun bana bir badeyi, aşk derdine derman değil.

Ey Hasan eyle dua, aşkın Huda etsin ziyat
Eylesin kısmet sana, bir aşkı ki asan değil.

GAZEL

Aşkımanın bahrinde gez, nerde yoruldun lenger at,
Kollarım bir kul gibi bent et, güzel zülfünle çat.

Yusuf-u Kenan gibi sen al götür Mısır'a beni,
Ol Zeliha aşkına orda beni Firavun'a sat.

Her cefa baldan şirin, vuslat yolunda gönlüme,
Günde bir göster boyun, eyle azabım iki kat.

Tarumar eyler hâlim, pembe yanaklar terlese,
Bir gülüş aklım çalar, oynatma sen meydanda at.

Şaşırtıp yoldan sapar, zahit eğer görse yüzün,
Hakkı var, zikri kesip mihrapta İsa etse mat.

Naleden durmaz dilim var, ne kadar canımda ruh,
Ey güzel insaf eyle, bir buse ver ağzım kapat.

Talihin öyle yatıp Ashab-ı Kehf'in adı var
Çal başın bahtın gibi sen de Hasan yıllarca yat.

GAZEL/ DEĞİL

Kaf dağından dilberim, bu nazların yüngül değil
Dözmeyüb dad eyleyen, aşktaki dil dil değil.

Goncanın bin nazına, bir nala ettiyse eğer,
Sahte kimlik kaldırıp baykuştur o bülbül değil.

Bağlasın bir kul gibi, zülf-i perişanın bizi,
Bir gülüşten ey güzel, akl almayan gül gül değil.

Titrerim deprem gibi, bağ üstüne esse saba,
Gül selamet bağıban yansa bile müşkül değil.

Fistanın tılsımların çözmekte yandıysam eğer,
Al dilimden ikrar al, Aslı'm kana mail değil.

Yaksa ger fettan gözün atom gibi binlerce can,
Göz evin sürme deler, olduysa nişter mil değil.

Et dua aşkın Hasan, bin mihnete etsin duçar,
Köy be köy berduş olup, post girmeyen akil değil.

GAZEL

N'ola ses verse felek, bir kere feryadımıza,
Unutup kurt huyunu, bir gele imdadımıza.

Naladan dilsiz olup şakrak öten bülbülümüz,
Asmıyor kimse kulak, bilmem neden dâdımıza.

Sarıyor başımızı dev gibi bir kara duman,
Bir esaret zorluyor, âlem-i azadımıza.

Şah olur güç halimiz, girse belâ dünyasına,
Ne zaman bülbül öter, destan okur adımıza.

Günümüz gece gibi, ah u elemdir gecemiz,
Mutlu bir gün yaşamak gelmiyor hiç yâdımıza.

Ger felek gafil olup kalbe biraz gelse sefa,
Birine yüz taş atar, mizan-ı berbadımıza.

Mert çeker darlık demin, kaygıya aç göksün Hasan.
Dünya bir kervansaray, ver kulak üstadımıza.

DOĞRU SÖZ

Başa kuyruk bulamak bizlere âdet gibidir,
Hakkı tezvîr etmeye elde bir adet gibidir.

Bizdeki dîn-u iman perde olur üstümüze,
Kınama çünkü bu iş aynı siyaset gibidir.

Göğsümüz dolsa eğer aşk denilen nesne ile
Gözümüzde sim-u zer, nur-i saadet gibidir.

Akl-u hikmet olsa da amma onun al satı yok,
İlm-u irfan hateri bizce cehalet gibidir.

Tamire dair olan bizde kereste kalmamış,
Cühdümüz yıkmak için azm-ı siyahet gibidir.

Yoksula dil çıkaran varlı, düşüp mal vayına,
Her ne yoldan toplamak olsa ibadet gibidir.

Doğru sözler yazmaya var mı kalem sende Hasan?

Yazılan şiir adıyla şiire hıyanet gibidir.

GEÇER

Kim bugün kalpte beşer, ikbal-ı dünyadan geçer,
El çeker zail olan, resm-i musammadan geçer.

Nur-ı hakkı kalp gözüyle kim görüp aynı'l yakın,
Soymadan na'leynini ol Tur-ı Sina'dan geçer.

Vakien bir köprüdür, dar-i hakîkâte mecaz,
İş bunu fark itmeyen âlem-i ma'nadan geçer.

Tabına uymaz sahi, Feyz-i Huda'yı bilmeyen,
Dini dinara satıp bir sahi Mevla'dan geçer.

Her kimin kalbinde yok aşk-ı ilahiden eser,
Bir kuru rana için, en âlâ sevdadan geçer.

Cahil oldur ki dalar baykuşun şum nalasına,
Anlamaz sağır olan, bülbül-ü şeydadan geçer.

Arifin hülyaları aynı hakikat kânidir,
İsmail tek baş verip kalben o rüyadan geçer.

Bil Hasan cennette yol al-ı abadandır yekin,
Ya Necef deştin aşıp, ya Şah-ı Mina'dan geçer.

GAZEL/ OLMUŞUM

Yâr elinden içmişim, gör ne mahmur olmuşum,
Gördüğün sersemliğe böyle mecbur olmuşum.

Gâh bahar tek günlerim, gâh olur fasl-ı hazan,
Çok zaman viran olup bir de mamur olmuşum.

Hazret-i Musa gören ol ateş gönlümdedir,
Soy ayağın gel beri, çünkü ben Tur olmuşum.

İki âşıktan çıkan ah ile afgan benim,
Şarkılarda nağmeler, nay-ı tambur olmuşum.

Sırrımı bilmek için gönlüme girmek gerek,
Vermişim canana can, darda Mansur olmuşum.

Mecnun'a üstad olup, Kamber'e ders vermişim,
Aşk köyünde hükmeden sanki destur olmuşum.

Çark-ı devrandır Hasan, birce bak geçmişlere,
Anlamazdır anlamaz, der ki meşhur olmuşum.

GAZEL/ EY DİLBERİM

Zülfünü sal gül yüze, et bir nikap ey dilberim,
Koyma çok yansın, gönül olsun kebab ey dilberim.

Bir çocuk tek ağlarım, aşkında Mecnûn'um güzel,
Bin dadın ver karşısın bir tek cevap ey dilberim.

Bülbül-ü şeyda öter, sanma onun neş'esi var,
Dertlerin bir bir sayar, eyler kitap ey dilberim.

Sen nere gitsen gözüm serv-i boyun seyran eder,
Ne olur bir gün durup etsen itap ey dilberim.

Köy be köy berduş olup beyhoş gezen divaneler,
Aşka düzmez sanma ki içmiş şerap ey dilberim.

Bir meral tek oyna gül, bin avcıyı sal dağlara,

Günleri Ferhat gibi olsun azap ey dilberim.

Aşka bağlandın Hasan, oldu hayatın arzular,
Tek hakikattir fırak, her şey serap ey dilberim.

GAZEL/ GEL

Ârif isen tâlip ol, meclis-i irfâne gel,
Tut hakikat rahini, mürşit ol erkâna gel.

İçmeden pîr aşkına, salike yol bağlıdır,
Neylesin ayık demin, elde cam mestâne gel.

Meclise bir mum gerek, her gece bir can yanar,
Ol o mum yoksa ona bir adak pervâne gel.

Âşık isen canını dergâha vakfeyle sen,
At gönülden korkuyu, bağla bel divâne gel.

Havz-ı Kevser suyumuz, can ile canan biziz,
Çek gözünden perdeyi, mevc vuran ummâna gel.

Bağımız gül dağıdır, orda var türlü çiçek,
Bülbül-ü şeyda gibi sen de bir seyrâna gel.

Sen Hasan tek başını, hazır ol top etmeye,
Her müsemmadan çek el, er gibi meydâne gel.

GAZEL/ İMİŞ

Ömrümü yağma eden, bir gözleri şehla imiş,
Kaşları kab-ı kavseyn, kirpiği ol edna imiş.

Canımın azar için yüz Lokman'a yüz salmışım,
Bilmeden derd u gamım, başım saran sevda imiş.

Bağlara vursa hazan goncaların rengi kaçar,
Bir de al rengi veren, ol bülbül-ü şeyda imiş.

Leyla'dan el çekmeden Mecnun düşüp çöller gezer,
Var ki Leyla görmeden ondan beter rusva imiş.

Âşıkın sırrın bilen bir aşına kimse olur,
İş bu sırrı gizleyen ol âladan âlâ imiş.

Canını cananına her kim ki kılmazsa feda,
Sahte âşık ol herif bir anlamaz âmâ imiş.

Derde döz dâd etmeden, bir gün görürsün Hakk'ı sen,
Bu hayat uyku, Hasan gördüklerin rüya imiş.

GAZEL/ GELMESİN

Meclis-i has etmişiz ağyare söylen gelmesin,
Mestiler yığnağıdır huşyâre söylen gelmesin.

Bilmeyen Hallac'ımız dârda "Enel Hak" söylüyor,
Onu Mansur etmişiz bidâre söylen gelmesin.

Olmayan bülbül gibi şeyda gülü gülzârîde,
Terk-i bağ etsin gerek gülzâra söylen gelmesin.

Aşk yolunda canını nakt eylesin cananına,
Vermeyen kalmış durur, ol yâre söylen gelmesin.

Çok güzel bir meclis ettin, sohbet oldu can ile
Gizlemezsse sırrımız eşkâre söylen gelmesin.

Can veren canana yetti, dil verenler kaldı dur,

Dil ile mahrum olur, dildâre söylen gelmesin.

Bezmimiz bezmi ezel, hem de Ali'dir şahımız,
Bir bölük merdaneyiz, eşrâre söylen gelmesin.

Sen el attın ey Hasan çun hubların damânına,
Halimiz fark etmeyen ağyâre söylen gelmesin.

GAZEL/ İLE

Mürşide talip olan daim gerek erkân ile,
Seyir ede dünya yüzünde ahd ile, peymân ile.

İstesen bulmak refiki, sohbet-i has eylemek,
Ömrünü her işte zayi eyleme nadân ile.

Nar ile cennet yarandı halk ederken Âdem'i,
Çun ezelden zulm, şevkat var olup insan ile.

Dört anasır sırrını Âdem'de pinhan eyledi,
Sende mahfidir bu sır, ta keşfolur irfan ile.

Katredir insan vücudu, bahr-i ummandan yekin
Mevc edende karışır, birlik eder umman ile.

Kim girerse meclis-i pir-i muğan sohbetine
Ta ebed küsgün gibi zail olan devran ile.

Yoldaşındır ey Hasan, dertler, cefalar dünyada,
Dur dayan her mihnete, gönlün şad et canan ile.

GAZEL/ İSTEYEN

Canı nezr etmek gerek, bu yolda canan isteyen,
Ğark-ı mevc olmak, gerek derya-yı umman isteyen,

Hak yolunda canı baştan hem de maldan geç gönül,
Şer'i Ahmet, zühd-ü Hayder kim din u iman isteyen?

Fil mesel pervaneler, şem oduna can gezdirir,
Yetişir maksuduna dünyayı zindan isteyen.

Ben muhibb-i ehl-i Beyt'im, kim diyerse sıdk ile
Hizmet-i kâmil kılar, dergâh-ı sultan isteyen.

Cana üstadın, cefasın içerir misl-i hayat,
Her belayı lütfü anlar, ilm-i irfan isteyen.

Âşıkın derdine derman olsa lokman istemez,
Nâhalef âşık imiş, derdine derman isteyen.

Bahri ummandır tarikat, maden-i dürr-ü yetim,
Sıdk ile dalsın bu bahre dürr-ü mercan isteyen.

Ehl-i Beyt'in damenin tut ey gönül Firdevs'e git,
İki âlemde budur ki adl u mizan isteyen.

Ey Hasan, kıl can feda Kamber gibi cinane yet
Kamber'e kurban olur, kim Şah-ı Merdan isteyen.

GAZEL

Aşk odunda yandı canım, oldu kalp ahtan kebab,
Dil çalar, söyler susuzdan sakiye ver bir şarap.

Teşneyim lâl-i lebinden, ab-ı hayvan isterim,
Ne olur bir cür'a sun, sen istemez misin sevap?

Leylet'il mirac-ı zülfündür, bana ey nazenin,

Kaşlarındır mah-ı tabim şem-i vechin afitap.

Safha-i cananda seyrettim, bu mübd-i sanatın
Bir yere gelmişti şebde afitab-i mahitap.

Kirpiğin tiğ-i kazadır, gözlerin hükmü kadar,
Her belâ gelse o gözden cana vermez bir azap.

İlm-i kudrettir, güzel hüsnün bunu ârif bilir,
Bilemez harfini zahid, ger okursa bin kitap.

Ey Hasan, Mecnun hâlinden Leyla bazen anlamaz,
Ya da ki şerm-u hayâdan dâdına vermez cevap.

GAZEL/ BU

Canım sen zevk-i dünyaya gönül verme fenadır bu,
Yürü düş fikr-i ukbaya bekâdır bu, bekâdır bu.

Gel önce fikr-i kıl, canı bularsın canı cananı,
Düşün sen rah-i erkânı sefadır bu, sefadır bu.

Yürü, bul, iyi bir yoldaş, adı yoldaş ama kardeş,
Bulunsa dünyada sırdaş, atadır bu, atadır bu.

Hazer kıl mekr-i şeytandan seni eyler çun imandan,
Kesil sohbeti nadandan beladır bu, beladır bu.

Elin at rükn-i erkâna, girersin ilm-i irfana,
Erersin kâmil insana, acep müşkülgüşâdır bu.

Yürü bir erden al himmet, pîre, mürşide kıl hizmet,
Eriş dergahâ, al lezzet, yakın rah-ı Huda'dır bu.

Hakkı zikret, sehergâhı ulaştır arşına ahı,
Ata kıldı bize, rahı ki şer-i Mustafa'dır bu.

Sen atma can kuşun, nare bırakma uçsun ağyâre,
Güneş tek girsin her dare, velîyy-i evliyadır bu.

Ayan içre cihan olmuş, nihan içre ayan olmuş,
Muhible cana can olmuş, acayip merhabadır bu.

Gönül iklimine şahım Ehl-i Beyt'tir çun penahım
Ezelden Hadîy-i rahım bana hoş rehnemadır bu.

Hasan adın nida ettim, Hüseyin'e can feda ettim,
Ali'ye iktida ettim, canım ehl-i abadır bu.

Gözün aç ey Hasan bari görersin yâri ağyarı,
Medet iste Şahsuvar'ı, Aliy-i Murtaza'dır bu.

Hoyrat ve Dörtlükleri

Kumru gördüm yavrulu

Kahve kimin kavrulu

Ömrüm fakir harmanı

Tuzanahtan savrulu

***

Felek miskini avlar

Avlar çakmağın kavlar

Kalbimde bir ateş var

Tandır kimin halavlar

***

Nene göze nem geldi

Gam üstüne gam geldi

Bir yaram sağalmadan

Elli yara zam geldi

***

Yaş göze tana saldı
 Kor ataş cana saldı
 Kör avcı yavruları
 Neneden yana saldı

***

Su yeri daşta gerek
 Demir ateşte gerek
 Yüngül ayağ cezasın
 He çeksın başta gerek

***

Ömrümüz talan oldu
 Talannan kalan oldu
 Gerçekler de kürede
 Eriyip yalan oldu

***

Bağvanı gül öğredi
 Gülü bülbül öğredi
 Dünen bir karga gördüm
 Bülbüle dil öğredi

***

Bülbülüm destan okur
 Destanı rasttan okur
 Nenem layle edende
 Gör ne havastan okur

***

Hançer destesiz kaldı
 Doktor hastasız kaldı
 Bülbülüm bağdan küsüp
 Şarkı bestesiz kaldı

***

Nar gülüm rengi kandı

Yandı ateşsiz yandı
 Gel güzel gir koynuma
 Gören desin bir candı

***

Avcı diyer tora geç
 Canı yora yora geç
 Eğer üzmeğ bilmezsey
 Suyu boyla sonra geç

***

Bu rakı keskin rakı
 Hafete teskin rakı
 Ayağ dertten yan gider
 Neylesin miskin rakı

***

Güzel meni bent eyle
 Aşkımı asand eyle
 Sağ baş yastık istemez
 Özüyden pesend eyle

***

Sonalar gölde kalı
 Gâh ölür çölde kalı
 Kıyamet günü felek
 Yakay bin elde kalı

***

Çakmak taşın yitirip
 Yüzük taşın yitirip
 Kalbimde mahşer kopup
 Gam yoldaşın yitirip

***

Bezim bu paçaldadı
 Bez paçala daldadı
 Yüzyıldı zaman eli

Göğsüme çal çaldadı

***

Güvercinim torandı

Naşı kuşu yorandı

Zannetme güç bileğim

Zaman eli burandı

***

Kervanım baş çekiri

Gözlere yaş çekiri

Bir kurumuş bulaktan

Su diye taş çekiri

***

Yükümü sel apardı

Takatım bel apardı

Kısmetim bir avuç den

Onu da yel apardı

***

Güzeli şalda gördüm

Arını balda gördüm

Arka be arka bizde

Gam yükün dalda gördüm

***

Üzüğüm'çün kaş allam

Çakmağ'çın daş allam

Kara günüm sayarsam

Kuru gözden yaş allam

***

Çatma kaş kaşa değer

Gözde yaş yaşa değer

El daşı kolay olmaz

Yakınnan başa değer

***

Bülbülüm naza düzer
 Kara kış yaza düzer
 Güler öz bir hebbe den
 Onnanda aza düzer

***

Başımın velvelesi
 Gam gönlümün lalası
 Ne ömrüm sona yeter
 Ne bitiri belası

***

Başımda ne bele var
 Kalbimde velvele var
 Bin mihnete tuş oldum
 Bin onca da hele var

***

Sandığım güzgülüdü
 Nergis bahar gülüdü
 Gül solgun bahçe viran
 Can viran bülbülüdü

***

Gonca gül'çün bağ ollam
 Dalda bir yarpağ ollam
 Dostların kölesiyim
 Yad gözünde dağ ollam

***

Çöllerde yonca biter
 Bağlarda konca biter
 Aldanma beş gün ömre
 Olsa on onca biter

***

Demir dögsey düz olu
 Astar olu yüz olu

Gece nanca uzansa
Her bir gün gündüz olu

***

Sonam çöllerde kalı
Gâh de güllerde kalı
Kul kula göz dikerse
Gözü ellerde kalı

***

Daş atma güle deger
Güle bülbüle deger
Nenenin sıcak sütü
İlk defa dile deger

***

Türkmen yeri kaladı
Gülü beyaz aladı
Kerkük'ü kible saysak
Tisin de Kerbela'dı

***

Hakk'ın bükülmez kolu
Ama çetindi yolu
Gerçekti körpe uşğ
Neneden yetim olu

***

İnsan işini bilsin
Gönülden kini silsin
Et tırnaktan ayrılmaz
Meğer parmak kesilsin

***

Geçme kavim kardeşten
Oynama kor ateşten
“Akkıl insan ki vurur
İki kuşu bir taştan”

***

Sular dağdan akırı
 Duran hayran bakırı
 Doğru demişler “boklar
 Bir dana bir nahırı”

***

Bakın su cerresine
 Düştü gam deresine
 “Lanet olsun yılanın
 Ağına karasine”

***

Aldanma yad tacına
 Naşılar ilacına
 “Kadri artmaz bağlansa
 Köpek gül ağacına”

***

Derdi olmayan dalmaz
 Gam yükün bele almaz
 Gerçektendi “yılanı
 Eğer basmasay çalmaz”

***

Dert çekene bellidi
 Baş egene bellidi
 “Ateş yerin yandırır
 “Taş degene bellidi”

***

Ey ağa
 Kul çağırır ey ağa
 Baş dertten debenk olsa
 Mirvet kalı ayağa

***

Ağ adı

Kara etme ağ adı
 Kula hor gözden bakma
 Ağa kuldan ağadı

***

Ağ aydı
 Ağ yıldızdı ağ aydı
 Dili bağlı bu yiğit
 Bir gün bağda ağaydı

***

Nem arttı
 Sular geçti nem arttı
 Sen toptan men bu dilden
 Geri dönen namertti

***

Gözde nem
 Kirpikte yaş gözde nem
 Coşarsa seller kopar
 Kurumayan gözdenem

***

Asil at
 Asil kısrak asil at
 Mert meydanda sınıanı
 Asil gözle asil at

***

Kazanı
 İşçi işler kazanı
 Gözden yaş kalpten ateş
 Kaynar miskin kazanı

***

Zar gördüm
 Tavla gördüm zar gördüm
 Dost geldi derdim sorsun

Günün mennen zar gördüm
Gittim Lokman yanına
Derdini hezar gördüm

SONUÇ

Bu tezde Çağdaş Irak Türkmen Edebiyatı içerisinde yer alan önemli bir şairi Türkiye’de tanıtmak ve yaşadığı dönem içerisindeki Kerkük Türkmen edebiyatını incelemek amaçlanmıştır. 1918 yılında Osmanlı Devleti’nin Irak coğrafyasından çekilişiyle başlayan süreçte yalnızlaşan ve kendi kaderine terk edilen Kerkük Türkmenleri, baskı ve zor şartlar altında kalmalarına rağmen edebiyat ve sanat alanında çalışmalarına devam etmişlerdir. Türkçe konuşmanın yasaklandığı dönemde şair ve yazarlar sembolik imgeler kullanarak yazdıkları ürünlerle halkı aydınlatmaya devam etmişlerdir ve bu şairlerden biri de Hasan Kevser olmuştur. Bu çalışmamızda Hasan Kevser’in hayatından kesitler sunmaya ve yaşadığı dönemdeki sosyal ve kültürel hayat hakkında bilgiler vermeye çalışılmıştır. Şairin gazelleri, hoyratları, şiirleri aktarılan bu tez çalışmasında “Güneş Kuşları” adlı şiir kitabının Osmanlıcadan Türk alfabesine aktarımı yapılmıştır. Yine bu çalışmada Hasan Kevser’in şiirlerinde kullandığı dil ve üslubu, kullandığı nazım şekillerini örnekleriyle aktarılmaya çalışılmış ve Hasan Kevser’in kişilik özelliğini incelerken onun Türkçülüğü ve vatan sevgisi de ortaya koymaya çalışılmıştır.

Edebiyat hayatına çok küçük yaşlarda adım atan Türkmen millî şair Hasan Kevser, şiire hoyratla başlamış, daha sonra hece ve aruz vezninde şiirler yazmıştır.

Şiirlerinde yurt ve millet sevgisini başarıyla işlemiş, bazı şiirleri halkın dilinde millî marş haline gelmiştir.

Hasan Kevser, şiirin birçok dalında eserler vermiş Türkmen edebiyatının başarılı şairleri arasında yer almıştır. Yurt içinde ve yurt dışında birçok festivale katılmış, ödüllerle dönmüştür. Türkmen davası uğrunda mücadele vermiş, şiirlerini de bu duygularla kaleme almıştır. Yaşamının son günlerine kadar şiirden vazgeçmemiş, Türkmen edebiyatını geliştirmek için her yönde mücadele vermiştir. Şiirlerinden milletin acılarını ve gönlündeki hayat sıkıntılarını yansıttığını görülmektedir.

Hasan Kevser, edebî hayatının yanı sıra gazetecilik alanında da ilerlemeler kaydetmiştir. 2003 yılından ölümüne kadar çok sayıda dergi ve gazetelerde yazarlık yapmış, yazıları halk tarafından çok sevilmiştir. Şair, Türkmen milletinin çektiği zulümlerin en çok edebiyatçıları üzerinde etkili olduğunu vurgulamış ve baskıcı

dönemlerde çoğu Türkmen şair gibi halka mesajlarını dolaylı yollardan iletmeye çalışmıştır.

Hasan Kevser, şiirleri ile milletin duygularını canlı tutmaya çalışmış ve bu yolda verdiği mücadelede de başarılı olmuştur.

Hasan Kevser gibi Irak Türkmen Edebiyatı'nın birbirinden değerli şair ve yazarları, akademik çalışmalara konu olması ve Türkmen Edebiyatı'nın edebiyat tarihi içerisindeki hak ettiği yerini alması en büyük temennimizdir.

KAYNAKÇA

- Beyat, F. M. (1984). *Irak'ta Türkmen Edebiyatı Tarihi*. Bağdat: Türkmen Kardeşlik Ocağı Yayınları.
- Beyat, F. M. (1975). *Türkmen Tarihinden Yapraklar*. Bağdat: Türkmen Kardeşlik Ocağı Yayınları.
- El-Hasani, A. (1956). *el-Irak Kadimen ve Hadisen*. Sayda/ Lübnan: İrfan Matbası.
- Hürmüzlü, E. (2006). *Irak'ta Türkmen Gerçeği*. İstanbul: Kerkük Vakfı Yayınları.
- Hürmüzlü, H. (2013). *Irak Türkmen Türkçesi Sözlüğü*. Kerkük: Fuzûlî Matbaası.
- Kerkük, A. (2013). "Güneş Kuşları", *Kardaşlık Dergisi*, S. 285-286, Kerkük.
- Kevser, H. (1971). *Düşen Yapraklar/ Şiir*, Bağdat: Türkmen Edebiyatçılar Birliği Yayınları.
- Kevser, H. (2000). *Kerbela Türküleri ve Peygamberler Sultanı'nın Doğumu*. Kerkük.
- Küzeci, Ş. (2006). *Kerkük Şairleri/ Irak Türkmen Şairleri (I. Cilt)*. Ankara.
- Küzeci, Ş. (2007). *Kerkük Şairleri/ Irak Türkmen Şairleri (II. Cilt)*. Ankara.
- Küzeci, Ş. (2017). *Ortadoğu'da Türk Katliamları/ Irak Türklerinin Uğradığı Katliamlar*, Ankara: Türdav Yayınları.
- Küzeci, Ş. (2005). *Türkmeneli Edebiyatı*. Ankara.
- Terzibaşı A. (2012). "Yeni Yayınlanan Şahâne Üç Eser", *Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi*, Sayı 56, Kerkük.
- Uluhan, Ç. (2014). "Hasan Kevser", *Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi*, Sayı 72. Kerkük.
- Yanar, A.– Bayatlı, İ. S. (2016). *Türkmen Şair Hasan Kevser*. Kerkük.
- Yıldırım, H.- Bayatlı, İ. S. (2016). *Hasan Kevser'in Balım Baba'ya Selam Destanı*, Kerkük.

SÖZLÜK

- Abdal** : Kul olmak, aşk delisi olarak deli divane gezmek.
- Ab-ı hayvan** : Cennet suyu.
- Ab-ı zülâl** : Sevgilinin dudaklarından akan su.
- Adl-u mizan** : Adalet terazisi.
- Afgan** : Feryat, figan.
- Afitab** : Güneş.
- Afitab-i mahitap**: Ay ve güneş gibi.
- Ağyâr** : 1. Düşman. 2.Serseri kimseler.
- Akil** : Akıllı insan.
- Akl-ı kâmil** : Olgun insan.
- Âlem-i azad** : Hürriyet.
- Al-i aba** : Ehl-i Beyt.
- Aparmak** : Götürmek, almak.
- Asan, asand** : Kolay.
- Ashab-ı Kehf** : Mağara arkadaşları. Kuran'da bir sure adı.
- Aştar** : Sümerlerde sevgi abidesi.
- Ateş-i aşk** : Aşk ateşi.
- Ateş-i kahr** : Kahır ateşi.
- Ateş-i zulm** : Zulüm ateşi.
- Ayan olmak** : Açıkça belirtmek, belli olmak.
- Aymaz** : Cahil.
- Ayni'l yekin** : İman gözü.
- Azar** : Ağrı.
- Azm-ı siyahet** : Geziye çıkmak.
- Bada** : Kadeh.
- Bade-i sahba** : İçki badesi.
- Bağban** : Bahçıvan.
- Bağıban** : Bahçıvan.
- Bahir** : Deniz.
- Bahr-i umman** : Umman denizi, derin deniz.
- Bar** : Meyve.
- Bedbaht** : Kötü talihli, talihsiz.
- Bekâ** : Kalıcı, ölümsüz.

Bele	: Böyle, öyle.
Belkis	: Saba melikesi.
Berduş	: Yurtsuz, derbeder, başıboş gezen.
Beyhoş	: Sarhoş, habersiz.
Bezîrgân	: Tüccar, tacir.
Bezm	: İçki meclisi, dost toplantısı.
Bıhav, buhav	: Bilekçe, kelepçe.
Bîdâr	: Ağaçsız, idam edilmeyecek anlamında.
Bigâne	: Yabancı.
Bîhoş	: Sevilmeyen, hoş olmayan.
Birçe	: Biraz.
Bizar	: Usanmak, canından bıkmak.
Bulak	: Çeşme, pınar, kaynak.
Buse	: Öpücük.
Bülbül-ü şeyda	: Deli bülbül, saynayan, öten bülbül.
Cavidan	: Daima kalacak olan, kalıcı, ölmeyen.
Cerre	: Cam kavanoz.
Cevlan	: Gezmek, gezinti.
Cevr	: Zulüm.
Cinan	: Cennetler.
Cud-i saha	: Cömertlik.
Cühd	: Çaba.
Cür'a	: Bir yudum.
Çaparken	: Çarparken.
Çar	: Çare.
Çark-ı felek	: Devran.
Çırağ	: Işık, aydınlık.
Çulğanmak	: Bürünmek.
Çun	: Çünkü.
Dad	: Feryat etmek, bağırarak.
Dakuk	: Kerkük'e bağlı bir kasaba.
Damen	: Etek.
Dâne	: Akil insan, bilim insanı.
Dâr	: İdam sehпасı, zülfüne bağlanmak.
Debenk	: Sersem, sarhoş.

Dehr	: Çağ, dünya.
Dek	: Gibi.
Dem	: Süre, zaman.
Den	: 1. Buğday, arpa. 2. Kuşa verilen yem.
Derbeder	: Perişan, elinden bir şey gelmeyen.
Dergâh	: Toplanılan meclis, cem evi.
Derya	: Deniz, derin deniz.
Deryah	: Deniz.
Destur	: Anayasa.
Deşt	: Çöl, sahra, kır.
Dibek	: Taştan veya ağaçtan yapılmış havan.
Dildâr	: Sevgili.
Dinar	: Irak para birimi.
Dinçelmek	: Dinlenmek, mola vermek.
Dört anasır	: Hava, su, ateş, toprak.
Döz	: Sabır etmek, tahammül etmek, dayanmak.
Duçar	: Tuş olmak, teslim olmak.
Dümüg	: Meşgul olmak.
Dür kaş	: Yüzüğü süsleyen taşı.
Dürr ü mercan	: Kıymetli taşlar.
Ehl-i aba	: Ehl-i Beyt.
Erkân	: 1. İleri gelenleri, büyükler. 2. Yol, tutulan yol.
Eşkâr	: Açıkça, açık, belli.
Eşrâr	: Haydut, hırsız, bozuk insan.
Fahretmek	: İftihar etmek, gurur duymak.
Fasl-ı hazan	: Hazan mevsimi, sonbahar.
Faş	: Gizli olanı açığa vurma. Aşkar, eşkere, alenen.
Fer	: Gözdeki canlılık.
Fettan	: Çekici, gönül ayartan, cilveli.
Feyz-i Huda	: Allah.
Figân	: Feryat eden, bağırarak ağlama, inleme.
Fikr-i kıl	: Doğru fikri bulmak, doğruluk.
Fikr-i ukba	: Kıyamet günü.
Firak	: Ayrılık.
Firdevs	: Cennet.

Fistan	: Etek, gömlek.
Gemze-i çeşm	: Göz çeşmesi, gözle işaret etmek.
Ger	: Eğer.
Giriftar	: Yakalanmış, tutulmuş.
Gor	: Mezar.
Gülşâne	: Gül yeri, gül bahçesi.
Gülşen	: Gül bahçesi.
Gülzâr	: Gül bahçesi.
Güman	: Şüphe, kuşku.
Gürgürbaba	: Irak'ta petrole verilen ad, petrolün ateşi.
Güşa	: Çözmek.
Güzgü	: Ayna.
Ĝark mevc	: Dalgada, denizde boğulmak.
Hacle, hacla	: Bebelerin ayağa kalkması ve yürümesi için ağaçtan yapılmış dayanak.
Hadîy-i rah	: Yol gösteren.
Hafet	: Dert, keder, kahır.
Halav	: Kızgın ateşten çıkan lav gibi alevler.
Halilullah	: Hazreti İbrahim.
Halvet	: İbadet edilen yer. İssız yerde yalnız kalmak.
Hâr	: Diken.
Hasa	: Kerkük içinden geçen bir çay.
Hasbihal	: Görüşme, hoş beş.
Haşr	: Mahşer.
Hater	: Tehlike.
Havz-ı Kevser	: Cennet suyu.
Hazan	: Sonbahar.
Hazer kılmak	: Sakınmak.
Hebbe	: Tane.
Hezar	: Binlerce.
Hırpalamak	: İtip kalkarak dövmek, örselemek.
Hicran	: Ayrılık.
Hikmet	: Bilinmeyen, sırrına erilemeyen.
Hikmet-i irfan	: Bilinmeyen, sırrına erilemeyen bilgi.
Hub	: Seçkin, iyi insanlar.

Hulk	: Töre.
Humus	: Nohut ve tahinden yapılan bir meze.
Hurmatı	: Tuzhurmatu ilçesi.
Huşyâr	: Ayık, sarhoş olmayan.
Hüdavendi	: Sâhip, hükümdar.
Hükm-ü mizan	: Hüküm terazisi.
Hünkürmek	: Sesli ağlama.
Hüsn	: Yüz güzelliği, cemal.
İkbal-ı dünya	: Dünyadaki gelecek, yüksek makamlar.
İkrâr	: Söz vermek.
İktida etmek	: Tabi olmak.
İleallah	: Allah aşkına.
İncik	: Ağrı.
İnvan	: Adres, yerini belli etmek, kılavuz, simge, sembol.
İrfan	: Bilgi, kültür, anlama.
İşve	: Hoş tavır, kırıma, naz, cilve, eda.
İtap etmek	: Dert yanmak.
Kala	: Kerkük Kalesi.
Kalıt	: Miras.
Kâmil	: Olgun.
Kâni	: Pınar.
Kast-i can	: Cana kast etmek, cana kıymak.
Katar	: Sıra.
Katre	: Bir damla.
Kav	: Çakmak taşı ile ateş tutuşturulan çürümüş, kadifemsi ağaç.
Kaytan	: Pamuk veya ipekten ince ip. Güzelliği vasf etmek için kullanılmış.
Kevser	: Cennette bulunduğu inanılan kutsal ırmak.
Konca	: Gonca.
Köme	: Öbek, küme.
Laf-ı kezaf	: Dedikodu.
Lahza	: An, zaman.
Lâl-i leb	: Kırmızı dudak.
Lal-i mercan	: Kıymetli, değerli, inci.
Layle	: Ninni.

Leb	: Dudak.
Lehbe	: Ateş.
Leylet'ül mirac	: Miraç gecesi.
Maden-i dürr-ü yetim	: Pahalı maden.
Mahbus	: Hapis.
Mahfi	: Gizli, saklı.
Mahfil	: Toplantı yeri, camilerde parmaklıkla ayrılmış yüksek yer.
Mah-ı tab	: Ayın on dördü gibi, ışıklı ay.
Mahmur	: Süzgün, uyku sonrası oluşan sersemlik hali.
Mâlik	: Sahip.
Mansur	: Hallac-ı Mansur.
Maye	: Değerli, temel, esas.
Mecnun	: Meczup, delirmiş.
Mekr-i şeytan	: Şeytanın oyunu.
Melahat	: Güzellik.
Melâmet	: Kınama, azarlama, çıkışma.
Melek'ül Mevt	: Ölüm meleği, Azrail.
Melül	: Kaygılı, sıkıntılı, üzgün.
Menasık	: Din merasimleri.
Mercan	: Bir balık adı. Bu balığın iskeletinden yapılan kolye, küpe.
Merdâne	: Mert insanlar.
Meserret	: Mutluluk.
Mest	: Âşık, sarhoş.
Mestâne	: Sarhoş gibi, mest olmuş, kendinden geçmiş.
Mevc	: Deniz dalgası, dalga.
Mevt	: Ölüm.
Mey	: Şarap, içki.
Mıraz	: Dilek.
Mihman	: Misafir, konuk.
Mihnet	: Acı, sıkıntı, bela, dert.
Mihnet	: Acı, sıkıntı.
Mihrap	: Camilerde Kâbe yönünü belirten ve imamın namaza durduğu yer.
Mirvet	: Mürüvvet, amaç.
Misl-i hayat	: Hayat misali.
Mişko	: Erbil'in değerli ses sanatçılarından biri.

Mizan	: Terazi, tartı.
Muamma	: Esrarengiz, çözülemeyen, sır.
Muhib	: Seven.
Muraz	: Dilek.
Mübd-i sanat	: Güzel yaratılmış sevgili.
Müphem	: Esrarengiz, şüphe bırakan.
Müptela	: Belaya tuş olmuş, bağımlı.
Mürettep	: Düzenli, tertipli.
Mürşîd	: Yol gösterici.
Mürüvvet	: İnsanlık, yiğitlik, cömertlik, faydalı olmak, iyilik yapmak.
Müsemma	: Ad verilmiş, adlandırılmış. Dünya maddesinden el çekmek.
Müşgülgüşa	: Sorunları, müşkülleri çözen.
Na'le	: Terlik, papuç.
Naçar	: Çaresiz.
Nadan	: Bilgisiz, cahil, yabancı.
Nafile	: Boşa, faydasız.
Nâhalef	: Kötü evlat.
Nakkaş	: Nakış ustası, duvar ve tavanlara süsleme yapan usta.
Nakt	: Nakit, peşin.
Nale	: İnleme, inilti.
Nale, nala	: Acıdan bağırmak.
Nanca	: Ne kadar.
Nâr	: Ateş.
Nasih	: Öğüt, nasihat eden.
Naşı	: Nasıl.
Nay	: Üflemeli bir çalgı.
Neşaz	: Uygun olmayan, akordu bozuk, çatlak sesler.
Nezir	: Adak.
Nihan	: Gizli.
Nikap	: Yüzü örten şey, yüz örtüsü, peçe.
Nirân	: Büyük ateş.
Nişâne	: Hedef.
Nişter	: Bıçak, ameliyat bıçağı.
Nûş eylemek	: 1. Kendinden geçmek, sarhoş olmak. 2. Şifa olsun, yarasın.
Od	: Ateş.

Paçaldamak	: Bez örme aygıtı.
Paha	: Değer, değerli.
Pasvan	: Bekçi.
Penah	: Yardımcı.
Pesend	: İspat eylemek. Kendinden ölçü almak.
Peyman	: Eşkar, açıktan.
Pinhan	: Gizli, saklı, gizlenmiş.
Pîr	: Tarikat kurucusu.
Pîr-i mugan	: Dergâhın önde geleni, yol gösterici.
Rah	: Yol.
Rah-ı Hak	: Allah yolu.
Rah-ı Huda	: Allah yolu.
Rah-i erkân	: Erkan yolu, İslam'ın yolu anlamında.
Rana	: Güzel, hoş.
Rast	: Türk sanat musikisinde bir makam.
Refik	: Dost, arkadaş, eş.
Rehnema	: Kılavuz, yol gösteren.
Remz-i vefa	: Vefa sembolü.
Rendi	: Alçak kişi.
Resm-i musamma	: Dünya varı.
Revâ	: Yerinde, yakışır.
Revnak	: Yüzün parlaklığı.
Rızvan	: Cennetin kapıcısı.
Risalet: Peygamberlik, elçilik.	
Rükn-i erkân	: İslam'ın erkânları.
Rüsva	: Halkın diline düşmek, rezil olmak.
Saba	: Sabah rüzgârı.
Safha-i canan	: Cananı sayfalarken.
Sağalmak	: İyileşmek, şifa bulmak.
Sahi	: Cömert.
Sahra	: Kır, çöl.
Saki	: İçki sunan.
Salik olmak	: 1. Bir yola girmek. 2. Derviş olmak.
Savacak	: Yüksekten akan su.
Say	: Kâbe etrafında dönme, tavaf etme.

- Say-ı tavaf** : Kâbe etrafında tavaf etme.
- Sehba-yi muhabbet**: Muhabbet içkisi, sevgi içkisi.
- Sehergâh** : Seher vakti.
- Selemek** : Söylemek, konuşmak.
- Serap** : Çölde, uzaktan su ve yeşillik gibi görünen ışık, hayal.
- Sıdk u vefa** : Doğruluk ve vefa.
- Sona** : Ördek.
- Supha kadar** : Sabaha kadar.
- Şah-ı Merdan** : Hz. Ali.
- Şah-ı Mina** : Hz. Hüseyin.
- Şah-ı Necef** : Kutsal Necef şehri.
- Şahsuvar** : Ata binen yiğit.
- Şam** : Yemek, akşam yemeği.
- Şaş kalmak** : Şaşmak, şaşırmak, telaşlanmak.
- Şeb** : Gece.
- Şehla** : Güzel gözlü, şaşı bakışlı.
- Şek** : Kuşku.
- Şem** : Mum.
- Şem-i vech** : Parlak yüz.
- Şerm-u hayâ** : Utanmak.
- Şevkat** : Merhamet
- Şeyda** : Aşktan deli olan.
- Şivan** : Ağlamak, yas tutmak.
- Şum** : Kötü, uğursuz, kara haber.
- Ta'n eylemek** : Kınamak.
- Tab** : Tabiat, huy, yaratılış.
- Talan** : Yağmalama.
- Tambur** : Bir müzik çalgısı.
- Tamu** : Cehennem.
- Tapmak** : Bulmak, aramak.
- Tarumar** : Viran olmak, dağılmak, darmadağın.
- Te'be** : Hamile kadınlarda bebek kayıp etmek hastalığı.
- Tek** : Gibi, kimin.
- Telafer** : Musul'a bağlı bir Türkmen ilçe.
- Temenna** : Dilekler.

Tenvir	: Parlatmak.
Teşne	: Susamış, susuz olan.
Teze	: Kerkük'e bağlı Tazehurmatu kasabası.
Tezvir	: Kötülük amacıyla yapılan işler, sahte işler.
Tılsım	: Muamma, sır.
Tımâr	: Tedavi etme, bakım.
Tiğ	: Silah, kılıç.
Tiğ-i kaza	: Ok gibi.
Tisin	: Kerkük'te bir semt.
Tor	: 1.Ağ, tuzak. 2.Bir çeşit yaban güvercini.
Tur	: Kutsal bir dağ.
Tur-ı Sina	: Hz. Musa'nın Allah ile görüştüğü ve bayıldığı yer.
Tuş olmak	: Rastlamak.
Tuzanah	: Tuzak.
Uyak	: Uyanık, uykusuz.
Uyatmak	: Uyandırmak.
Üdeba	: Şairler, yazarlar, edipler.
Vakien	: Düz doğru.
Varlı	: Zengin, varlıklı.
Vasf-ı cemal	: Yüz güzelliğinin özellikleri.
Vay	: Peş, arka.
Velvele	: Gereksiz telaş, gürültü ve heyecan.
Vîran	: Harap, yıkık.
Visal	: Kavuşmak, birleşmek.
Vuslat	: Kavuşmak.
Yâd	: Hatırlamak, anmak.
Yad	: Yabancı, düşman.
Yaltanmak	: Dalkavukluk etmek, Sözüünü geçirmek.
Yayan	: Güden, çobanlık eden.
Yaygı	: Kilim, halı.
Yekin	: İman etmek.
Yez	: Değersiz ucuz maden.
Yüngül	: Kolay, ağırlığı az olan, hafif.
Zad	: Yemek, gıda, yiyecek.
Zaferan	: Yemeklerde kullanılan bitki. Falcılar muska yazarken kullanırlar.

Zağ	: Bir tür siyah kuş.
Zahid	: İbadet eden.
Zail	: Devam etmeyen, yok olan.
Zâr	: Uykusuz.
Zeval	: Yok olmak.
Zillet	: Rezalet, aşağılık içerisinde yaşamak.
Zinhar	: 1. Asla. 2. Dünyayı dar etmek. 3. Kötü, harap, viran olmak.
Zirzeber	: Altüst, dağınık.
Ziyat	: Artırmak, fazla.
Zulmat	: Koyu karanlık.
Züht etmek	: İbadet etmek.
Zülal	: Temiz su.
Zülf	: Şakaklardan sarkan saç, sevgilinin saçları.
Zülf-i perişan	: Sevgilinin saçlarının darma dağınık oluşu.

EKLER

EK 1. Güneş Kuşları Kitabının Orijinal Metni

گونه ش قوشلاری
شعر دفتریمده ن سیچمه لر

حسن کوثر

کرکوک

۱۴۳۳ هـ - ۲۰۱۶ م

درينده ن سوزلر

گریده بیراقتیغیمیز بیرمینجی یوز ییلدا عراق، آن زور سورہ جینی یاشامیشدیر، ایستر سیاسی گونده مده ن ایسته رسه ده باش گوسته ره ن صواشالاردان و أعقابینده کی کریزلر عراقین ایکنومی قالقینماسنی اتکیلہ دیغی قدر، کولتوره ل گلیشمه سینی ده اولومسوز یونده اتکیلہ مش اولدو.

ره ژیمین صورومسوزلوغو و طائفه جی ابطالجا ایغولادیغی بولوتیکا، ایسته ر ایسته مز عراقلی و طنداشلارا و نوزه لیکله ده تورکمنلره همن همن یانصیمیشدیر... سوز قونوسو اولان بو هر جائی دوروم، کولتوره ل و سوسیال حیاتادا دامغاسینی وورموشتور و بویجه انسانلاری بسکولوژیک آچیدان درینده ن اتکیلہ میشدیر.

ادبیاتچیلار بو دنگه سیز سورہ چ ایچه ریسینده طولومون بیر پارچاسی اولاراق عینی صیقینتی پایلاشمیشلاردی...

بو یوزده ن ادبی اثرلری شکلیسز و بولوندان صاپمیش گورونور، آچیقا صونوملاریندان قاجی ویرمه لری کوزه چارپار کی او دونه م ایچین غایت نورمال صایبلا بیلیر، نده نیله ادبیاتچی و یازارلاریمیز دولایی و سوزجوک او یونلاری یاپاراق یازیلارینی کاغیدلارا دوکوشلردیر.

بو یوزده ن اللرینیزین آراسیندا بولونان شو ناجیزانه اثریمده ده عینی قونولاری گورمک ممکن... آنجاق پسکولوژیک و پاصتیریجی بولوتیکالارا رغماً ادبیاتچیلارین سه سی قیصیلما دی.

جلادلارین قیرپاچلارینا میدان او قشایراق میلی گوروشلرینی شعرلرینه یانصیتماقدان گری قالمیشلاردیر.

ایجلرینی یانصیتان تورکمن ادبیاتچیلاری شعرلرینده گرچکچی قونولاری اله آلاق صایدام بیر شکلده دهرین چیلہ سینی و گونلرین آجی اولایلارینی لعنتلیاراق یوللارینا دوام ایتمیشلردیر. زمانا قارشی دیره نه ن تورکمن آدینلاری ده وریمجی یازیلارینا تاریخی صارصیتیمیشلاردیر.

بویجه بو شعر اثریمده او زمانکی ره ژیمه قارشی دیره نیش و عصیان دولو گوروش و فکرلریم یر آلماقدادیر.

هر دونه مده آراشتیرما یایماق ایسته یه ن آراشتیرماجیلارین او دونه مده طولومون یاشادیغینی بو یازیلاردان ایجه چبقارما شانصینی آله ایدہ بیلیرلر.

دونیا یا گلیر گلیمه ز بنده ده شعر طوطونلوغو واردی... گیت گیده ده بو طوطونلوق آرتدی ایچ نوزله میمی و دویغولاریمی شعرسه ل یازیلارلا قلمه آلمایا چالیشدیم.

بو ده نه مه لریم صیراسیندا، زور باصقیلارین آلتیندا غزللریمی چیزدیم، قارالادیم، دویغوسال یازیلاریم و وجدانیمی یانصیتان یازیلاریمدا توم هجا نولچولرینده ده نه مه لریم اولموشتو.

بو اوافق چالیشمادا اوماریم بیر تورلو باشاریلی اولموشتوم.

تقدیر ده گرلی او قویوجولاریمیزیندر.

صایغیلاریملا.

حسن کوثر

کرکوک / 1433 هـ - 2012 م

ملمع مناجات

جمالين گيزليدير ألبت ، لغاية من العين
فقط سن قليمي گورسن، تجذ ضاء بنورين

سنى گورمك أكر امكان ، وهذا ما نفى الايمان
ببراق قالسين بشر حيران، ويبقى الحجب في البين

قاپيندا بير گيداييم بن ، دعائي دائماً (أمن) ١
بنى اوردان أكر سورسن، إندأ أكوئ بنارين

گوناهيمدان چيقار أفغان، مناجاتي لك الرحمان
اونا جنت گبی زيندان ، لمن فاة (بلاءين) ٢

سندھ ن غيرى يوق بير پناه ، صل من شك في الإله
عزيزيم يوز اولور سيلاه ، وتحرّم من وصالين

هر علته سندھ ن دوا ، القلب يهواك الهوى
عشقينده اولدويسه م روا، لكي أسقى شرابين

حسن بير عشق نياز ايله ، كعشق قيس لليلي
بونو ديلده هر آن سويلسه ، فلم أعبد إلهين

قومرو

بتر بونجا فغان قومرو
 دنيا يالان، يالان قومرو
 يوكله دردين درديم اوزره
 بيز جان ايله جانان قومرو

عرشه چيقار هايي هويون
 كيملر چالمش ده نين صويون
 كندين گوزه ل ، تمير خويون
 وارمي سنا دوشمان قومرو

كيمين نولمش ياسدا باشين؟
 سيللر گبي آقار ياشين
 گونلونده كي قور آتشرين
 چيقسا يانار جهان قومرو

بين بلایا اولدوق دوچار
 خيال گبي حیات گيچر
 سنده نچار بنده نچار
 عمره دشמוש تالان قومرو

گل باش باشا بير چاتاليم
 دردی حسرتيه قاتاليم
 نيني سويله بير ياتالم
 ترسه دونر دوران قومرو

گوکده طورنا قتر گيچر
 بوگون دونده ن بتر گيچر
 حیات بويله بيتر گيچر
 وارمي عبرت آلان قومرو

صيرتینداكى آغیر یوکتو
قارا بولوط افقه چوکتو
یاپراغیمیز بیردن توکتو
بیر گول گبی صولان قومرو

یووان دالدا یله باغلی
دره لرده سیله باغلی
سن گونولده ن ایله باغلی
تمیزلیگه عنوان قومرو

گیزلی بیر سر یاشاییشین
گوکسه وورما یادین طاشین
سیاه بوینون قومرال باشین
بو سر قالدی پنهان قومرو

قومرو یاورون قانات چالار
اوزگون اوزگون، اوچار دالار
صو، صو دیه ر جان پارچالار
گل بو حاله دایمان قومرو

یارالیسین اوچویورسون
یامانلاردان قاچیبورسون
اسکی یارام آچیبورسون
گونول صیزار آل قان قومرو

صویون کسن آل قیرلسین
حیات بو یو پک یورولسون
حقین دیوانی قورولسون
گلن سین عدل میزان قومرو

باغیرماقداڭ بیهوش اولدون
چوللر گزه ن درویش اولدون
یوواسی یوق بردوش اولدون
بیر موم گییی یانان قومرو

یادین گونو زنهار اولسون
اونا حیات پک دار اولسون
ایلیم بوتون گولزار اولسون
ایشته او آن سیران قومرو

حیاتیمیز بوم بوش یره
هم طالحسیز هم بخت قارا
بو یول بیلمم گیده ر نیره
یوکو غم، درد، کروه ن قومرو

یاد آلیفی دال اولایدی
قارا رنگر آل اولایدی
او ده م جاندا حال اولایدی
حسن یازا دستان قومرو

سيونجيمه

- مينجيك قيزيم سيونجيمي ۱۹۷۲/۱۰/۶ تاريخينده ابدى قايب ايدرکن گوزوموم قان ياشيلا شو
آغيتى يازديم -

لايله سيونجيم لايله ، لايله قارا طوپراقتا
آدين بير هيچقيريقلا ، بوغولويور دوداقتا
باغچه ميزدا اوزونتو ، بير بوشلوق دال بوداقتا
اوتن بلبل سن ايدين اوچتون بوش قالدی يرين
جيگریم پارچالانير يارام دريندى درين

قيريلايدي او قلم بوزولايدي بو يازى
سونوردو نشنه ميزى بوزدو نغمه يى سازى
گيتدى عمروم بهارى گيتدى پارلاق آيازي
قارا يازميش يازيمي بير پارچا باشدان باشا
حياتيمدان اوسانديم چاپارکن يالچين طاشا

صانماميشديم بو فلک سنى بندن آلاچاق
بير اوميدسيز آيريليق آراميزا صالاجاق
بيرده سنى گورمه يه گوزوم حسرت قالاچاق
هر درده دوزه بيلسه م سنسيز ناصل ياشييم
بير گونولده بين دردى بيلمه م نيجه طاشييم

کوسکونمو گيتدين ياوروم يوقسا بيزده ن اوساندين
صالينجاغين بوش قويوب قارا يره دايندين
بير طاشمی صاندين بيزی يوقسا بيلمه م نه صاندين
ياورو آنا باباسين بويله قويوب گيده رمى
ناصيل بير جان جانانين باغرينى قان ايده رمى

بېلم

ايشته حيات ازلده ن بو
 گلن سويلر طادين بېليم
 چوقلار ايرمز مرادينا
 نده ن آغلارسين بېلم

سرين گيزله يادا ديمه
 اونون بونون غمين يمه
 هر ياندا درد كومه كومه
 نده ن آغلارسين بېلم

نه ظالمدير بو آغيارين
 گوکه يوکسلتميش آه ، زارين
 بوگون بيتر گلير يـارين
 نده ن آغلارسين بېلم

گوچنلرچين ياشمي دوكتون
 بنزين صولموش بويله چوكتون
 اسكى يارام بيرده سوكتون
 نده ن آغلارسين بېلم

كىملر ايچين بو اوزله ملر
 گوزونده كى صيچاق نملر
 گيچه ن گيبي گلن دملر
 نده ن آغلارسين بېلم

ياورولارين كوسكون گوچموش
 يوقسا باشقا باغا اوچموش
 بو بولدان قاچ كروان گيچميش
 نده ن آغلارسين بېلم

گول چه وره سين ديكان صارار
 گيچه گوندوز باغرين يارار
 كيم مسكينين حالين صورار
 نده ن آغلارسين بلبلـم

آغير يوكلر آلدن بيله
 آماچلارين گيتدي يله
 بکله بهار گلسين ايله
 نده ن آغلارسين بلبلـم

درين يارالار باغيسين
 يانان فيتيلر ياغيسين
 قارا گونلر اورتاغيسين
 نده ن آغلارسين بلبلـم

(حسن) ده بين يارا آچدين
 ئوتوشونله كدر صـاچدين
 نه بير صوستون نه ده قاچدين
 نده ن آغلارسين بلبلـم

ویرانه باغ

بیرگون بیر باغا اوغرادیم
 گولده ن دیکاندان دیواری
 آجی طاتلیدان سیچلمز
 بوزولموش گول بلبل باری

گول چیچگی قیرمیزی آق
 دورماز بیچر اونو اوراق
 به للی دگیل کیمیندر باغ
 صولموش فیدان گولعوزاری

باغا گیره ن صیرا بکلر
 جفا اوزره جفا اکلر
 سراب اولور هپ املر
 ساختا چارشیشی بازاری

قونوقلاری چشیت چشیت
 هیچقیریقلا گولوش ایشیت
 هر آدیما حاولار بیش ایت
 خیرپالارلار دوست، اغیاری

صویو صهبا ایله آل قان
 نه جان مستدیر نه ده جانان
 ایچه ن ایچمیه ن پریشان
 هرکس آغلار زاری زاری

بلبلری تورلو رنکتی
 هر بیری بیر دردله ده نکتی
 وار صالاقدیر وار ده بنکتی
 دوام ایتمز یوقو واری

ایچینده گول بش پارایا
 بیراقیرلار طوز یارایا
 هپ باطار بیر گون قارایا
 بیر حال اوزره یوق قراری

آجیسیندان اوصانان یوق
 هرکس اوبور بیر قانان یوق
 گوچمک ده مین هیچ صانان یوق
 ویران بیر گون بو گولزاری

گولده ندی باغین دیبه گی
 دورماز دوگر قولو، به گی
 قان چاناغی گوز ببه گی
 پریشاندير طوتقون یاری

باغا کیملر گیردی چیقدی
 کیمی پيشمان کیمی بیقدی
 گولو بابلو یر صیقدی
 بیلدینمی سن بو دیاری

ایلیم وار

بنیم یوردوم اویغارلیقلار بولگه سی
 یوکسکلره طیرمانمایا اَلیم وار
 باشیم اوزره اولیالار گولگه سی
 شاهی نجف ، شاه کربلا بیلیم وار

بولوطلارا طوقات آتان داغلاردان
 جنتلره اودول ویره ن باغلاردان
 یوق خستلر دها متین صاغلاردان
 اصلانلارین ببه گینده ایلیم وار

کناریالار نوتوشونون اوزه لی
 فضولیلر ، نسیمیلر غزلی
 دیمیوروم بوتون دیلین گوزه لی
 أما ده رم ئوگونمه یه دیلیم وار

بیر اَلمده آی بیلدیزلار آغارسا
 بیر اَلمده اَگر کونش دوغارسا
 چلیک پنجه م قار ائلیقلار بوغارسا
 باریشمایا ده مت ده مت گولوم وار

اولومسوزلوك ایچین اولوب یاشاریم
 مرد دوشمانا سیوگی گوده ر قوشاریم
 أما اونور میدانیندا آشاریم
 آشارکنده داغ ده ویره ن سیلیم وار

دده م دیمیش غیرت هر آن یولداشین
 اوجاغیندا سونمویه جک آتشین
 یوکسل یوکسل گوک قبه یه چال باشین
 اولکرلره آیاق باصان یولوم وار

اوميد

خوليا بحرینده گونول ، گاه دوشر گاه سورونور
 اوزله ملر چو غالدیقجا ، ایچمده گولوك دوغار
 ظلماتلار ایشیقلا را ، چولغالانیب بورونور
 پمبه رنك اییمسرلیك ، سیاه رنكلری بوغار

کیچمیشین طاسالاری ، شیمدی موطلو آنیلیر
 ماضیدکی هیچقیریق، بوگون بیر گولوش طاشیر
 شفقتین قان تک یوزو ، دغوشا یول سانیلیر
 هر عاشقده بیر خیال اومید گولونو آشیر

داوودون نه ی یانقیسی ، روزگار لارین سسینده
 آچلسین پنجره لر ، آچلسین دا ، قاپیلار
 بلیرسینز بیر صارصینتی ، قافالاردا أسینده
 گله جکدیر بیر معمار ، یوکسله جک یاپیلار

گیجه لر گبه لنسه ، مایاسی سوتلو قاندر
 بیه گی بسله نه جک ، گوندوزون بشیگینده
 چلیکده ن متین جانی ، یوز بینلره بیر جاندیر
 موزه لرین قالیتی اوینده ، نه شیگینده

چیلہ لی شعریم

کروانیم دوراقلادی بیر حزن قوناغیندا
 بوز توتویور هر صولوق گنج قیزین یاناغیندا
 گولگه لر بولوط صیزار خانچینین چاناغیندا
 آلاجا بیر قرانلیق گونوله صوقولویور
 بیر کدر قیریشیغی یوزلرده اوقونویور

دول قالان باغ آغاچلار صولو سپکه ن بکلییور
 فرطینالار صون دالی قیریپ اوزاق تکلییور
 صارصینتیلی قورقویو باش خیالا اکللییور
 گوزلرده اویقو ایزی باقیشلاردا دومانلی
 قهقه هله هیچقیریق گولومسه مه گومانلی

باغلانمیشیز غربته زنجیرلنه ن داغ گیبی
 موسملر قیش دوغویور بو چاغدا او چاغ گیبی
 کیمی دونمز یولجوویا یول یانییور یاغ گیبی
 زمانین بیر فیرچاسی سیلر یاری ، دیاری
 گونول صیقان قیش ایدر چیچه کلی بیر بهاری

روزگارلارین صاچینا آللریم طاقیلایدی
 شعریمده کی چیله لر چاغلییب آقیلایدی
 اوزله ملر قیزغینیندا اوجاقلار یاقیلایدی
 یاش قوم گیبی دالایدیم ده نیزلرین سه سینه
 کوپوکلو دالغالارین اوفکه لی نفسینه

بیز گونه ش قوشلاریز

بیز تورکمن تورک قایناغی وارلیغیمیز ئونجه سیز
گونشه موژده ویره ن گوکه یوکسلن قوشلار
گوندوزوموز بیر گرچک دنیاامیزدا گیجه سیز
بیزه الهام قایناغی اویقوموزداکی دوشلر
یوجه لمک بیزده ن باشلار

یوجه داغلاردان یوجه دنیزلرده نده درین
آتشلرده نده صیجاق أسن روزکاردان سرین
بولار سین سوزلوگومده هر مرد یگیدین یرین
بیزی طاشیر گوز ببه ک یا گونوللر یا باشلار
گوزه لده چاتما قاشلار

بیر آغاچ بوداغیم کولکری قان ایچینده
باقما یاپراق صارارمیش گول آچمیش جان ایچینده
سنده صاریل بده نه یانساندا یان ایچینده
آلتینی پارلاق ایدر یزی یاقان آتشلر
آلتینا ده گن طاشلار

گوریانقیلی سه سیم وار بنی سانما صاغیریم
دگرده الماز گیبی ترازیده آغیریم
بنیم صبریم آشیری بکلمه هیچ باغیریم
هایقیریمدان صاقینیر قیز غین قیز غین صاواشلار
هوشه گلی بیهوشلار

سرت چلیکده ن گوچلویوم داغان متین تملیم
بن اوزگورله ایکیزیم طاش آلتیندان چک الیم
اویغارلیقلار یاراتان گل موزه لر گزه لیم
قالیتیمیز صاییسیز یاشاملار بویو ایشلر
نه یوز نه اون نه بیشلر

حق ده رکن پارماغیمیز دیکریز آل گوزونه
 کسینتیلی قسانیتلار کولتورلو ایل گوزونه
 شاهلانیرکن باصاریز بیز آیاق سیل گوزونه
 طوتماپاجاق بولوموز دره ، تبه ، یوقوشلار
 صیجاق یاز قارا قیشلار

آتلاریمیز کیشنه ردی ارلرین میدانیندا
 قنبلر یاقان قورقوموز توم جهانین جانیندا
 قیلچلرین اوجونده اونورون وجدانیندا
 گولگه میزده دینله نیر ، یوواسیزلار ، بردوشلار
 گوزده قالماز قان یاشلار

نه گوجلوقهرمانلار یالتانیردی بیزلره
 بیز تاریخین قیوانجی شان ویرمیشیز ایزلره
 قیولجیمیم یاقاردی دگسه یدی ده نیزلره
 صایغی صوناردی بیزه آلا گوزده باقیشلار
 قلبده ن قوپان آقیشلار

بودور بنیم کیملیگیم گونش قوشو صوی آدیم
 جهانی آیدینلاتان آلتین باشاقدیر زادیم
 آیلا بیلدیز دوغارکن یاتانلاری اویادیم
 دیسین بو بن ، بو دده م ، یوق آیقار ، سرخوشلار
 حق چاغیران درویشلر
 قانات چیرپار باریشلار
 دستان بینده ن باشلار

آيقير يارلار

بنيم گيچر گونلـريم ، ايستر يار اول يا اغيار
موظلولوق غم صيزار سا يوز دونده رير ياردان يار

ايستر نه ت يي يا آريا ، سانجيدا فرق ايديلمز
قارين دگيرمن گيبي ، نه طارتيبور كي بيلمز

قوشانلاردان ياتانلار ، بير خان يولون دوگرلر
بورنو گوکه ده گنلر ، طوپراغا باش اگرلر

ايپكلره بورونموش بير جان ياشار سا نازدان
چيپلاغا قوربان اولسون اوگونورسه چوق ، آزدان

اكتور رولون بيتيرسه، صحنه ده قالماق اولماز
اينيب بينه ن بين بيندير ، نه حكمت صحنه دولماز

سياه گوزله يشيل گوز گوروركن عيني رنكلر
صورار سين اوصولدان صور ، آيماز بونو ده بنكلر

ساقى شراب گتيرسه، ايشته ايچمك گره كدير
گولگه يرينده قالير ، اوندان گيچمك گره كدير

گوزە ل ديليم

حجله بوخاو بوخاووم
 بو چاقماغيم بو قاووم
 داغى طاشى دولانديم
 بىر حيران اولدى اووم

اووم داغلار مارالى
 گونده ن گونه صارالى
 ملول ملول آغلييور
 ياراليدير يارالى

يارالى گزه ن ياريم
 غم درده دوزه ن ياريم
 بو ايلده بايرام اولسون
 سنده بىر بزه ن ياريم

ياريم ياريم بادالار
 درتده ن چيقار صادالار
 سيوداسى باشدان آشان
 يا چول گزه ر يا دالار

دالار غم درياهيـنا
 بيل باغلار آلهينيـا
 بن مسكين اودا مسكين
 آه چكريم آهيـنا

آهيم اريدير قـارى
 تا بولونجا يار يـارى
 بىر باغ ديوار سيز اولسا
 آلره قسمت بـارى

بىارى اون ايكي آيدى
 سانكى آقان بىر چاپدى
 آوجى كىندىنى ووردو
 بونه بيله ك نه يايدي

بيله كلر سرت بيله كلر
 شان اوستونه شان اكلر
 گول گيبي آچبويرسين
 گونولده كى ديله گلر

ديله كلر گرچك اولسون
 چيچك آچيب خار صولسون
 بوشالت اوزله م باداسين
 ايچنسه سيوگى دولسون

سيوگى قانات آچاركن
 بول بول نشئه ساچاركن
 ترازيلر اگيلير
 ظالم حقده ن قاچاركن

ترازينين ميليئه
 قوربانام يار ديلينه
 اوگون اولسون قاوشسون
 سيوگىلى سيوگيلينه

يار دىلى اوزه ل ديلم
 اوقورو غزل ديلم
 اولو تانرى قوروسون
 سنى آى گوزه ل ديلم

یول بیزیم

افکارلانما قان قارده شیم یلله
تارلا بیزیم پینار بیزیم سیل بیزیم
قارتال گیبی قانات آجدیق ایلله
سرای بیزیم کروان بیزیم یول بیزیم

افکارلانما دنیا دوراق دوراقدی
خان سلطانلار گیچدی تاختین بیراقدی
حق یولوندا ئولمک بیزده مراقدی
غیرت بیزیم قیلیچ بیزیم قول بیزیم

یل آسرکن بولوط ایلده دولانیر
صولار آقار آنجاق بیرآز بولانیر
یشیل گوزلر جوشار یاناق صولانیر
روزگار بیزیم صبا بیزیم یل بیزیم

شکر دیلیم قیلاووزدور بابلله
بینلرجه جان قوربان گیتدی بو دیله
باخچه میزدا آینا اولور گول گوله
باخچه بیزیم آینا بیزیم گول بیزیم

آی بیلدیزا طاقیلیبیر گوزوموز
دالغالانیر چیچکله نیر یوزوموز
دوگون اولسون شارقیلانسن سوزوموز
پارماق بیزیم جومبوش بیزیم تیل بیزیم

شاهی نجف شاه کربلا بیلیمیز
عراق یوردوم تورکمن ایلی ایلیمیز
خزر بایققال قیزیل ایرماق گولوموز
تاریخ بیزیم اولکو بیزیم ایل بیزیم

يارينا سلام

ياشام شن اُسْن ايله ، گيچرسه طاتلى گيچر
 اوزونتولر بورونور طاسالار موطلو گيچر
 كيىمى ياييا يول آلير ، كيىمى ده اتلى گيچر
 بو اينجه اوزون يولدا سيوگى دولدور گونلونه
 قافا طوت آزغينلارا بير موم اول سيوگيلينه

أده مندیل صاللايان ، يارينا بين بين اولسون
 يولداشينا يان باقان خائن گوزه قوم دولسون
 قان گولونده بيته ن دال بيراقما أده صولسون
 آجيلرسا گوره رسين گوللر آچميش ايچيمده
 آلتين باشاقلار رنگى كونش دوغار صوچومدا

اوچ شيه بن باغلييم ، تانرى، مللت، طوپراغا
 اوچ شيه باش اگريم ، آنه ، بابا ، بايراغا
 اوچ شيه بن قوشاريم، باريش، ياريم، چيراغا
 ياتاركن هر دوشومده زيتين داللىرى بيتر
 ده نيزلرى طالخ ايده ن آجيلار قلبده ن بيتر

مللتيمين وارليغين توم جهـانا صاتماريم
 بلبلم صوسمه يه جك ، باغا باصوان ياتماريم
 گوزه ليم شارقى سيزان سازيم أده ن آتماريم
 انسانليغين ماتمى طاپينيرسام ديله گه
 سفالته او عمر باش اگرسم فلگه

اونورون سوتو ايله دوداغيميز سوسله نميش
 اويغارليق بيشيگينده تاريخيميز بسله نميش
 نينيلرين ايچينده آنه م غيرت سسله نميش
 خولبالاريمدا بيله گووه رجين قانات چالار
 جان صيقان دالغالاريم ئوتوشويله پارچالار

بیزی بیر ده مت باغلا، بن، سن چیقسین آرادان
 قایناغیمیز بیر صودان ، یارادان بیر یارادان
 آیدینلیغین دوغوشون یاراتالیم قارادان
 بوجهانا صیغمایان اومیدی صیق گوزونه
 سانا قوجاق آچانین بیر بوسا آت یوزونه

قانیمیز قان رنگیدیر ، نه سیاهدیر نه صاری
 گونلوموز گوک سمادیر، آی ییلدیز اونون یاری
 قوجاغیمیز آچارکن صارار بوتون دیاری
 بیر یورووش شارقیسی یانقیلانیر دلیمده
 کونلومون چیرپینتیسی طوقالاشان آلیمده

بیز حسین عسکر بیز شاهیمیز شاه مردان
 کربلادا قانیمیز پینار جوشار یر یرده ن
 آدیمیز تورکمن بیزیم اوغوز آدلی بیر آرده ن
 بو یوردون هر قاریشی بیر شهیدیم طاشیبور
 بینلرجه قایتیمیز حالا بوردا یاشیبور

صور

وارليغىما قوشقو وارسا
 وار كوكومو طوپراقدان صور
 باشين قارا دومان صارسا
 صباحى شفقدن صور

آتلى گووه ی صاواشلاردا
 فرطينالار ياواشلاردا
 گزه ن دالغا سرت باشلاردا
 گيجه لریم اويماقتان صور

گونش لرین اولکسه سينده
 سيوگيلرین بولگه سينده
 موزه لرین گولگه سينده
 سانيم پارلاق ياپراققان صور

شارقىلاردا شن آواز لار
 بيزه قارده ش چوقلار آزلار
 رنكلريميز گوك بيياضلار
 نده ن بونو مراقدان صور

سرین روزگار صيجاقلاردا
 سونمه ز آتش اوجاقلاردا
 آيلا بيلديز قوجاقلاردا
 يوكسك أسن بايرماقتان صور

خزان

نده ن صوسموش اوتن بلبل ، سه سی باغدا نهان اولموش
یوقسا گوچموش بهار دان گول، بوتون موسم خزان اولموش

آچان گوللر صولغون آچار ، کله بکلر باغدان قاچار
بلبل نچار قونجا نچار ، حسبالحالار فغان اولموش

روزگار لارین هواسی بو، بین بیر دردین ده واسی بو
بیزه حقین رواسی بو، قورد سوروموز یایان اولموش

صورما خسته نده ن اینلر، یاسدان بتر شن دوگونلر
عمر بویو قارا گونلر ، افقیم سراب دومان اولموش

قومروم اوچار دالدان دالا ، آماجی بیر مراد آلا
فلک قانندی زهری بالا، نشاز سسلر میان اولموش

ده مت ده مت گول آرادا ، قانلی خنچر وار یارادا
زاغ گیبی قالدیق قارادا، جانانیندان جان یان اولموش

أل آلینده باغچه م باریم ، گوز بیسه گیم گونول واریم
گیتندی سیودا گیتندی یاریم، عشقی جانیمدا جان اولموش

صاغ عاشقین گوزده نمی ، نوح یاشامی هر بیر ده می
دیزی دیزی گیجه ن غمی، صانما تومو عیان اولموش

یتر حسن فریاد یتر ، گونولده درد ، دردی ایتر
آجی طاتلی حیات بیتر، گوره رسین هپ ویران اولموش

بیلیر

طوقوشلار آجیسین ، بیلیمك ایسترسن
دنیا نین یولونو ، دوگه نلر بیلیر
گوزونده ن دومانى،سیلمك ایسترسن
حقیقت سرینی گوره نلر بیلیر

آدانا آدانا یاشاملار گیچر
کور قدر ترزیمیز فستانلار بیچر
آچاقلار سفالت مرد گوچلوك سیچر
صونوچ سرایینا وار انلار بیلیر

خولیلار گر جکده ن چوق چوق گنیشدیر
هر شیم سونمه یه موم تک اینیشدیر
جانلیلاردا اولو بیلیمه م نه ایشدیر
قاپالی بو سری آره نلر بیلیر

یوکون آغیردیر اما چوق باها
بیلین باغلادین بویوک بیر شاها
نده ن قورقون وار بیلیمه ریم داها
خلعت قیمتین گییه نلر بیلیر

بیر عمر دستانین افسانه صانما
بو قیصا صحبتین اوچ پایین آنما
قالانی موطلودور ده رسلر قانما
سوزون ایچ یوزون بیله نلر بیلیر

ياشام فلسفه م

آييق اول صاقين هر ده م اورماندا ياشيوركن
 اُده ماشا گره كير سن آتش طاشيوركن
 حاويلان ايتنه بوش وير يوللاري آشيوركن
 بش گونلوك ياشام ايچين چكمه نامرد نازيني
 ايسته اولو تانريدان آرامما چوق ، آزيني

يوزون اوغور آيناسي گونلونو دوک ديلينه
 صيرت چيوير حايدوتلارا چيچكله ن سيوگيلينه
 ئوزله يوجه بيلديزي تان دوغمدان ايلينه
 آغزينا شارقيلانان هيچقيريق گولوش اولسون
 سانجيلانان قارنينا گوجلو تسلي دولسون

بولولارا قافا طوت اوپمه اُللر ، اُته كلر
 يولونو كسرسه ده كسكين صيريق كوپكلر
 بوشالتما ايچينده كين سوز انلاماز اُشه كلر
 ديز بوكمه هر قدره حقين اونونده اُگيل
 جهاندا هر آبيده چوغون قهرمان ده گيل

ايچكله شميش يوموشاق نسنه يي يايغي صانما
 گيچميش قايغي ده ملرين شن دملرينده انما
 بير داملاقان كوروركن سينيرلانيب چوق يانما
 كوكسون كيليتلي صانديق ده پو اولسون سرينه
 صالي ويرسن او ده وه سن گيره رسين يرينه

بير يولا باش سالمادان صينا سيچ آرقاداشين
 قومشولوغو گوزه آل آزارلما دينچ باشين
 ياقيندان طاش باش قيرار ينه صاقين آل طاشين
 قوشقولو چاتلاقلارا اوزاتما پارماغيني
 آديملارين آتاركن گوزه ت آجي آغيني

بیرمی دورت اوجاق

بیر زمان جانسیز توویدو بلیلم
 بیر زمان صولوق فیدانلاردا گولوم
 بیر زمان سانکی کفنده یدی دیلیم
 ئوزلوپوردو بیر گونش گولگه سینی
 سرین ایتسین اولکه مین بولگه سینی

بیر پینار جوشدی او ده م آقدی صویو
 آل چاناق نوش ایت صودان دنیا بویو
 ملتیم مرد ملتیم ئوزدور خویو
 باغچه نین گوللری رنک رنک آچیلیر
 بیر ده مت باغلانسا اوجان صاچیلیر

دول قالان هر گیجه نین گوندوزو وار
 بیر بهار اولماق ایچین یوز گوزو وار
 فرلره گوز گره نین آق یوزو وار
 موملری یاقدی اوجاق یازدی أمل
 دیلیمین وارلیغینا اولدو تمل

اوجوویر گوک بوزونه سیوکی یی صاچ
 دوستونا صایغی ایله آچ قوجاق آچ
 موظلولوق آجدی قنات قلبده آماچ
 دویغولار قیزغین اولوب سیودا دولو
 نشئه لر باشدان آشیب دوگدو یولو

اولیا محفلی ، جنت وطنیم
 قوروماقچین اونا قالقان بدنیم
 قانیتیم وار ، بو ده گیرمن بو ده نیم
 تانریدان باشقایا باش اگمه میشیز
 دوستا یار مرد یادا بیز ده گمه میشیز

گوزلوپوروم

زمانین الگینده چوروك عمروم آله نیر
 آله ندیکچه توز گیبی آیاقلارا صاورولور
 بدخلیق موزه سینده دردلریم سرگیله نیر
 کوسومده چیر پینتیلار تونچ آله وله قاورولور

قلبیمده بیر فرطینا یانقیسی بیر تیجی قوش
 هوپلاماسی بنزیور شوخ قادین ممه سینه
 دالغالاریم قوشارکن بالچین طاشلارلا یوقوش
 صیغینمیش شن گونلریم بیر اوکسوز نفه سینه

گیجر دییه بوصیتمه بیللار دیر نوزلوپوروم
 آلامدیم بیر علاچی کیتمدیم یارمی قالدی
 سراب پرده سین آشان حکیمی گوزلوپوروم
 نه عمر صونا یه تدی نه گونول مراد آلدی

گوکلره آل آچارکن شیمشکلر قیمیلدانیر
 یاقاریشیم صوچ گیبی سانکی کفر پارچاسی
 آیاقلاریم یوللارا چوق زمانلار آلدانیر
 شنلیکی دوگونلریم بیر یوقسول جنازه سی

اولکه م

دگرده اینجی کوله ، اولکه مین چیم طاشینا
 طاقاریم بین دونومون، صاچیمین بیر تیلینه
 باغلیدیر هر آقشامی ، بیر صباحین باشینا
 دجله نه‌ری قول آچار ، چاینین قیش سیلینه

دنیا‌نین چیراغینا ، فر طاقان یاغ یریدیر
 دارماداغین قالیتی ، گور نیچه چاغ یریدیر
 پرسیله جنتی ، قاپصایان باغ یریدیر
 شعر اوقور داستان صونار یوز عاشق بیر گولونه

ایچیمیز تیتره مده ن سبیل اولموش قانیمیز
 بیر یاندا بابا گورگور قالادیر بیر یانیمیز
 گریله ن یوللارینی گوکه باغلار جانیمیز
 یوکسلیر آدلاریمیز اولیا محفلینه

گوکسوموز گونلو گیبی آچمیشیز هر آجله
 بیزی قهر ایتمیه جک ملک الموت دا بیله
 باش اگیب صون بوسامیز اولاجاقدیر بو دیله
 گوکه کی بیرتیجی قوش باغلیدیر نوز دیلینه

باشیمیز چیلغین ایده ر اونون ایشکنجه لری
 گومولورسه نه تینه قوردلارین پنجه لری
 کنج قوشار یاشلی قوشار بیر آداق تک ایلری
 فدا ویریر جـانینی دورمادان سیوگیلینه

روا گورموش بیزلره تانری بو گوچ قده ری
 ارلرین سوزلوگونده اولکه مین باشدا یری
 باکره عفتی تک چوق باهادیر ده گری
 بیر بیقیق ویرانه سی ده کر توم ال ایلینه

أسن اولوم ملته می بیزه هیچ بیر ویز ایتمز
گونو قابلا رسا بولوط فری گوزلرده ن بیتمز
دده لریم دیمیشدیر ”حقلینین حقی کیتمز“
دولانیر جرخ فلک بورجو گلیر آلینه

زنگین ایله یوقسول

ایکی انسان او غلو ، سرگی سوزومده
بیری زنگین ، بیری یوقسول پریشان
قیریق قویوق ، آنیلاردیر گوزومده
آقاسیز مرد لقمان اولسا ویرمز شان

زنگینلرین دیلین آچار آقاسی
یوقسولوندا ذللت طاشیر بوقچه سی
ویران اولسون بویله زمان باقچه سی
باری آجی گولو قان یاشا نیشان

یوقسول بولسا ایران اُکمک طوی دوگون
زنگینینده اکمگی آی شامی گون
بیری طامو بیری اوچماقدیر بوگون
صونو طوپراق عمرون بیلارین آشان

زنگینلرین هر آهینا بین آداق
یوقسولون بین حسرتین گیزلر دوداق
بیر آغاجدان اولو ویرمیش دال بوداق
داغدان آغیر چلیشمه یه دور دایان

زنگینلرین سوشوده نغمه لی
یوقسوللارین هونگورمه سی گولمه لی
زنگین خیرسیز کسلییر یوقسول آلی
بو گرچگه ایستر باش اُک ایستر یان

یوقسول یوزو بوزدان صوغوق هر یرده
زنگینینده آقچا عیبینه پرده
زنگین یوزده یوقسول دوچار بین درده
دنیا بودور یا قازانچدیر یا زیان

رحمتلى آنه مين ديليله نينيلر

اويو ياوروم اويو سن
 اوغوزلارين صويو سن
 توركمن غيرتلى اولور
 ترك ائمه بو خويو سن

اويو ياوروم حسن يات
 باخچالادا سوسن يات
 توركمن قولو بوكولمز
 اصلان گيبي اسن يات

يات گوزون سوزه سوزه
 گيجه دوندو گوندوزا
 بوتون توركمن گوز تكيب
 گوکده آيدان ييلديزا

اويو سن گوله گوله
 قوربان اوللام بو ديله
 دوک قانين توركمن ايچين
 سوتومو حلال ايله

اويو سن دالما داها
 کرکوکوم قانندان باها
 ايکي شيه سن باش ائک
 بير حقه بير اللهـا

گوچدور ياوروم ازیلسين
 مردچين قویو قازیلسين
 تورکمه نه خائن اولسان
 عمرون يره يازیلسين

ياوروم سوزوم طاشا ياز
ملت آدين باشا ياز
كر كوك آلتين يوزوكتو
تسينيده قاشا ياز

آجی بیر خاطره

بوغولان بیر هیچقیریق بوکولن دوداقلاردا
بیر صولغونلوق گورونور او ألما یاتاقلاردا
آماجلا بوم بوش اولدو سراب تک اوزاقلاردا
بوغازیمدا فریادلار بوغولوب قاورولویور
داغلارجا عشق خارمانی کول اولوب صاورولویور

دنیلارا صیغمایان سیونچلر یالان اولدو
باغچه میزده قارا قیش دال قورودو گول صولدو
قلبدن سیونچلر گیدیپ کدر اوزونتو دولدو
مزارلیق گورونویور گوزونون آراسیندا
گیجه لرین ظلمتی او قویو قاراسیندا

ایچیمه بیر عصیانلیق دولویور قوجاق قوجاق
ویران اولموش گونولده قورقو طاشیر هر بوجاق
بهاریم یاز چیله سی روزگار آتشدن صیجاق
چیرپنتیلار گونولده بیر بیره قاریشیپدیر
بدختلیق ایکیزیمدیر بوینوما صاریشیپدیر

دومان گیبی باشیمدان داغیلیور خیالین
خیانت چیرکین ایتیش او صاندیغین جمالین
وفاسیزلار یانیندا یاز بو عشقین ماصالین
سنینله گیجه ن عمره گونول حسرت ایدیور
دوشده بیله گورمه یه سنده ن نفرت ایدیور

گونلومون دفترینده قیریق دوکوک خاطره م
چتیندی صاغالماغیم چوق چوق دریندی یارام
ویر غم یوکون صیرتیما یولداشیمدی ناچارام
ظلماتا آقییوروم قیشین ییلدیزی گیبی
قایب اولاریم گوزلرده ن او ییلدیز ایزی گیبی

گلینده ن قیز

بیر گلینده ن بیر قیز گوردوم
 یاناقلاری آلمای
 گلینین دوداغی شکر
 قیزین دیلی پتک بالای

گلین گولر نه هاواستان
 قیزین باقیشلاری دستان
 گلین گیمیش بیاض فستان
 آلتین صیرما قیزین شالی

گلینین نشئه لی طویو
 قیزین گوزه لدر شن خویو
 گلینین وار چنار بویو
 قارا عمر قیزین خالی

گلینین گولده ندی تاجی
 دردلریمین قیز علاجی
 قیزدان گلین بالله باجی
 بیری نرگیز بیری دالی

عشتارميسين

باغچه لرده آجان گول، سنين رسمين طاشييور
 سانا باغلانان گونول آيغين بايغين ياشييور
 دالغالارين باشيمدا سيل تك جوشوب آشييور
 ده نيز لرده چار پيشان فرطينالار غم طاشير
 گوزه له يولداش اولان گوز ببه گي نم طاشير

سرپلميش آلتين توزو صاچلارينين رنگينه
 گولوشلرين بنزييور چالغيلار آهنگينه
 بو درين سكونتدين رويما مبهمليكينه
 مهتابيم بيله ده رسم سانا اهانت طاشي
 سن دنيا م سن دوشونجه م سن گونلومون آتشي

گول رنگينده بير دومان باشيمي صارماقتادير
 جان صيقان دالغالاري داغيديب يارماقتادير
 گونلومون دارغينليغين بير بير قوپارماقتادير
 گيت گيده قالماياجاق گوزومون نه مي ياشي
 آسن روزگاردان صيچاق سيوداميزين آتشي

ديلده آزگيلي شارقيم ، هم بير طاتلي ماصالسين
 بنيمله ياشييوركن صانييوروم خيالسين
 افسانه لرده گيچه ن پريلره مثالسين
 ديوانه صانما بني ، بن عشقينين ده نكييم
 گوزلرينه دالاركن ده بنكلر ده به نكييم

سيودالار محرابيندا ده نيلن عشتارميسين
 قوللاريم صاران زنجير يوقسا بانا يارميسين
 شاشتيم چوزه بيلمه ديم عجا اسرارميسين
 آياقلاريم يان گيده ر پریشانيم طوت بني
 سوت أمر چوجوق گيبي باص گوکسه آوت بني

چام دالی رنگینده کی گوزلرینده قده ریم
گیده ر گلمز یولوندا بن یولجولوق ایده ریم
دونه بی اوزله مده ن یول گیتدیجه گیده ریم
جمالیندان ایریلماز بنیم بیر آن خیالیم
نمازدا دیز بوکرکن سنینله حسبجالیم

آلتین ساچلیم

سالانیرکن جان تیتره شر
 قیرما یریش گونلوم ایشر
 سنی گوره ن بایغین دوشر
 شاقیر شاقیر قهقه هلر
 ده پره م گیبی بنی به لر

کافر گوزه ل قاللاش اولما
 آلتین ساچی یوزه سالما
 یشیل گوزده ن عقلم آما
 باقیشلارین گونلوم ده لر
 ده پره م گیبی بنی به لر

کریستالمی بیاض بده ن
 اونو اورتموش ماوی سته ن
 دیلسیز اولدو شاقراق اوتنه ن
 بن اغلاریم دورار گولر
 شاقیر شاقیر قهقه هلر

دوداق قایطان دیشلر اینجی
 آبدال ایتدین یاشلی گنجی
 سنی طوتسون بیر کور سانجی
 نه لر ایتدین بانا نه لر
 آهیم بیرگون گوکسون ده لر

دېلك

بو قارا قيش آرتيق گيتسين
 بهار اولسون چيچك بيتسين
 چيله لي يار يارا يتسين
 چالينسين حق عشقين سازى

ياقين اولسون اوزاق يوللار
 يار قولونا گيچسين قوللار
 چاير چمن صاغلار صوللار
 گوزه ل فيزلار ايتسين نازى

آچيويرسين باغلاردا گول
 باغا گلسين صاچى سمبل
 ينه اوتسون كوسكون بلبل
 گونول آچسين شن آوازي

گول يوزونده ن گيتسين بو نم
 يتر اولسون اوزونتو ، غم
 موطلو گيچسين ياشام او ده م
 سيلينسين بو قارا يازى

بودور آرزو بودور دېلك
 آه و ايننا قالسين فلك
 زمان اولسا بانا بيلك
 گوزه آلمام چوغو آزي

عشق

بن بو عشقین هر شینه قـانمیشیم
چوق موطلویوم آتشینده یـانمیشیم
جان جانانین حیات بودور صانمیشیم
آمان ده گمه بو عشقیمین تیالینه

تانی بیزی بو عشق ایچین یاراتدی
آجیسینا طاتلی طاتلی بال قاتدی
قوربان اونا نه گوزه ل نانیقش آتدی
اورده ك بيله عشقله قونار گولونه

عشق اولماسا بلبل اوتمز باغلاردا
عشق اولماسا جیلان گزمز داغلاردا
کرم، فرهاد، مجنون گیچن چاغلاردا
دوشتولر بو چیلغین عشقین سیلینه

بیلمیوروم آبدالمیم ، ویرانه
آتشمیم یوقسا یانان پروانه
عشقیمین ویر یوزده بیرین جانانا
بیر قول گیبی بن دوشموشوم آلینه

جانا یایغین عشقیم دریندی درین
قور آتشی صودان سریندی سرین
ای عاشقلار عشقین حقینی ویرین
جیلوه نازلار اویار قیزدان گلینه

سيزه سلام گتيرميشيم

كر كوكون توم يرلرينده ن
سيزه سلام گتيرميشيم
قادين چوجوق ارلرينده ن
سيزه سلام گتيرميشيم

بابا گورگور آتسينده ن
خاصه قلعه نين طاشيندان
بوتون توركمين قارده شينده ن
سيزه سلام گتيرميشيم

حضرت علي جواريندان
كربلانيں نوز ياريندان
توركمين ايلي دياريندان
سيزه سلام گتيرميشيم

ار بيلين دورت چوره سينده ن
ميشكو بزرگان سه سينده ن
ديم ديك دوان قلعه سينده ن
سيزه سلام گتيرميشيم

گوزه ل قيزلارين سوسونده ن
آننه ياورو قوزوسوندان
تلغفرين خوموسوندان
سيزه سلام گتيرميشيم

تزه داقوق خورماتي وار
فليچ قالخان فير آتى وار
اوغوزلارين بياتي وار
اوردان سلام گتيرميشيم

گونه قارده ش گجه میزدن
خویراتیمیز هجه میزده ن
هر قاپی هر باجامیزدان
سوزه سلام گتیرمیشیم

سوزه دعا ایلر دیلر
اوتنه ن بلبل آجان گولر
بین صایغیلا حسن سویلر
سوزه سلام گتیرمیشیم

سیوگی حیات ایکزیدیر

قیناماین سرخوشو سیز ایچمیش ایسه عشق ایچیدیر
 ده کمه بین آبدال گونلونه او دنیادان واز گیچیدیر
 گلیب گیچه ن خان سلطانلار هر بیر بی بی آ د سیچیدیر
 سیوگی حیات ایکزیدیر صویا اکمگه بده لدیر
 عشق قدحده ن ئونجه وارمیش گونده ن هوادان آزلدیر

پریشان صانما عاشقی ، دویماز اینجیک آزارینی
 صاقین قیرما شیشه گونلون ، گیزله میش اوردا یارینی
 گوزده ن قاشین آراسیندا عاشق گورور دیارینی
 آتشله رده ن آتشله ره قوشمایان پروانه ده گیل
 هر پوست گیب ، هو، هو چکه ن بیر مجنون دیوانه ده گیل

لیمانلارا قوشان دالغا ، قونوشماسی عشق سه سیدیر
 قوم اوستونده قالان کوپوک ایکی عاشق نفسیدیر
 بیر گوزه لین شاقیردییسی بوتون چالغی نغمه سیدیر
 اونوتسا عاشق آدینی اما یارینی اونوتماز
 عمره بدل بیر گولوشو گونول وارینی اونوتماز

فالجی

رقیبلرین عنادینا
 گنج قیزلارین مرادینا
 بوتون عاشقلر آدینا
 فالجی بنا بیر کتاب آچ
 باق بود رده وارمی علاج

داغیم دوغوم آت طاشینی
 یاق آله وله آتشینینی
 صاغ صولا اوینات باشینی
 گرچک اولورمو باق آماچ
 فالجی قارده ش بیر کتاب آچ

زفرانا باص قلمی
 کس گونولده ن درد آلمی
 قویما باطسین عشق به لمی
 سانا کوچ اولماز داغ یاماچ
 فالجی بانا بیر کتاب آچ

یاز بیرلشدیر بیلدیزلاری
 یولدا بیراقما گوزلری
 فیرلات او مبهم سوزلری
 شیطانلارا اولسون قیرپاچ
 فالجی قارده ش بیرکتاب آچ

آل آقچایی باقما چوق آز
 جنیلره ایله نیاز
 قارا بختیم اولسون بیاض
 سنده محتاچ بنده محتاچ
 فالجی بانا بیر کتاب آچ

سنی صوردم

سنی صوردم ألمالرده ن دیدی یاناقلاریندایم
 سنی صوردم لاله لرده ن دیدی دوداقلاریندایم
 سنی صوردم پته ك بالدان دیدی چاناقلاریندایم
 ویر ویر دوداقلاریندان صو سونسون بو عشقین آتشی
 سونمز ایسه یاقار ألبت یری گوکو ، قورو یاشی

سنی صوردم موسیملرده ن دیدی بکله بههار اولسون
 سنی صوردم بههارلاردان دیدی باغچه لر گول دولسون
 سنی صوردم روزگارلاردان دیدی بیراق خزان صولسون
 یاشیم گیبی قالاجاقسین کیریپیگیمین آراسیندا
 ألمله ره بیر تسلی اومید گونلوم یاراسیندا

سنی صوردم دوغان گونده ن دیدی ایکیزیمدی گوزه ل
 سنی صوردم طوی دوگونده ن دیدی دینله بسته غزل
 سنی صوردم یوزده ن بینده ن دیدی حورو أما اوزه ل
 جمالین اون دورت گیجه لیک نور صاچان مهتابلار طانییر
 رسمی نی گوره ن اینالار دونر حسوننده ن اوطانییر

سنی صوردم عشتارلاردان دیدی اوغرا محرابا باق
 سنی صوردم درگاهلاردان دیدی کسکین شرابا باق
 سنی صوردم آماچلاردان دیدی چولده سرابا باق
 نیره لرده ن صوروم سنی بیلمیوروم شاشتیم آمان
 رؤیا گیبی مبهم میسین یوقسا اققیم صاران دومان

اوتوش

اگر ده رسين بيل بوکولموش
 ده ريم دنيا بيليم گيبي
 ده رسين ير وار گول توکولموش
 ده ريم اولمـاز ايليم گيبي

اگر ده رسين صاچين بياض
 ده ريم آيين رنگينه باق
 اگر ده رسين ندير موراز
 ده ريم (نظر) اوموزا طاق

اگر ده رسين ياش نه قادار
 ده ريم هنوز دوغولمـاديم
 ده رسين گيده ن نيره گيده ر
 ده ريم ايجتيم بوغولمـاديم

اگر ده رسين نه سيوه رسين؟
 ده ريم قيزلار ياناغيني
 ده رسين سانا گوك نه ويرسین
 ده ريم سيوكي چاناغيني

اگر ده رسين صوسميورسون
 ده ريم ديليم بالا چالار
 ده رسين باغدان کوسميورسون
 ده ريم گولوم شيوان سالار

جیلدیرمیشیم

صیزیم صیزیم یاندیر بنی
 آه چکمه یه آمان ویرمه
 بیر گولوشله قاندیر بنی
 هجرانا چوق زمان ویرمه

ویر عشق میین چاناق چاناق
 یاناغیما دایا یاناق
 اصلی ایله کرم یولون
 گل کسه لیم قوناق قوناق

فرطینالار صارسین باشیم
 چایا دوندرسین گوز یاشیم
 نه موطلو بن پروانه تک
 قور آتشینله اوغراشیم

جیلدیرمیشیم یا طوت بنی
 باص گوکسونه آوت بنی
 یوسف گیبی چارشیلاردا
 بیر قول دییه سن سات بنی

بیر موم گیبی آریت جانیم
 قویما بو دوشته ن اویانیم
 او آهنکلی سوزلرینه
 گونده بین دفعه قوربانیم

گولوم

بن بیر دال ایدیم، سن اوردا بیر گول
 ینار داغ ایدیم، کول اولدم آه کول
 آغلار بو ییل چین، آهلا گیچن ییل
 سنسیز گیچن گون عمر صاییلماز
 گوزه ل آلینده ن آجی آیلماز

فتان گوزلرین ، جانا جان اکلر
 حسونو گوره ن ، دوشر ایمکلر
 هر آقشام گوزوم، یولونو بکلر
 یانارسام بیله عشقده ن جاییلماز
 سنسیز گیچن گون عمر صاییلماز

سن بیر دنیزسین ، بن اوردا گمی
 داغالارینین ، گوزومده نمی
 بین آرزوی قمبر ، عشقین هر دمی
 نوش ایلر زهری ینه بایلماز
 سنسیز گیچن گون عمر صاییلماز

يازيق

افقيم صاران قارا دومان
 داغيلمپور زمان زمان
 زمان ويرمز بيزه آمان
 آه يازيقلا بيتدى عمر
 بوم بوش يره گيتدى عمر

يوللار اوزون يوكلر آغير
 دبللر طوتقون قولاق صاغير
 نافله دير چاغير باغير
 آه يازيقلا بيتدى عمر
 بوم بوش يره گيتدى عمر

بيلديزلارلا آقان گونلر
 ياسا بنزه ر طوى دوگونلر
 خسته گيبي صاغلار اينلر
 آه يازيقلا بيتدى عمر
 بوم بوش يره گيتدى عمر

هونگورمه يه بنزه ر گولوش
 اولدو حيات قورقولو دوش
 نه ياز بيتر نه قارا قيش
 آه يازيقلا بيتدى عمر
 بوم بوش يره گيتدى عمر

صون آيريليق

صون آيريليق آه نه آجى
 آنيلارى صيزار كدر
 طاشا ووردو توم آماجى
 چليكدهن كوچلودور قدر

تيتريوردو ديليم او آن
 جانيمدا قالماميشدى جان
 آياقلاريم يان گيده ر يان
 يالان خوليا بونا نيده ر

دويغولاريم ياغما ايتدين
 چول قوشو تك اوچوب گيتدين
 غربتلرده قاليب بيتدين
 عمر بويو اوزله م گيده ر

بين اوپوجوك سانا يتمز
 بين بيت شعر ديسه م بيتمز
 بوندان فاضلا گوجوم گيتمز
 صوسريم ديل افغان ايدر

بیر آقشام

بیر آقشام گزیبورکن گوزلریم چاتدی سانا
ده لی گونلوم جانیمی باداوا ساتدی سانا

هر یریم گوز یاشیملای نه چیچکله ندی گوزهل
آتشین قیزغین آتش سن اوزهل عشقین اوزهل

سانییوردوم باشینا آلتین گونش دوغوبور
دنیزه رنگی ویره ن گوزلرین نم بوغوبور

طلسم تک چوزدو گونول گوزونون چاغریسینی
دلی سرخوش باشیمین گیده ریب آغریسینی

ایکی گنجین روحلری ایچله نیب قایناشییور
سانمادان کور قدری چوجوق تک اویناشییور

صاریشین قیز داغیدیب صیتمالی جان آزارین
خولیلار پمه لشیب سیلدی حزنون مزارین

قیز اوزاقلاشدی او دم بیر گیجه چوکدو یره
سیل گیبی آقیویریب بیلمه دیم گیتدی نیره

حجله بیخاو

-چوجوق تکرله مه لریندن-

حجله بوخاو بوخاوم
 بو چاغماغیم بو قاووم
 چاغماغیمین داشی وار
 ماوی رنک آتاشی وار
 آتاشینین لهبه سی
 بابا گورگورون سه سی
 بابا گورگورون آدی
 صویو درده دوادی
 صویونون دادی کوکورت
 هم ایچ همده جانا سورت
 هر گن موراز ایستر
 مورازدا نیاز ایستر
 مورازی بیر اوغلاندی
 فاطما یوز یر دولاندی
 فاطمانین تبعه سی وار
 بیلمه م داها نه سی وار
 تبعه سین کسمه غ ایستر
 فالچی بیر هنر گوستر

فالچی یازدی بیر بزبند
 آل قولویا ایله بند
 بیری قولا باغلاندی
 بیری آلتیندا یاندی
 یاندی گوگه صاورولدو
 دوشمانلاری قاورولدو
 دوشمانلار قره داغا
 فاطما قالدی اوشاغا
 قارنی قاخار ماشا الله

اوغلان دوغار انشالله
 بېر اوغلان دوغدو فاطما
 فاطما هيچ غمه باتما
 فاطما اوغلان ننه سي
 اولماسادا بو به سي
 ياشا فاطما چوخ ياشا
 بو ايشي آپار باشا
 آدين بيراخدي علي
 الله باغلي بيلي
 الله محمد آدين
 چاغير علي امدادين
 الله ويردي مورازي
 سن قسمته اول رازي

قسمتيم حج اولايدي
 قلوبيم نورده ن دولايدي
 نور محمد نورودو
 محب دائم ديريدي
 كيجه سيله آننان يات
 محمده صلوات

بیر بیلدیز ینه قایدی

-جنت مکان رحمتلی شاعر سامی توتونجونون روحونه اتحاف صایغیلاریملا -

دو کولن یاپراقلارین، داللاری چیرپینیور
 أسجه کدیر یرینده البته قارا یلر
 باغچامیزدان آغاچلار قیریلیب قیرپینیور
 گوزه قان صیچراتیور یاش یرینه گونوللر

باشیمین اوزه رینده دویدوم بایقوش سه سینی
 پارچالادی شوم خبر خولیامین پرده سینی
 بیرتیجی فرطینایا چویوردی شن أسینی
 هیچقیریکلا اینیلتی آغیزا دوکر دیلر

خانجی یا ایتدی وداع توتونجو امدادیمیز
 قیزیل دوداقلار صولوق بوغویور فریادیمیز
 غم یوکو صیرتیمیزدا بکلوروز آدیمیز
 یارین طوپراغا قسمت بوگون قوقلانان گوللر

یوکسه لسه گوزده ن بیتر بیلدیزلار گوک یوزونده
 فقط ایشیق بیراقیر قان صیزدیچا ایزینده
 دوغاجاقدیر گونش تک هر صباحین گوزونده
 یاشایاجاق بیر ئورنه ک گیچرسه آیلار بیللار

بیز

گونلوموز سیودا دولو باغچه یی گول شانه یز
 ئونجه لیک بیزده ن بویور وارلیغا نیشانه یز

بیز واریکن وار اولور ایکی میز بیر تومجه ده
 أر ووروبدور مایه میز بیر بولوک مردانه یز

لعل ومرجان اولسادا بحریمیزده ن کام آلیز
 صاف صدفده بسلنه ن چوق گوزه ل دوردانه یز

حق جمالین گورموشوز نیلیریز ساقی شراب
 دوب دورو کوثر صویو صاحب میخانه یز

گوزده گر اواره یز گیزلیدیر احوالیمیز
 قاف داغیندان دم ووران سانکی بیر افسانه یز

اولما غافل اومما سن بیزده ن اوزگه جاویدان
 بیز چیراغي ایزله یه ن یانماغا پروانه یز

بیر یانیندا گیزلیدیر تسبیح سجاده میز
 آبدامیز بللیدیر صانما بیز پوت خانه یز

دیلمه هو درگاها قول بیلمه بیز لاف گداف
 عارفا قارده ش گیبی جاهله بیگانه یز

راه حق صیق طوتان تورلو درده مبتلا
 اول سبیده ن دائما دربه در ویرانه یز

ایتمه فاش گوکسونده سر بیر معمادیر حسن
 توم جهان قیلسا یقین ده لیبز دیوانه یز

ایسته مم

-اذربيجانين بويوك شاعرى سليمان رستمه صايغيلاريملا-

سن بنيم جانانيم بين جان ویرسن ایسته مم
ایکی داملا یاشیما عمانی ویرسن ایسته مم

دیل کسک باشدا کسک زنجیره باغلی قوللاریم
قاب قارائلیق دنیا ما جهانی ویرسن ایسته مم

دوغرو، دیلده ن هر زمان تورلو جفالر گورموشوم
اما سن هر حرفینه دورانی ویرسن ایسته مم

آتش قهرینده کی گوچلر قورو یاشی یاندریر
دورت قاریش بیر پوستوما سلطانی ویرسن ایسته مم

بیلر اولدو بللم صوسموش گولوم صولغون یاشار
بو قورو گولزاریمما جنانی ویرسن ایسته مم

ایکی گونلوك بیر حیات دگمز قول تک ذلت چکیم
لقمان اولسان دردیمه درمانی ویرسن ایسته مم

آت بینیب میدان سنین جولان ایدرسن قتلیمه
مردلیگیمده ن آل چکیم میدانی ویرسن ایسته مم

دردینی یازدی حسن دولدو دیوان باشدان باشا
حق یاز یوقسا بانا دیوانی ویرسن ایسته مم

-شاعر و یازار عبداللطیف بندر او غلونا صایغیلاریملا-

أی افندیم ادباً کروانینین دیک باشیسین
مطلق استاد شعریده اینجی صدف نقاشیسین

گون به گون بو یوکسلن شعر و ادب محفلینه
بیر تمل معماریسین هم تملین چیم طاشیسین

خولقونا اخلاقینا بین آفرین ای رهبریم
آق صودان نوش ایلییب مرد انسانین یولداشیسین

حق یولون تنویر ایچین پروانه سن مشعله سن
آتش ظلمه دوزوب مظلوملارین گوز یاشیسین

سن فضولی باغچه سینده کوك سوره ن بارلی آغاچ
صافی یی جانلادیران حکمتلرین قارده شیسین

درگاهها رونق ویره ن بیبری مغانی آندیران
عشق مینده ن مست اولان سن بن گییی بکتاشیسین

بندر اوغلو سن بیزه رمز وفا سویلر حسن
مللتیم آلتین یوزوک سن سوسلیه ن در قاشیسین

ای فلک

ای فلک صبقما ألین گیزلیدیر اوردا بدنیم
بن سانا طوش اولموشوم قان تر اولور گور کفنینم

قصد جان ایتسن اگر بن اونا مالک ده گیلیم
جان سنین جانان سنین یالنیز تمنالر بنیم

صاواقلار دولموش صودان طاشلار دولانیر یل گییی
بو دگیرمنین فلک یاندیردی کول ایتدی ده نیم

بکله مکده ن یورولوب طیرناغی گر پنجه یی آچ
ایچمه هجران چوکوب گونلومه بنزه ر وطنیم

صوسوروم قلب یانییور درد آچاریم دیل قاباریر
آتمیش ییل گیتدی یله نه خسته بیم نه آسه نیم

بن عجب آفت مییم؟!چه وره مه بو چمبر نه دیر
قدریم صوچلومودور یوقسا گوناھیم نده نیم

هر اوجاقدان بیر دومان توتسه آتش سونمه یه جک
یاییلیر افقه سسیم حقه آداق بن (حسن)یم

غزل

درد چکه ن هر عاشقین بن پریشان جانیم
یوکسلیب عرشه چیقمان آه ایله افغانیم

طوپلاسان توم عاشقین عشقینی بیر جاندا گر
بن او جاندا بیر گونول هم گونولده قانیم

ساز چالار غملی نوا بلبلون افغانینه
دیلهه بیر دردی غزل بن اونون عنوانیم

حق یوق عشق تاجینی ادعا ایتسه کرم
صحرا بن دیوانه بن بن کرم سلطانیم

دیلبیریم بیر بوسه ویر بانا الله یولونا
صای زکاتدان گلیمیشیم هم قول هم مهمانیم

کعبه سن قبله یوزون گل ایدیم سعی وطواف
هر مناسک سنده دیر بن منا قوربانیم

عشقی خلق ایتدین خدا تا اولوم بن مبتلا
فرهادین استادی بن قمبرین دستانیم

صدق ایله سویلر حسن باشقا جنت ایسته مم
فردوسوم سنسین مالک بن سنین رضوانیم

حسرت

دانالار يوقلوق يوزونده ن زهد ايديب خلوت چكر
رنديلر حيوان كيبي پيمانه دن لذت چكر

چاره نه آلدنه وار بو حكمته قانماز فقير
يازيلان باشا كلير جمله سيني قسمت چكر

گيجه لر صبحه قادار قارنين اوغوب فرياد ايدر
گوندوزو كور ياراسا چييلاق ياتيپ ظلمت چكر

عارسيزي غم گولونه آتسان ينه نشئه لنير
عارفا دنيا قفص آزاد دميين ذلت چكر

جاهله كار ايلمز زندان اولورسا بو حيات
عاقلي قويسان اكر جنتنده ده محنت چكر

بن گيبي طالعي شوم آلتين آلتينده يز اولور
سانما هر داغدان دوشن آوجي ياتيپ غفلت چكر

شعريني يازدي حسن گونلونده بين بير ديله گي
آلي يتمز بيرينه آنجاق باقار حسرت چكر

غزل

می میدیر ساقی قدح یا گوزومون یاشیدیر
یاندیران سورمه داغین گونلومون آتشدیر

سوق ایدیپ بختیم بنی غم جفا صحبتینه
درد و محنت دم به دم عمرومون یولداشیدیر

عشق خصوصینده بانا دونه گین وقتی گیچیب
جان دیسه ناصح اگر او ملامت طاشیدیر

دوغرو عاشق هیچ زمان کندینه مالک ده گیل
داردا یا حلاج باشی یا نسیمی باشیدیر

نه قادر گورسه بلا اینجیب عار ایله مز
بیلیرم طاشدی گونول یوقسا درد اویناشیدیر

سالک اولموشسون حسن خوبلارین درگاهینا
عشقینی طعن ایله ن آنلامازدیر ناشیدیر

غزل

سیر دریا ایسته سن گوز یاشیم عمانه قوی
اول قادر جور ایله کی عمرومو تالانه قوی

عشقیمین خاص اولماغین آنلاماق اولسا گره ک
طوت خلیل الاهی تک بیر عظیم نیرانه قوی

گر زلیخا یوسفی محبوس ایتدی بیر زمان
تقصیر ایتمه سنده گل هپ گونوم زندانه قوی

نه گره کدیر عاشقین عقلی فکری بوسوتون
پوست گییبت آبدال ایله هو چکه ن دیوانه قوی

طوتوشبدور جان ایویم موم گیبی ایچته ن یانار
صال آتش سنده یازدان ایکی یاندان یانه قوی

جمله جانیم باش باشا مسکنیندیر مسکنین
ایستیسن تعمیر ایله ایستیسن ویرانه قوی

جانیمی نذر ایتمیشیم بیر قوزو قوربانی تک
کس شکر بایرامیچین یا ایستر قوربانه قوی

ای خدام وار نه قادر عشق غمندن اوصانان
آل اونون درد و غمین بو پریشان جانه قوی

استاد اولدون آفرین سن بوتون عاشقلره
عشق کتایبیدا حسن آدینی عنوانه قوی

غزل

گوك يوزو چيركين اولور قوس هلالين اولماسا
عشق كتابيندا اكر وصف جمالين اولماسا

ديلده ليلادير سبب مجنونو ديوانه ايدن
آغيروماز بير لحظه جان اوردا وبالين اولماسا

سوزولوب شيشه ده مي رنگين دوداغيندان آليب
شهرته شايان دگيل لاله ده آلين اولماسا

پريلر چوق اوطانير بير آن جمالين گورسلر
بلقيسين شاني باطار قيرمیزی شالين اولماسا

گونلومون آتشيینی سوندوره مز دجله ، فرات
ياناجاق حشره قادار آب زلالين اولماسا

دنيالر زنهار اولور بين درده دوشموش گيبييم
گيجه لر رويامدا سن گوندوز خيالين اولماسا

عاشقين شانينده دير جانان ايچين جانان گيچه
دوشمه بو نارا اكر يانمايا حالين اولماسا

اي حسن بيتدی عمر بير آن مسرت گورمده ن
تار ومار اولسون حيات صوندا وصالين اولماسا

غزل

قویما ای نازلی گوزهل بو قادار افغان دییم
بو ازیك جاندا سنین سویله ویر بن جان دییم

قوربانین بیر وقتی وار کسلییر وقتی گیچر
گل سانا هر لحظه بن بین کره قوربان دییم

گوزلرین سوزدور ملک راقیسیر سرخوش اولوم
دیلمین بندین قیریپ هر شیم ویران دییم

عشقیمیز دیلدن دیله سویله نن افسانه دیر
غمزه نین وقتی گیچیب آچ قوجاق دستان دییم

یاناغین گول آلیدیر صاچلارین قیش گیجه سی
دوداغین پمبه شکر گوزلرین چیلان دییم

عشقینین خسته سیم بانا دوقتور نیله سین
لبلرین قوی آغزیم ایشته بو درمان دییم

وقف جان ایتدیم یارا نه ایدر اوز ملکودور
گر دیسه ویر گوزلرین گوزلریم آسان دییم

می ایچیب مست اولمایان آنلاماز میدان حسن
آلتینی صراف طانیر آلتینی میدان دییم

غزل

صانما داد ایتسه دیلیم دردیمه چار ایستریم
چوللر اولموش مسکنیم لیلایی یار ایستریم

اوقشا گونلوم ای مرال تاکی شک اولسون یقین
بیر باقیش اولسا یتر سندن اقرار ایستریم

آتشی عشقین بانا جان ویره ن دقتور گیبی
دائما جان قاووران اوردا بیر نار ایستریم

قتلیمه فرمان گلیب بیر سوزوم یوقدور اونا
دلبریم، موتیم حیاتیم زلفینی دار ایستریم

بلبلم بیر گول ایچین باغدا باغبانلیق ایدر
او گوله اولسا زوال صانما گولزار ایستریم

جمله جانندان قان گیدر گوز گوز اولموش یارالار
الله الله بیر علاج اونا تیمار ایستریم

عاشقه اویماز حسن نه سکونت نه علاج
گوندوزوم آه و فغان گیجه می زار ایستریم

غزل

ای گونول داد ایله مه درده گرفتار اولمادان
بیر یالان عشقه دالیب بیر کوزه له یار اولمادان

بیز آتوم چاغینداییز آل چک تمناده ن گونول
طوت صفالر دامنن دنیا کی زنهار اولمادان

دور دایان هر محنته بیر حالدا قالماز بو حیات
اوشوما گلدیسه قیش یرگوک بیاض قار اولمادان

هر شیین عکسی ایله رنگی یا طادی آنلان شیر
بیر گولون قیمتی نه جانلار صیقان خار اولمادان

یا باغین ذوقی نه دیر فصل خزان گیرسه اورا
یانمایا لایق آغاچ مه یوه طوتوب بار اولمادان

چرخ دوران هر زمان دوص دوغرو دونمز ای گونول
قهقه هیدن سن بوغول خولقون قاجیب دار اولمادان

سن گونولچون صایدیغین عینی تمنادیر حسن
آل اوزاتما بیر قابا ألما أریک نار اولمادان

غزل

ساقیا یاندی ایچیم باده صهبانی گتیر
 باص گوزوم اوسته آباق دردیمه درمانی گتیر

قور شراب بزمین ینه گلسین هر یردن تشنه لر
 دعوت ایت مجنونیده مجلسه لیلانی گتیر

دیل چالیب تیتزه ر بدن صانما کی مخمور اولموشوم
 جانی اود تک قاووران باشیما سیودانی گتیر

بو زلیخامی بویله جلوه لنیب عشوه ساتار
 ایله الله یولونا یوسف کنعانی گتیر

یوکوموز صدق و وفا خاص ساتاریز خوبلارا بیز
 طاشیمیز حق طاشیدیر سن عدل و میزانی گتیر

قالسا مشکده ایشین باطمیاسان غم گولونه
 چک گونولدن یاعلی اول شاه مردانی گتیر

اوستو چیپلاق گوزده یاش ألما ییب ایندی یره
 ای خداوند عزیز آدمه حوانی گتیر

کومه درد تورلو بلا ایتیمیش حیاتییم زیر زبر
 بو غزلچین آی حسن آن غملی عنوانی گتیر

غزل

ای گوزه ل زلفین بنیم گونلوم پریشان ایلدی
صورت حسن جمالین دیلده چوق شان ایلدی

بن خیال ایتدکچه حسنون جاندا حالیم قالمیور
عقل ادراکیم گیدیپ رسوای دوران ایلدی

سنده بو حسن ملاححت دلبریم آتمیدیر
غمزه چشمین سنین هر لحظه یوز قان ایلدی

حکمت عرفاندا استاد دهریده اولدور حکیم
ایچدی صهبایی محبت عشقه ایمان ایلدی

عشقدیر بیلیم جهاندا هر حیاتین نقطه سی
حق روا قیلدی بو عشقی سری پیمان ایلدی

اولما نادان اگمه باش عشق دردینه درمان ایچین
هانگی مجنون دردینه لقمان کی درمان ایلدی

کیمه نه جان راضیدیر بو عشقیمین آزارینا
نه حسن تک آغلییب نه آه و أفغان ایلدی

غزل

أى گوزه ل زلفين بنيم گونلوم پریشان ایلدی
صورت حسن جمالین دیلده چوق شان ایلدی

بن خیال ایتدکچه حسنون جاندا حالیم قالمیور
عقل ادراکیم گیدیپ رسوای دوران ایلدی

سنده بو حسن ملاححت دلبریم آتمیدیپر؟!
غمزه چشمین سنین هر لحظه یوز قان ایلدی

حکمت عرفاندا استاد دهریده اولدور حکیم
ایچدی صهبایی محبت عشقه ایمان ایلدی

عشقدیر بیلیم جهاندا هر حیاتین نقطه سی
حق روا قیلدی بو عشقی سری پیمان ایلدی

اولما نادان آگمه باش عشق دردینه درمان ایچین
هانگی مجنون دردینه لقمان کی درمان ایلدی

کیمه نه جان راضیدیپر بو عشقیمین آزارینا
نه حسن تک آغلییب نه آه و أفغان ایلدی

غزل

عشقیمین بحرینده گز نیرده بورولدون لنگر آت
قوللاریم بیر قول گیبی بند ایت گوزه ل زلفینله چات

یوسف کنعان گیبی سن آل گوتور مصره بنی
اول زلیخا عشینه اوردا بنی فرعونا صات

هر جفا بالدان شیرین وصلت یولوندا گونومه
گونده بیر گوستر بویون ایله عذابیم ایکی قات

تار و مار ایلر حالیم پیمه یاناقلار ترله سه
بیر گولوش عقلم چالار اویناتما سن میداندا آت

شاشدیریب یولدان صاپار زاهد اگر گورسه یوزون
حقى وار ذکرى کسبب محرابدا عیسا ایتسه مات

نالادان دورماز دیلیم وار نه قادار جانیمدا روح
ای گوزه ل انصاف ایله بیر بوسه ویر آغزیم قاپات

طالعین اوپله یاتیب اصحاب کھفین آدی وار
چال باشین باختین گیبی سنده حسن بیلرجه یات

غزل

قاف داغیندان دلیریم بو نازلارین یونگول دگیل
دوزمیوب داد ایلیه ن عاشقه کی دیل دیل دگیل

غچه نین بین نازینا بیر نالا ایتدیه اکر
ساختا کیملیک قالدیریب باقوشدور او بلبل ده گیل

باغلا سین بیر قول گیبی زلف پریشانین بیزی
بیر گولوشدن ای گوزه ل عقل آلمایان گول گول دگیل

تیتره ریم دیره م گیبی باغ اوستونه اُسه صبا
گول سلامت باغیان یانسا بیله مشکل دگیل

فستانین طلسملارین چوزمکده یاندیسم اکر
آل دیلیمده ن اقرار آل اصلیم قانا مائل ده گیل

یاقسا گر فتان گوزون اتوم گیبی بینلرجه جان
گوز ایوین سورمه ده لر اولویسا نیشر میل دگیل

ایت دعا عشقین حسن بین محنته ایتسین دوچار
کوی به کوی بردوش اولوب پوست گیرمیه ن عاقل دگیل

غزل

نولا سس ویرسه فلک بیر کره فریادیمیزا
اونودوب قورد خویونو بیر گله امدادیمیزا

نالادان دیلسیز اولوب شاقراق اوته ن بلبلوموز
آصمیور کیمسه قولاق بیلمه م نده ن دادیمیزا

صارپیور باشیمیزی ده و گیبی بیر قارا دومان
بیر آسارت زورلویور عالم آزادیمیزا

شاه اولور گوچ حالیمیز گیرسه بلا دنیا سینا
نه زمان بلبل اوتر دستان اوقور آدیمیزا

گونوموز گیجه گیبی آه و ألمدیر گیجه میز
موظلو بیر گون یاشاماق کلمیور هیچ یادیمیزا

گر فلک غافل اولوب قلبه بیر آز گلسه صفا
بیرینه یوز طاش آتار میزان بریادیمیزا

مرد چکر دارلیق ده مین قایغی یا آچ کوكسون حسن
دنیا بیر کروان سرای ویر قولاق استادیمیزا

دوغرو سوز

باشا قويروق بولماق بيزلره عادت گيبيدير
حقى تزوير ايمه يه آلدە بير آدت گيبيدير

بيزده كى دين وايمان پرده اولور اوستوموزه
قيناما چونكو بو ايش عيىنى سياست گيبيدير

كوكسوموز دولسا اكر عشق ده نيله ن نسنه ايله
گوزوموزده سيم وزر نور سعادت گيبيدير

عقل و حكمت اولسادا اما اونون آل صاتى يوق
علم و عرفان خطرى بيزجه جهالت گيبيدير

تعميره دابر اولان بيزده كره سته قالماميش
جهدوموز بيىقماق ايچين عزم سياحت گيبيدير

يوقسولا ديل چيقاران وارلى دوشوب مال وايينا
هر نه يولدان طويلماق اولسا عبادت گيبيدير

دوغرو سوزلر يازمايا وارمى قلم سنده حسن
يازيلان شعر آديلا شعره خيانت گيبيدير

گیچر

کیم بوگون قلبده بشر اقبال دنیادن گیچر
أل چکر زائل اولان رسم مسمادان گیچر

نور حقی قلب گوزیله کیم گوروب عین الیقین
صویمادان نعلینینی اول طور سینادان گیچر

واقعا بیر کوپرودور دار حقیقته مجاز
اشبونو فرق ایتمیه ن عالم معنادن گیچر

طبعینه اویماز سخا فیض خدایی بیلیمیه ن
دینی دینارا صاتیب بیر سخی مولادن گیچر

هر کیمین قلبنده یوق عشق إلاهیدن اثر
بیر قورو رعا ایچین آن أعلا سیودادان گیچر

جاهل اولدور کی دالار بایقوشون شوم نالاسینا
آنلاماز صاغیر اولان بلبل شیدادان گیچر

عارفین خولیلاری عینی حقیقت کانیدیر
اسماعیل تک باش ویریب قلباً او رؤیادن گیچر

بیل حسن جنته یول آل عباداندر یقین
یا نجف دشتین آشیب یا شاه مینادان گیچر

عبرت

دنیادا انسان ایچین بیل ایکی گون نیشان اولور
بیر گلن بیرده گیدن گون آدینا عنوان اولور

آغلاماقدیر ایلك گیریش هم ده گیدرکن آغلاماق
غم جفا عمرون گیچر گوندن گونه نقصان اولور

کیم دالار زائل اولان بش گون بو دنیا وارینا
عاقبت بیر گون گلیر حسرت چکیب پیشمان اولور

ناز و نعمته بو جان بسلنمیشیکه ن دنیادا
صون قرار طوپراغا قسمت قوردلارا میدان اولور

مال ایله ملکته ن گیچیب گلدین حساب دیوانینا
زهد و تقوا خیر عمل وارسا ایشین آسان اولور

عبرته شایان اولان احوالی سیر ایتمه کتسن
سن بو گون گوردوکلرین یارین گوزونده ن یان اولور

آغیتین یازدی حسن حق ایوینه کوچ ایتمه ده ن
بیر دعا ایتسن اگر لطفون اونا احسان اولور

غزل

طوتموشوز بیر دامه نین ارکانه گل‌میشلرده نیز
ایچمیشیز آب حیات بیز جانه گل‌میشلرده نیز

داملا داملا یاش دوکن بیزلر گیبی عارف دگیل
آشمیشیز قان سیلترین عمانه گل‌میشلرده نیز

مقصوده یتمه ک ایچین ارلر یولوندان باشقا بوق
بیز او یولدان چبقم‌آدان میدانه گل‌میشلرده نیز

گر دیلرسن ای گونول یاران ایله صحبت دمین
بیز یقین اول عشق ایچین دورانه گل‌میشلرده نیز

باغچه لر گاه یم یشیل گاه بایقوشا مسکن اولور
عبرته شایان اولان سیرانه گل‌میشلرده نیز

گر آلینده ن اولماسا پیری مغانین اول دولو
ساقیا صونما بیزه مستانه گل‌میشلرده نیز

حالیمیز بیلمک ایچین حال اهلینه خدمت حسن
آلده فرمان یوزده شن دیوانه گل‌میشلرده نیز

غزل

يار ألينده ن ايچميشم گور نه مخمور اولموشوم
گوردوگون سرسملیگه بويله مجبور اولموشوم

گاه بهار تك گونلريم گاه اولور فصل خزان
چوق زمان ويران اولوب بيرده معمور اولموشوم

حضرت موسى گوره ن اول آتش گونلومده دير
صوى آياغين گل برى چونكو بن طور اولموشوم

ايكى عاشقندن چيقان آه ايله افغان بنيم
شارقىلرده نغمه لر ناي طمبور اولموشوم

سريمى بيلمك ايچين گونلومه گيرمك گره ك
ويرميشيم جانانه جان داردا منصور اولموشوم

مجنونه استاد اولوب قمبره درس ويرميشيم
عشق كويونده حكم ايدن سانكى دستور اولموشوم

چرخ دوراندير حسن بيرجه باق گيچميشلره
آنلامازدير آنلاماز ده ر كى مشهور اولموشوم

غزل

زلفونو صال گول بوزه ایت بیر نقاب ای دیلبریم
قویما چوق یانسین گونول اولسون کباب ای دیلبریم

بیر چوجوق تک اغلاریم عشقینده مجنونیم گوزه ل
بین دادین ویر قارشیسین بیر تک جواب ای دیلبریم

بلبل شیدا اوتر صنما اونون نشئه سی وار
دردلرین بیر بیر صایار ایلر کتاب ای دیلبریم

سن نیره گیتسن گوزوم سرو بویون سیران ایدر
نه اولور بیر گون دوروب ایتسن عتاب ای دیلبریم

کوی به کوی بردوش اولوب بیهوش گزه ن دیوانه لر
عشقه دوزمه ز صنما کی ایچمیش شراب ای دیلبریم

بیر مرال تک اوینا گول بین آوجی بی صال داغلارا
گونلری فرهاد گیبی اولسون عذاب ای دیلبریم

عشقه باغلاندین حسن اولدو حیاتین آرزولار
تک حقیقتدیر فراق هر شی سراب ای دیلبریم

غزل

عارف ایسه ن طالب اول مجلس عرفانه گل
طوت حقیقت راهینی مرشد اول ارکانه گل

ایچیمه ده ن پیر عشقینه سالکه یول باغلیدیر
نیلیسه ن آبیق دمین آلدہ جام مستانه گل

مجلسه بیر موم گره ک هر گیجه بیر جان یانار
اول او موم ، یوقسا اونا بیر آداق پروانه گل

عاشق ایسه ن جانینی درگاها وقف ایله سن
آت گونولدن قورقویو باغلا بیل دیوانه گل

حوض کوثر صویوموز جان ایله جانان بیزیز
چک گوزوندن پرده بی موج ووران عمانه گل

باغیمیز گول داغیدیر اوردا وار تورلو چیچک
بلبل شیدا گییی سنده بیر سیرانه گل

سن حسن تک باشینی حاضر اول طوپ ایتمه یه
هر مسمادان چک آل آر گییی میدانه گل

غزل

عمر و مو یا غما ایدن بیر گوزلری شهلا ایمیش
قاشلاری قاب قوسین گیرپیکی اول ادنا ایمیش

جانیمین آزارچیپن یوز لقمانه یوز سالمیشیم
بیلمه دن درد و غمیم باشیم صاران سیودا ایمیش

باغلارا وورسا خزان قونجالارین رنگی قاچار
بیرده آل رنگی ویره ن اول بلبل شیدا ایمیش

لیلدن آل چکمه دن مجنون دوشوب چوللر گزه ر
وارکی لایلا گورمه ده ن اوندان بتر رسوا ایمیش

عاشقین سرین بیله ن بیر آشینا کیمسه اولور
ایش بو سری گیزلییه ن اول اعلادان اعلا ایمیش

جانینی جانانینا هر کیم کی قیلمازسا فدا
ساختا عاشق اول هر یف بیر آنلاماز اعما ایمیش

درده دوز داد ایتمه دن بیر گون گوره رسین حقن سن
بو حیات اویقو حسن گوردوکلرین رؤیا ایمیش

گلمسین

مجلس خاص ایتمیشیز عیاره سویلن گلمسین
مستیلر یغناغیدیر هوشیاره سویلن گلمسین

بیلمه یه ن حلاجیمیز داردا انا الحق سویلویور
اونو منصور ایتمیشیز بی داره سویلن گلمسین

اولمایان بلبل گیبی شیدا گول و گولزاریده
ترك باغ ایتسین گرك گولزاره سویلن گلمسین

عشق بولوندا جانینی نقد ایلسین جانانینا
ویرمه یه ن قالمیشدورور اول یاره سویلن گلمسین

چوق گوزه ل بیر مجلس ایتدن صحبت اولدو جان ایله
گیزله مه زسه سریمیز اشکاره سویلن گلمسین

جان ویره ن جانانا بیتدی دیل ویره نلر قالدی دور
دیلبله محروم اولور دیلداره سویلن گلمسین

بزمیمیز بزمی ازل همده علیدیر شاهیمیز
بیر بولوک مردانه یز اشراره سویلن گلمسین

سن آل آتدین ای حسن چون خوبلارین دامانینه
حالیمیز فرق ایتمه یه ن اگیاره سویلن گلمسین

غزل

مرشیده طالب اولان دائم گرك ارکان ایله
سیر ایده دنیا یوزونده عهد ایله پیمان ایله

ایستیسن بولماق رفیقی صحبت خاص ایلمه ك
عمرینی هر ایشده ضایع ایلمه نادان ایله

نار ایله جنت یاراندى خلق ایدرکن آدمی
چون ازلدن ظلم شفقت وار اولوب انسان ایله

دورت عناصر سرینی آدمه پنهان ایلدی
سنده مخفیدیر بو سر تا کشف اولور عرفان ایله

قطره دیر انسان وجودی بحر عماندان یقین
موج ایده نده قاریشیر بیرلیک ایدر عمان ایله

کیم گیره رسه مجلس پیری مغان صحبتینه
تا ابد کوسکون گیبی زائل اولان دوران ایله

یولداشیندیر ای حسن دردلر جفالر دنیاده
دور دایان هر محنته گونلون شاد ایت جانان ایله

ایستیه ن

جانى نذر ایتمك گره ك بو يولدا جانان ایستیه ن
غرق موج اولماق گره ك دریای عمان ایستیه ن

حق یولوندا جانى باشدان همده مالدان گیچ گونول
شرع احمد زهد حیدر کیم دین وایمان ایستیه ن

في المثل پروانه لر شمع اودونا جان گزديرير
یتیشیر مقصودینه دنیایی زندان ایستیه ن

بن محب اهل بیتیم کیم دیرسه صدق ایله
خدمت کامل قیلار درگاه سلطان ایستیه ن

جانہ استادین جفاسین ایچه ریر مثل حیات
هر بلایی لطف آنلار علم عرفان ایستیه ن

عاشقین دردینه درمان اولسا لقمان ایسته مز
نا خلف عاشق ایمیش دردینه درمان ایستیه ن

بحر عماندیر طریقت معدن در یتیم
صدقیله دالسین بو بحرہ در مرجان ایستیه ن

اهل بیتین دامنین طوت ای گونول فردوسا گیت
ایکی عالمده بودور کی عدل ومیزان ایستیه ن

ای حسن قیل جان فدا قمبر گیبی جنانہ یه ت
قمبره قوربان اولور کیم شاه مردان ایستیه ن

غزل

عشق اودوندا یاندى جانیم اولدو قلب آهدان کباب
دیل چالار سویلر صوسوزدان ساقیا ویر بیر شراب

تشنه یم لعل لبینده ن آب حیوان ایستریم
نه اولور بیر جرعه صون سن ایسته مز میسین ثواب

لیله المعراج زلفندیر بانا ای نازه نین
قاشلاریندیر ماه تابیم شمع وجهین آفتاب

صفحه جاناندا سیر ایتدیم بو میدع صنعتین
بیر یره گل میشدی شبده آفتاب ماهتاب

کیر پیگین تیغ قضا دیر گوزلرین حکم قدر
هر بلا کلسه او گوزده ن جانه ویرمز بیر عذاب

علم قدر تدیر گوزه ل حسنون بونو عارف بیلیر
بیله مز حرفی زاهد گر اوقورسا بین کتاب

ای حسن مجنون حالیندان لیلا بعضاً انلاماز
یاداکى شرم و حیادان دادینا ویرمز جواب

جانيم سن ذوق دنيايه گونول ويرمه فنادير بو
يورو دوش فكر عقبايه بقادير بو بقادير بو

گل ئونجه فكر قيل جانی بولارسين جانی جانانی
دوشون سن راهی ارکانی صفادير بو صفادير بو

يورو بول ایی بیر یولداش آدی یولداش اما قارده ش
بولونسا دنيايدا سرداش عطادير بو عطادير بو

حذر قيل مکر شيطانان سنی ایلر چون ایماندان
کسیل صحبتی ناداندان بلادير بو بلادير بو

ألین آت رکن ارکانه گیره رسین علم عرفانه
ایره رسین کامل انسانه عجب مشکل گشادير بو

يورو بیر ارده ن آل همت پیره مرشیده قيل خدمت
ایریش درگاهها آل لذت یقین راه خدادير بو

حقی ذکر ایت سحر گاهی اولاشدیر عرشینه آهی
عطا قیلدی بیزه راهی کی شرعی مصطفادير بو

سن آتما جان قوشون ناره بیراقما اوچسون أعیاره
گونش تک گیرسین هر داره ولی اولیادير بو

عیان ایچره جهان اولموش نهران ایچره عیان اولموش
محبله جانا جان اولموش عجایب مرحبادير بو

گونول اقلیمینه شاهیم اهل بیتدیر چون بناهیم
ازلدن هادیی راهیم بانا خوش رهنمادير بو

حسن آدين ندا ايتديم حسينه جان فدا ايتديم
على به اقتدا ايتديم جانيم اهل عبادير بو

كوزون آچ اى حسن بارى گوره رسين يارى اغيارى
مدد ايسته شهبوارى على المرتضادير بو

خویراتلار و دورتلوکلر

قومرو گوردوم یاوریلی
 قهوه کیمین قاوریلی
 عمروم فقیر خرمانی
 توزاناختان صاوریلی
 ***

فالك مسکینی اولار
 اولار چاغماغین قولار
 قلبیمده بیر آتاش وار
 تندور کیمین هالاولار
 ***

ننه گوزه نم گلدی
 غم اوستونه غم گلدی
 بیر یارام صاغالمدان
 اَللی یارا ضم گلدی
 ***

یاش گوزه طانا صادی
 قور آتاش جانا صادی
 کور اوچی یاوریلاری
 ننه دن یانا صادی
 ***

صویری داشتا گره ک
 دمیر آتاشتا گره ک
 یونگول آیاغ جزاسین
 هه چکسین باشتا گره ک
 ***

عمروموز تالان اولدو
 تالاننان قالان اولدو
 گرچکلرده کوره ده
 ارییب یالان اولدو
 ***

باغوانی گول اوگره دی
 گولو بلبل اوگره دی
 دونه ن بیر قارغا گوردوم
 بلبله دیل اوگره دی

***

بللم دستان اوخور
 دستانی راستان اوخور
 ننه م لیله ایده نده
 گور نه هاواستان اوخور

***

خنچر دسته سیز قالدی
 دختر خسته سیز قالدی
 بللم باغان کوسوب
 شارقی بسته سیز قالدی

***

نار گولوم رنگی قاندی
 یاندی اتاشسیز یاندی
 گل گوزه ل گیر قوبنوما
 گوره ن دیسین بیر جاندی

***

اچی دیه ر طور اگیچ
 جانی یورا یورا گیچ
 اکر اوزمغ بیلمه زسه ی
 صوبو بویلا صور اگیچ

***

بو راقی کسکین راقی
 خفته تسکین راقی
 آیاغ دردنده ن یان گیده ر
 نیله سین مسکین راقی

***

گوزه ل منی بند ایله
 عشقیمی آساند ایله
 صاغ باش یاصدوغ ایسته مز

اوزویده ن پسند ایله

***

صونالار گولده قالی

گاه اولور چولده قالی

قیامت گونو فـلـك

یه خه ی بین آده قالی

***

چاخماغ داشین ایتیریب

اوزوك داشین ایتیریب

قلبیمده محشر قویوب

غم یولداشین ایتیریب

***

بیزیم بو پاچالدادی

بیز پاچالا دالدادی

یوز ایلدی زمان آلی

کوسکومه چال چالدادی

***

گوگرچینیم توراندی

ناشی قوشو یوراندی

ظن ایتمه گوج بیله گیم

زمان آلی بوراندی

***

کروانم باش چکیری

گوزلره یاش چکیری

بیر قوروموش بولاغتان

صو دییه داش چکیری

***

یوکومو سیل آپاردی

طاقتیم بیل آپاردی

قسمتیم بیر آوچ ده ن

اونودا یل آپاردی

***

گوزه لی شالدا گوردوم

آرینی بالدا گوردوم

آرخا با آرخا بیزده
غم یوکون دالدا گوردوم
***

اوزوگومچون قاش آلام
چاخماغیمچین داش آلام
قره گونوم صایارسام
قورو گوزده ن یاش آلام
***

چاتما قاش قاشاده گر
گوزده یاش یاشاده گر
أل داشی قولای اولماز
یاخوننان باشا ده گر
***

بللم نازا دوزه ر
قره قیش یازا دوزه ر
گولر اوز بیر حبه ده ن
اونناندا آزا دوزه ر
***

باشیمین وه لوه لسی
غم گیولیمین له له سی
نه عمروم صونا یتر
نه بیتیری بله سی
***

باشیمدا نه بله وار
قلبیمده وه لوه له وار
بین محنته طوش اولدوم
بیر اونجادا هله وار
***

صندوقوم گوزگولودو
نرگوز بهار گولودو
گول صولغون باعجا ویران
جان ویره ن بلبلودو
***

قونجا گولچون باغ اوللام

دالدا بیر یارپاغ اوللام
دوستلارین کوله سی یم
یاد گوزونده داغ اوللام
***

چوللرده یونجا بیتر
باغلاردا قونجا بیتر
آدانما بش گون عمره
اولسا اون اونجا بیتر
***

دمیر دوکسه ی دوز اولو
استار اولو اوز اولو
گیجه نانجا اوزانسا
هه بیر گون گوندوز اولو
***

صونام چوللرده قالی
گاهده گوللرده قالی
قول قولا گوز تیکرسه
گوزو آللرده قالی
***

داش آتما گوله ده گر
گوله بلبله ده گر
ننه نین صیجاغ سوتو
ایلك دفعه دیله ده گر
***

تورکمان یری قالادی
گولو بیاض آلادی
کرکوکو قبله صایساغ
تسینده کربلادی
***

حقین بوکولمز قولی
اما چتیندی یولو
گرچکدی کورپه اوشاغ
ننه دن یتیم اولو
***

انسان ایشینی بیلسین
گیولدن کینی سیلسین
(ئه ت دیرناغتان آیریلماز)
مکر بارماغ کسلسین
***

کیچمه قوم قارداشتان
اویناما قور آتاشتان
عقل انسان کی وورار
(ایکی قوشو بیر داشتان)
***

صولار داغدان آخیری
دوران حیران باخیری
دوغرو دیمیشلر پوخلار
(بیر دانا بیر ناخیری)
***

باخین صوجره سینه
دوشدو غم دره سینه
(لعنت اولسون ایلانین
آغینا قره سینه)
***

آدانما یاد تاجینا
ناشیلار علاجینا
قدری آرتماز باغلانسا
(کوپک کول آغاجینا)
***

دردی اولمایان دالماز
غم یوگون بیله آلماز
گرچکته ندی ایلانلی
(اکر باصما سایی چالماز)
***

درد چکه نه بللیدی
باش اکه نه بللیدی
آتاش یرین یاندیری
(داش دگه نه بللیدی)

***

آی آغا

قول چاغیری آی آغا

باش دردتن ده بنك اولسا

میروه ت قالی آباغا

***

آغ آدی

قره ایتمه آغ آدی

قولا خور گوزده ن باخما

آغا قولدان آغادی

***

آغ آیدی

آغ یولدوزدو آغ آیدی

دیلی باغلی بو ایگید

بیر گون باغدا آغایدی

***

نم آرندی

صولار گیچدی نم آرندی

سن طوپتان من بو دیلدن

گری دونه ن نامرندی

***

گوزده نم

کیپریکته یاش گوزده نم

جوشارسا سیلر قوپار

قورومویان گوزده نم

***

اصیل آت

اصیل قیصراغ اصیل آت

مرد میداندا سینانی

اصیل گوزله اصیل آت

***

قازانی

ایشجی ایشلر قازانی

گوزده ن یاش قلبدن آتاش

قه پئر مسکین قـازانی

***

صوچ ایشله مغ گوناھتی

حق دیه ن پادشاهتی

قارداشیغ قارداش قالاغ

بیر عمر بیر آلاھتی

***

زار گوردوم

طاولی گوردوم زار گوردوم

دوست گلدی دردیم صورسون

گونون مننه ن زار گوردوم

گیتدیم لقمان یانینا

دردینی هزار گوردوم

***

ایلیغ خرابلیغ بیتر

بله صایما حق ایتر

بشر گوزون ئورتمه غه

بیر آوچ تورباغ یتر

***

منکشیمیز موردو مور

آتاشیمیز قوردو قور

گیویل قیرماغ اصانتدی

اما یاپماغ زوردو زور

***

هر ایگیده سن جان اول

حق یولوندا یانان اول

هر نه اولورسای سن اول

ایلك اوگجه دهن انسان اول

Ek 2. Hasan Kevser'in Fotoğrafları

Hasan Kevser

Hasan Kevser'in öğretmenlik ve idarecilik yılları.

Hasan Kevser'in öğretmenlik yılları.

Hasan Kevser öğretmenlik yıllarında arkadaşları ile piknikte.

Hasan Kevser'in öğretmenlik yılları.

Hasan Kevser Türkmen Edebiyatçılar Birliği Başkanı iken.

Hasan Kevser, Prof. Dr. İhsan Doğramacı ile birlikte.

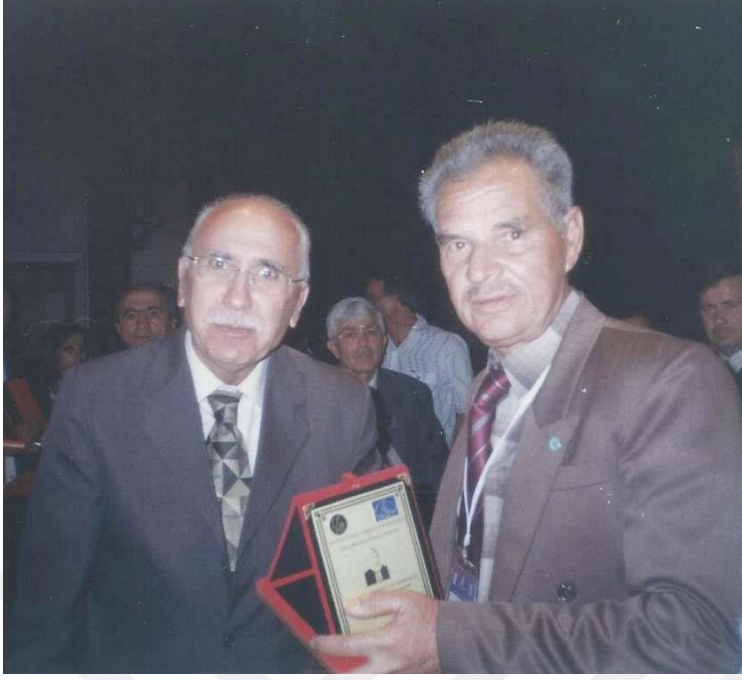
Hasan Kevser, Türk Halk Müziği Sanatçıları Abdurrahman Kızılay ve Mehmet Özbek ile Türkiye'de.

Hasan Kevser, İnan Tebriz'de Huseyin Şehriyar'ın türbesinde.

Hasan Kevser, İnan Tebriz'de Huseyin Şehriyar'ın türbesinde.

Hasan Kevser, Gazeteci, Yazar Prof. Dr. İsa Kayacan ile.

Kerkük Türkmen Edebiyatçılar Birliği Başkanı Hasan Kevser.

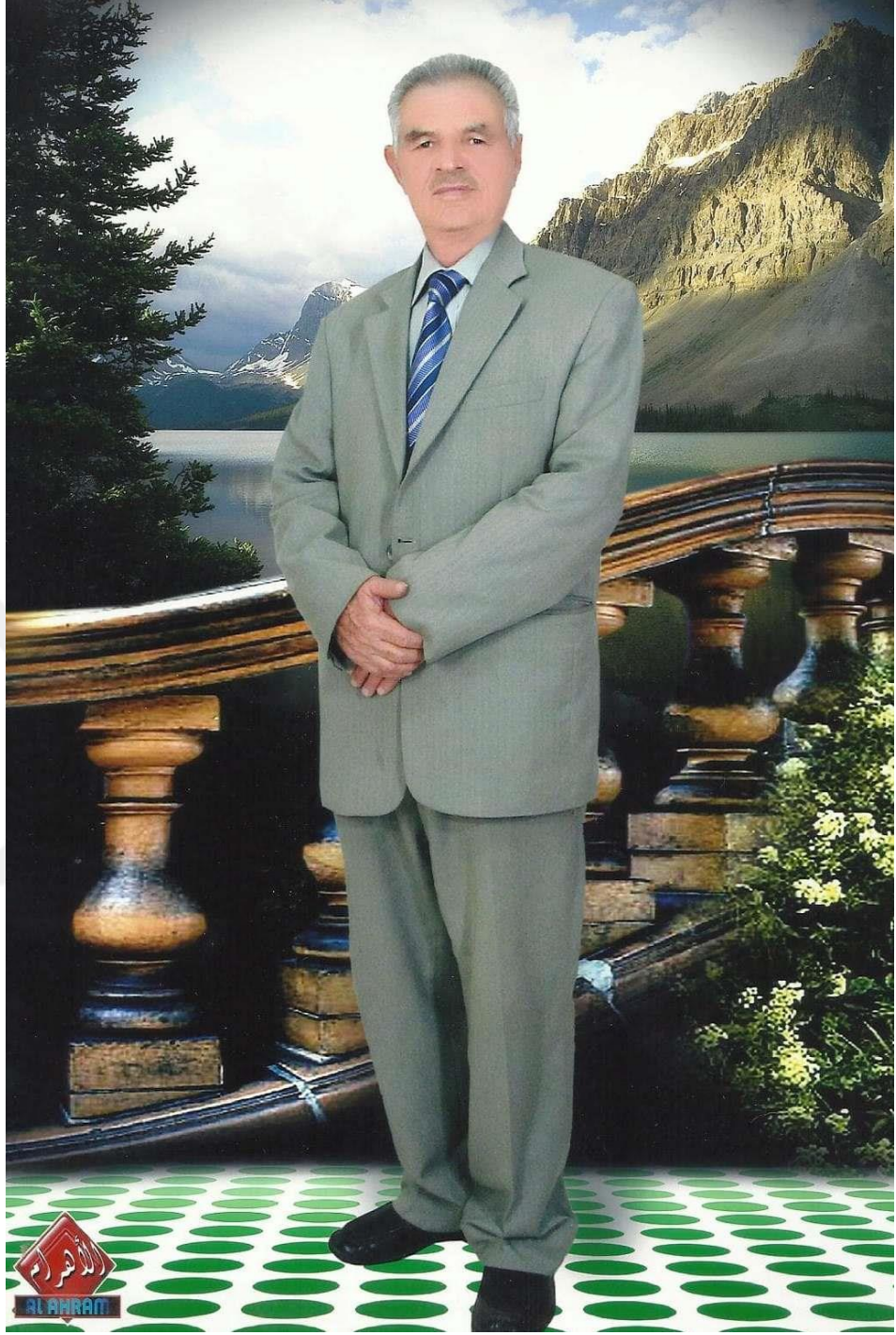

Hasan Kevser, Ankara Keçiören'de.

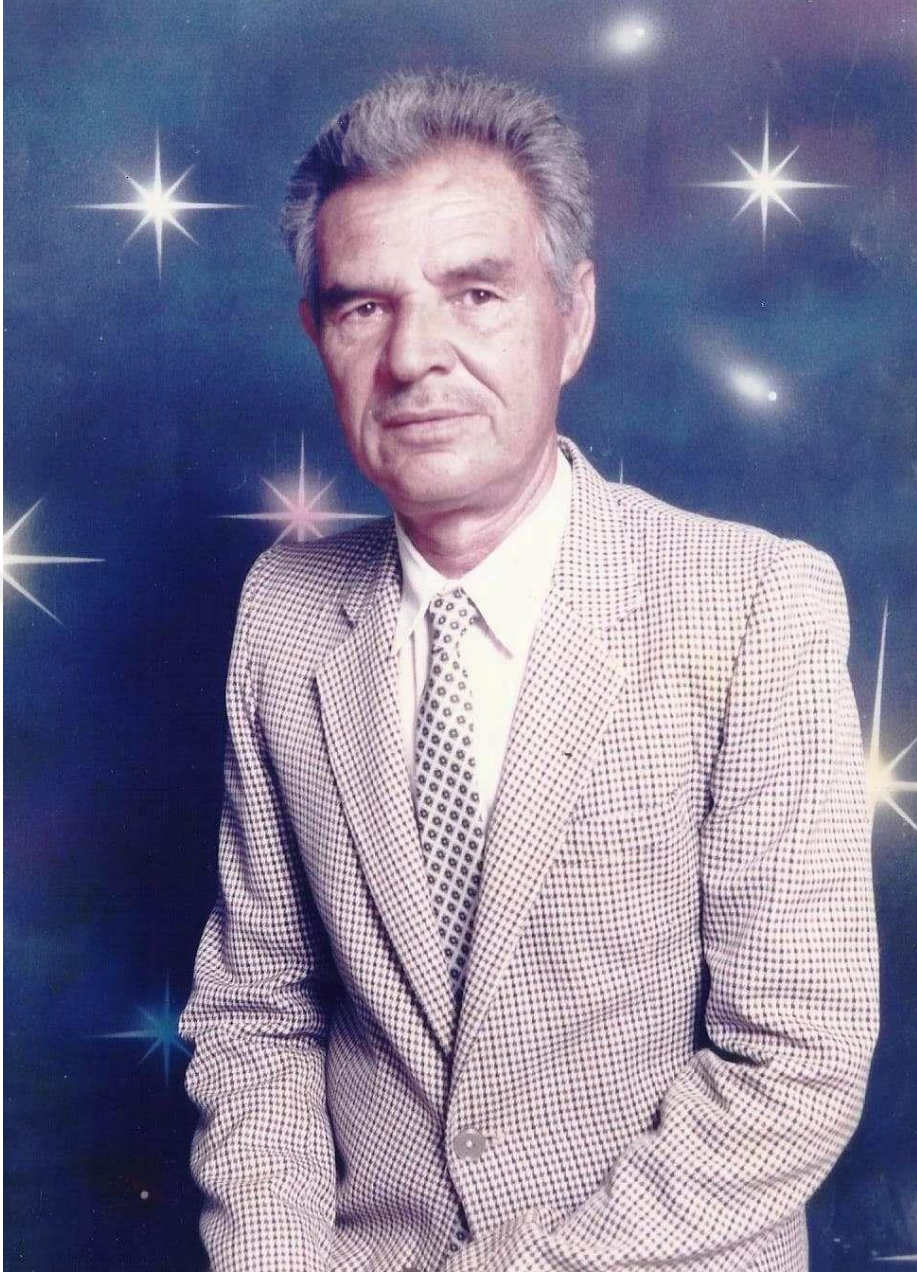

Hasan Kevser Kerkük Barış Kız Lisesi'nde ödül töreninde.

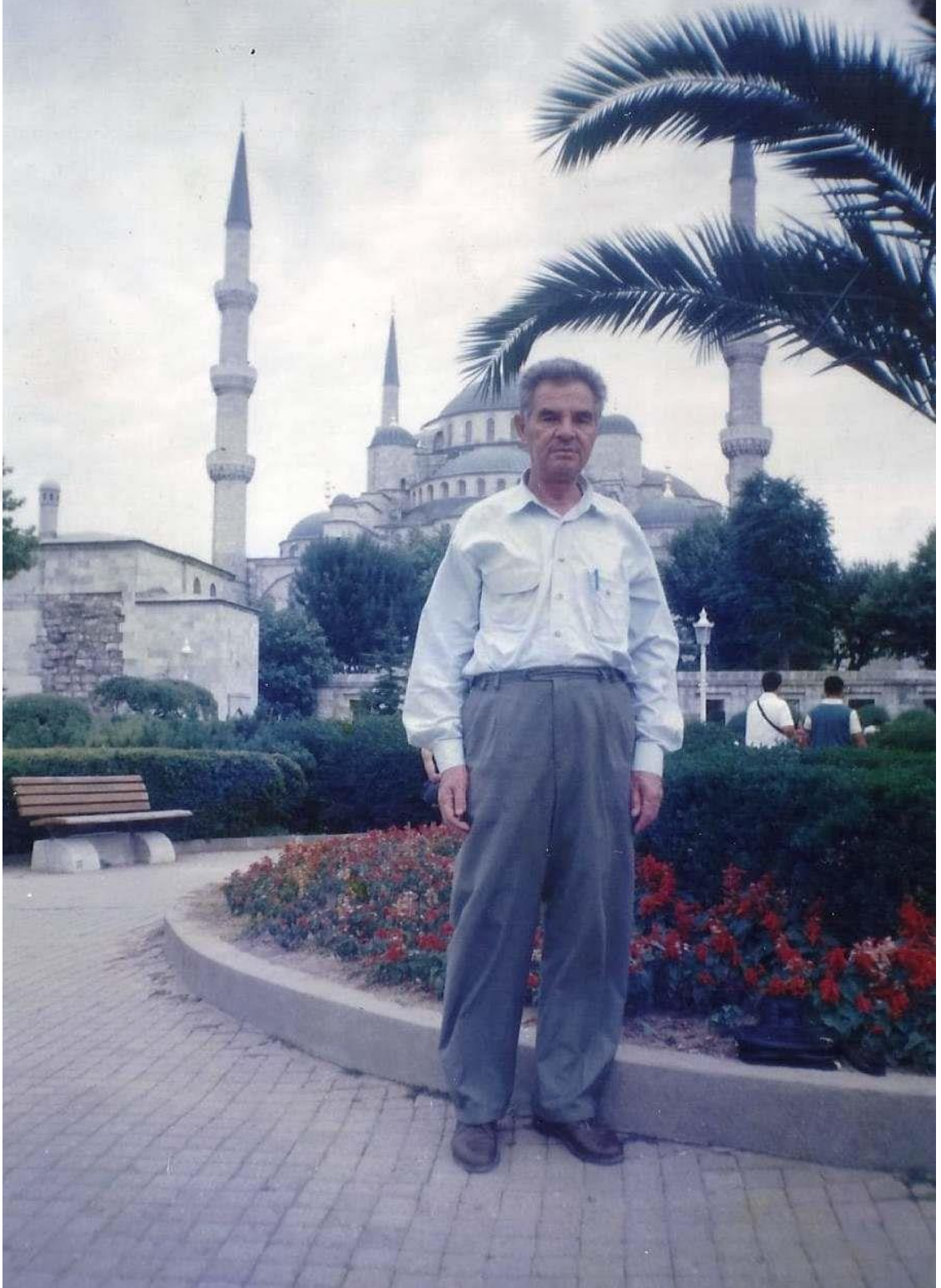
Emeklilik yıllarında Hasan Kevser.

Hasan Kevser

Hasan Kevser

Hasan Kevser İstanbul'da.

Hasan Kevser şair ve yazarlar toplantılarında.

Hasan Kevser sosyal hayatın içinde.

Hasan Kevser sosyal hayatın içinde.

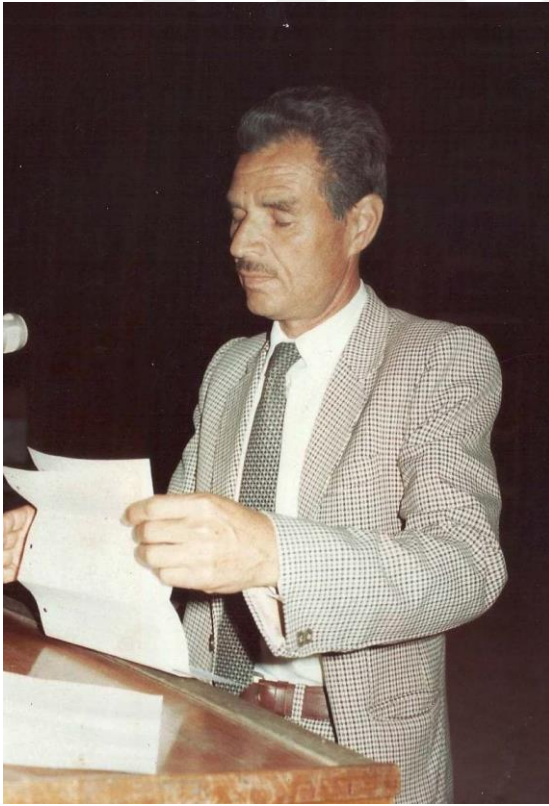
Hasan Kevser Ankara'da.

Hasan Kevser'in gençlik yılları.

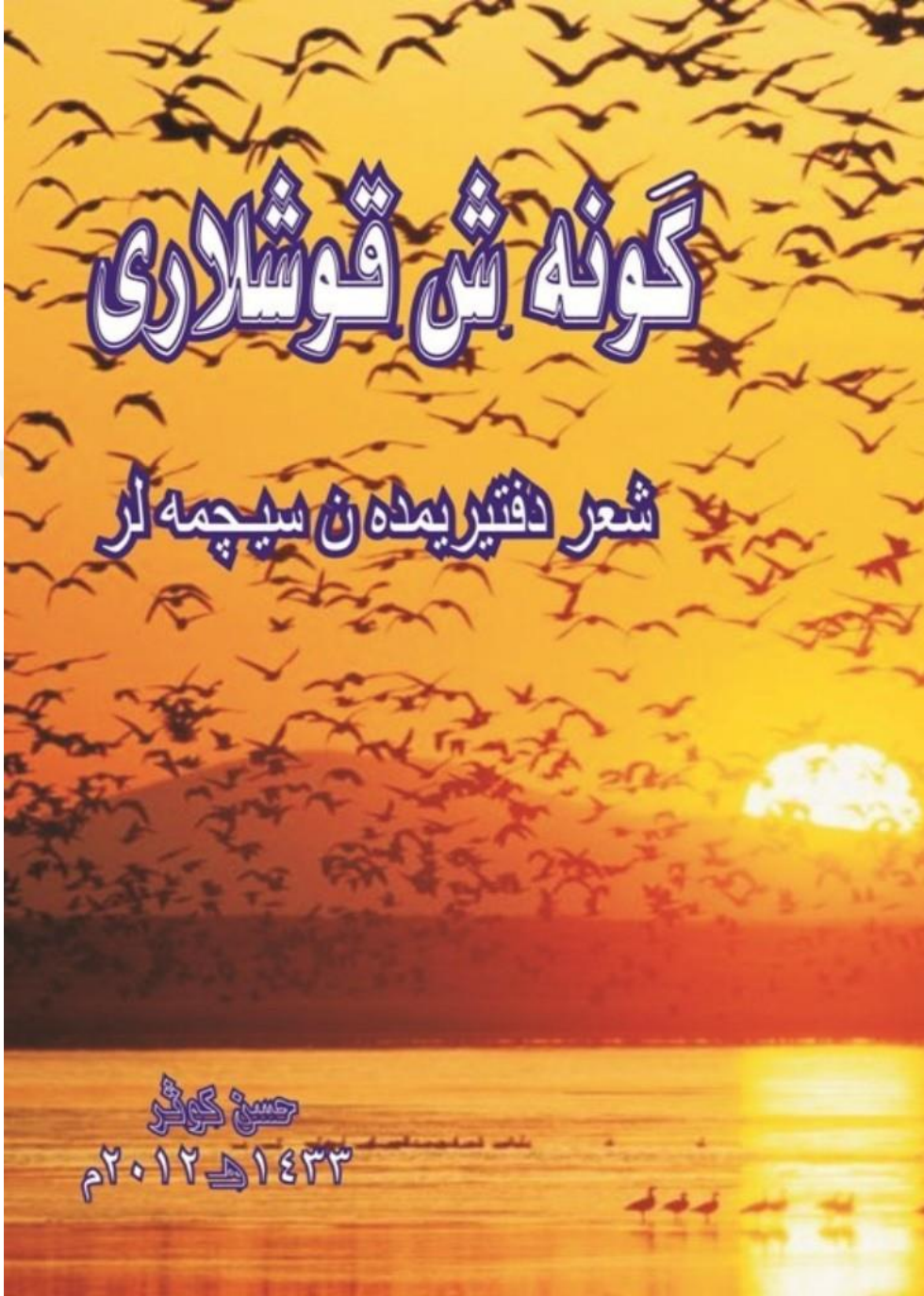

Hasan Kevser, Kerkük Türkmen Edebiyatçılar Birliği Başkanı iken.

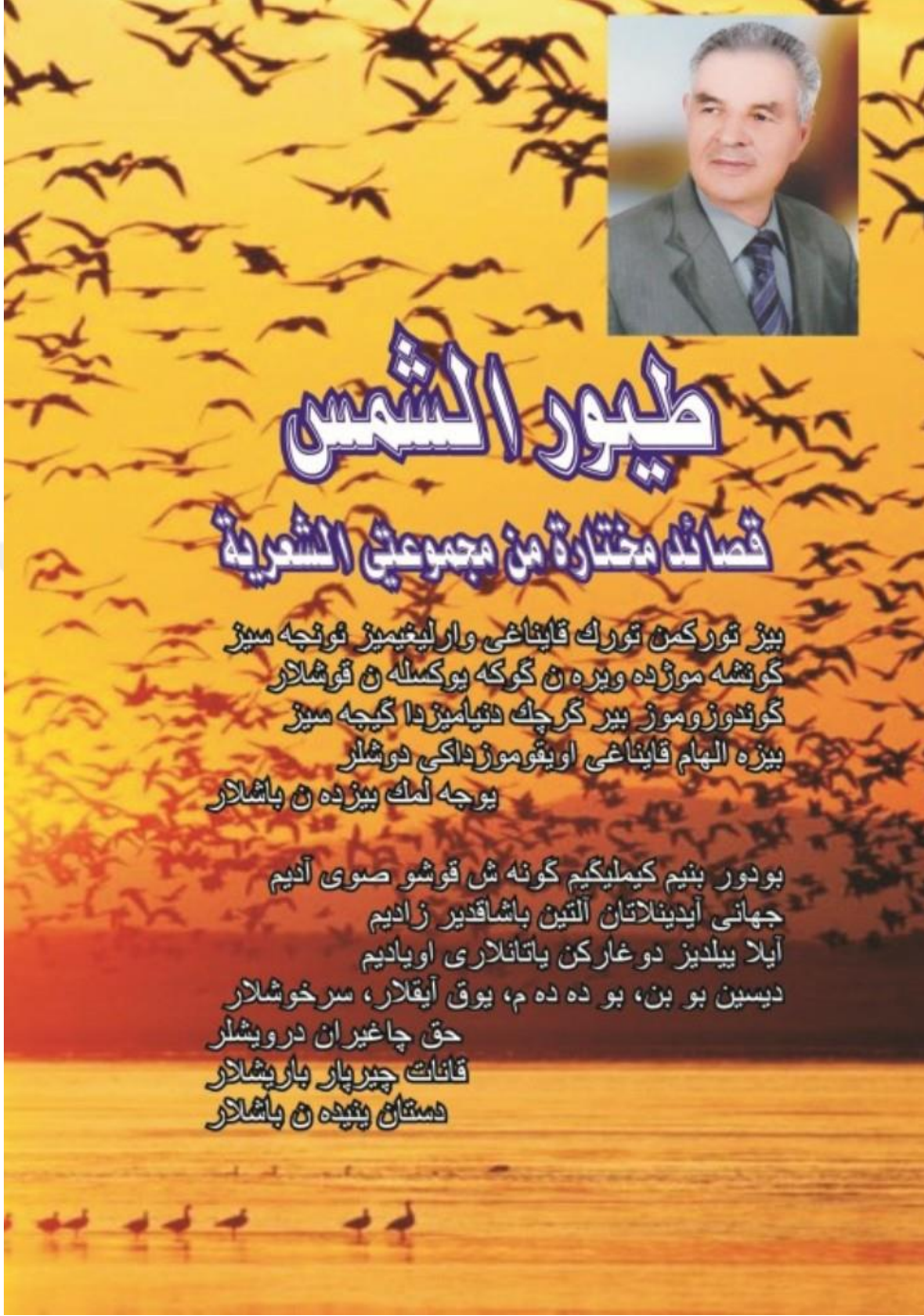

Hasan Kevser'in öğretmenlik yılları.

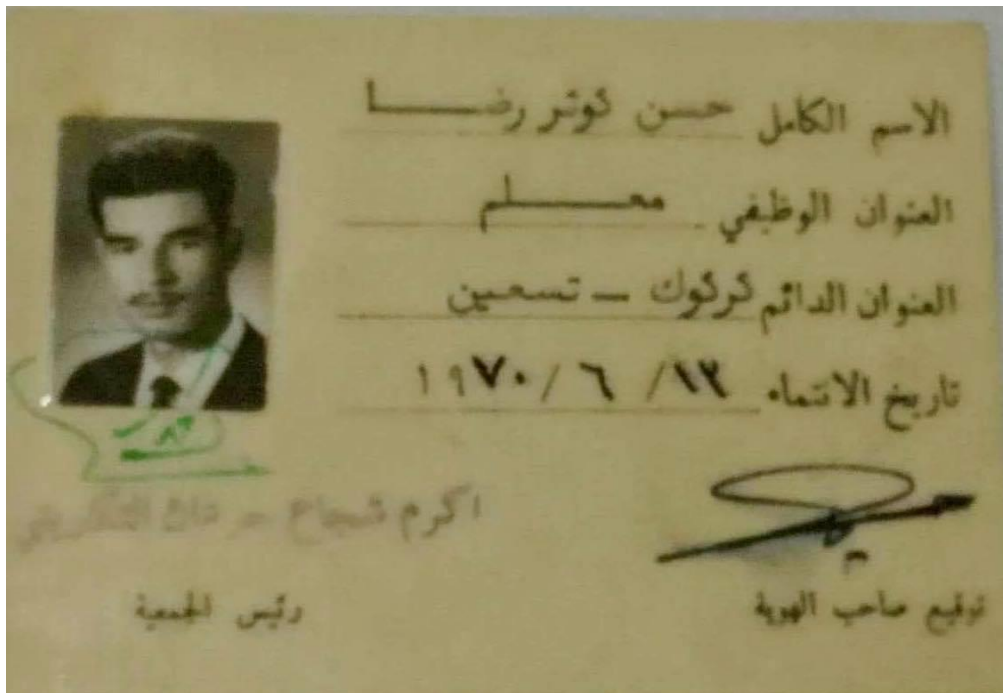
Hasan Kevser'in "Güneş Kuşları" adlı şiir kitabının ön kapağı.

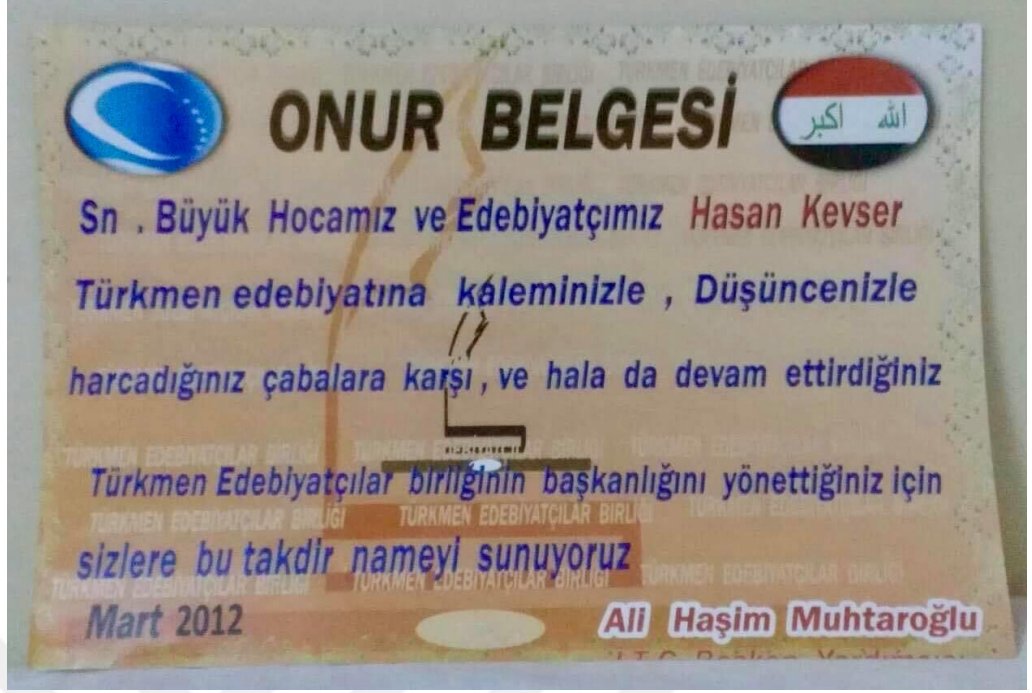
Hasan Kevser'in "Güneş Kuşları" adlı şiir kitabının arka kapağı.

Hasan Kevser'in Kerkük Öğretmenler Okulu Diploması.

Hasan Kevser'in Öğretmen Kimliği.

Hasan Kevser'in almış olduğu bir onur belgesi.

Hasan Kevser'in almış olduğu bir takdirname belgesi.

Hasan Kevser'in Ankara'da yapılan şiir şöleninde aldığı Jüri Özel Ödülü.

Hasan Keyser'in Babebet el-Selam Kültür Yarışması'nda kazandığı birincilik ödülü.

Gençlik ve Spor Birliğinin vermiş olduğu takdir belgesi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı - Soyadı	Fatimah Najat Abdulmaged
Doğum Yeri ve Tarihi	Kerkük (28-07-1990)
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Kerkük Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	Arapça, İngilizce
İletişim	
E-Posta Adresi	fatmabayraktar243@gmail.com
Cep Telefonu	05366589029